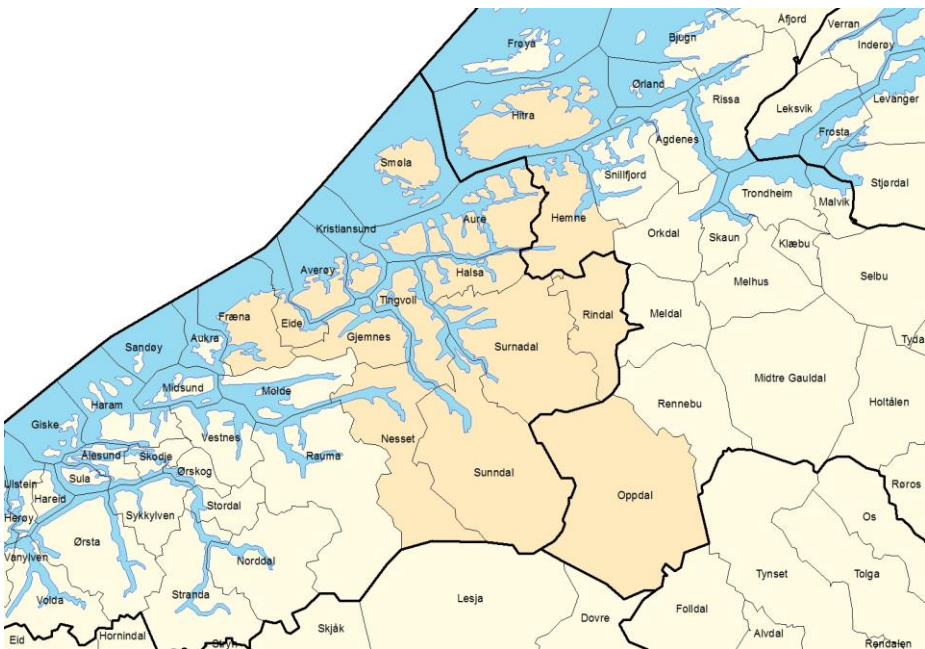

Kommunestruktur på Nordmøre

Delrapport 2 om bærekraftige og økonomisk robuste kommuner

Anja Hjelseth og Audun Thorstensen

TF-notat nr. 39/2015

Kolofonside

Tittel:	Kommunestruktur på Nordmøre
Undertittel:	Delrapport 2 om bærekraftige og økonomisk robuste kommuner
TF-notat nr.:	39/2015
Forfatter(e):	Audun Thorstensen og Anja Hjelseth
Dato:	18.06.2015
ISBN:	978-82-7401-824-2
ISSN:	1891-053X
Pris:	(Kan lastes ned gratis fra www.telemarksforskning.no)
Framsidefoto:	Telemarksforskning og istockfoto.com
Prosjekt:	Utredning av kommunestruktur på Nordmøre
Prosjektnummer.:	20150650
Prosjektleder:	Anja Hjelseth
Oppdragsgiver(e):	Nordmøre næringsråd, Hitra, Hemne og Sunndal kommuner

Spørsmål om dette notatet kan rettes til: Telemarksforskning, Postboks 4, 3833 Bø i Telemark – tlf. 35 06 15 00 – www.telemarksforskning.no

Forord

- Telemarksforskning har fått i oppdrag fra Nordmøre næringsråd å utrede konsekvenser ved endret kommunestruktur i Nordmøre-regionen. Det skal leveres 5 delrapporter med følgende tema:
 - Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling
 - Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner
 - Gode og likeverdige tjenester
 - Styrket lokaldemokrati
 - Samlet vurdering av fordeler og ulemper ved ulike strukturalternativer
- Denne andre delrapporten omhandler økonomi, og gir en vurdering av dette området for de 13 strukturalternativene som inngår i utredningen.
- Utredningsarbeidet av denne delrapporten er gjennomført i perioden mai - juni 2015.
- Anja Hjelseth har vært prosjektleder, mens Audun Thorstensen har stått for det meste av arbeidet.

Bø i Telemark, 15.06.15

Anja Hjelseth, prosjektleder

Innholdsfortegnelse

- Innledning – side 5
- Kommunereformen – økonomiske virkemidler – side 16
- Økonomiske rammebetingelser – side 24
- Effekter på overføringene fra inntektssystemet – side 37
- Illustrasjonsberegninger for effekten på frie inntekter – side 42
- Konsesjonskraft – side 99
 - Andre inntekter knyttet til kraft m.m.
- Andre økonomiske effekter – side 105
 - Øvrige statstilskudd og øremerkede tilskudd
 - Sone for arbeidsgiveravgift og distriktspolitisk virkeområde
 - Landbrukstilskudd
 - Eiendomsskatt
 - Kommunal prissetting
- Demografiske endringer – side 115
- Mulige effektiviseringsgevinster ved sammenslåing – side 121
 - Mulige effektiviseringsgevinster på administrasjon
 - Mulige effektiviseringsgevinster på tjenesteproduksjon
- Vurdering av strukturalternativene – side 150
- Oppsummering – side 164
- Avslutning – side 171

Innledning

Bakgrunn

- Ordførere og rådmannskollegiet på Nordmøre har vedtatt at det skal gjennomføres en utredningen av kommunestruktur i regionen. Denne utredningen gjennomføres av Telemarksforskning.
- Utredningen består av 5 hoveddeler:
 - Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling
 - Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner
 - Gode og likeverdige tjenester
 - Styrket lokaldemokrati
 - Sluttrapport
- I tillegg til medlemmene i ORKidé, deltar også Fræna, Nesset, Hemne, Hitra og Oppdal kommuner i utredningen. Dette fordi kommuner på Nordmøre har ønsket å utrede alternativer hvor også disse kommunene inngår.
- Denne rapporten er andre delleveranse og omhandler økonomi.

Økonomi

- I denne delrapporten ser vi på status og utfordringer knyttet til kommunenes økonomi, og økonomiske konsekvenser av ulike alternativer for kommunesammenslåing på Nordmøre. Vi har drøftet effekter på inntektsoverføringer gjennom inntektssystemet og andre tilskuddsordninger.
- Problemstillinger:
 - Hva er status i kommunene når det gjelder økonomiske nøkkeltall?
 - Hvordan vil rammeoverføringene påvirkes av en kommunesammenslåing?
 - Hva er innsparingspotensialet på administrasjonsutgifter?
 - Hva er innsparingspotensialet på ulike tjenesteområder?
 - Hvilke utfordringer vil kommunene ha når det gjelder eiendomsskatt og kommunal prissetting?
 - Hvilken engangsstøtte og reformstøtte vil de ulike strukturalternativene motta fra staten?
 - Vil en kommunesammenslåing utløse merinntekter til kommunene i form av økte konsesjonskraftsinntekter?

Metode

- I delrapporten om økonomi har vi brukt eksisterende statistikk bl.a. fra SSB og utredningsverktøyet til KMD – www.nykommune.no og innhentet informasjon om kommunene, som årsmeldinger og budsjetter, for å få nærmere informasjon om dagens situasjon i kommunene.
- For å beregne økonomiske konsekvenser av kommunesammenslåing, har vi bl.a. fokusert på endringene over inntektssystemet.
- Beregningene av effekter på overføringene fra inntektssystemet er gjennomført i prognosemodellen til KS (versjon "prok1407GH" som bygger på NB2015), ved å opprette nye, "konstruerte" kommuner og legge inn nye verdier for følgende kriterier:
 - Alle kriteriene i kostnadsnøkkelen for utgiftsutjevning.
 - Anslag på skatteinntekter som foreslått i KS-modellen
 - Inndelingstilskudd (verdien av et basistilskudd er satt til 12,837 mill. kr)
- Med disse dataene kjøres det partielle beregninger ved hjelp av KS sin prognosemodell både med og uten sammenslåing. De direkte økonomiske effektene av en sammenslåing slår bare ut på rammetilskuddet. Men siden rammetilskuddet også inneholder et element koblet til skatt – nemlig inntektsutjevningen – går vi veien om "frie inntekter" (skatt + rammetilskudd) for å finne fram til differansene mellom dagens nivå, nivået de 15 årene man har fullt inndelingstilskudd og nivået etter 20 år når inndelingstilskuddet er trappet ned og borte.
- Våre beregninger illustrerer effekter gitt dagens inntektssystem og tilhørende kriterieverdier for den enkelte kommune i 2015.
- Vi har innhentet data fra NVE for å beregne eventuelle endringer i inntekter fra konsesjonskraft.

Regjeringens ekspertutvalg

- Ekspertutvalget for kommunereformen ble nedsatt 3. januar 2014. De leverte sin første delrapport 31. mars 2014, som inneholdt kriterier kommunene bør oppfylle for å ivareta dagens kommunale oppgaver. Andre delrapport kom 1. desember. Denne delrapporten har tatt for seg en del regionale og statlige oppgaver, som utvalget med utgangspunkt i kriteriene fra delrapport 1 har vurdert om kan flyttes til kommunene.
- Ekspertutvalget har gitt kriterier som i sum skal ivareta kommunenes fire funksjoner som lokaldemokratisk arena, tjenesteyter, samfunnsutvikler og myndighetsutøver.
- Ekspertutvalget har ikke økonomi som en egen funksjon, men har to kriterier under tjenesteyting som er relevant for økonomi i denne rapporten:
 - Økonomisk soliditet
 - Effektiv tjenesteproduksjon

Kriterier for vurdering

- For å vurdere om de ulike sammenslåingsalternativene vil føre til bærekraftige og økonomisk robuste kommuner har vi sett på følgende forhold:
 - Økonomiske virkemidler i kommunereformen i prosent av brutto driftsinntekter.
 - Driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter. Dette er et mål på ekspertutvalgets kriterium om økonomisk soliditet.
 - Effekten på frie inntekter ved sammenslåing de første 15 årene - og etter 20 år – i prosent av brutto driftsinntekter.
 - Samlede effektiviseringsgevinster på administrasjon og tjenester i prosent av brutto driftsinntekter. Dette er et mål på ekspertutvalgets kriterium om effektiv tjenesteproduksjon.
 - Endring i konsesjonskraftsinntekter i prosent av brutto driftsinntekter. Som vi skal se senere i rapporten er ikke inntekter knyttet til konsesjonskraft sammenslåingsnøytrale, og inntektene til en ny, sammenslått kommune kan bli høyere enn dagens inntekter til kommunene under gitte vilkår.
 - Forventet endring i demografikostnader fram mot 2030.

Vurderingssystem

- For å gjøre rapporten mer leservennlig, og for å skille de ulike alternativene fra hverandre, har vi brukt tre ulike smileys til å vurdere de ulike kriteriene og gi en samlet vurdering. Disse er 😊 , 😐 og 😞
- Innenfor hvert kriterium har vi laget et poengsystem for vurdering av ulike strukturalternativ. Det er vist i tabellen under og på neste slide.

Vurderingskriterium	Grense	Poeng	Smiley
Økonomiske virkemidler i kommunereformen – støttebeløp i prosent av brutto driftsinntekter	Fra 0 – 1,49 prosent av brutto driftsinntekter	0	😞
	Fra 1,5 – 2,99 prosent av brutto driftsinntekter	10	😐
	Over tre prosent av brutto driftsinntekter	20	😊
Driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	Under 1,99 prosent av brutto driftsinntekter	0	😞
	Fra 2 – 3,99 prosent av brutto driftsinntekter	5	😐
	Over fire prosent av brutto driftsinntekter	10	😊
Effekter på frie inntekter ved sammenslåing 1-15 år – i prosent av brutto driftsinntekter	Nedgang i frie inntekter	0	😞
	Omtrent som i dag, endringer mellom 0 og 0,9 prosent av brutto driftsinntekter	10	😐
	Vekst i frie inntekter på over 1,0 prosent av brutto driftsinntekter	20	😊

Vurderingssystem

Vurderingskriterium	Grense	Poeng	Smiley
Effekter på frie inntekter ved sammenslåing etter 20 år – i prosent av brutto driftsinntekter	Nedgang i frie inntekter over 2,5 prosent av brutto driftsinntekter	0	
	Nedgang i frie inntekter tilsvarende 2,0 og 2,4 prosent av brutto driftsinntekter	5	
	Nedgang i frie inntekter tilsvarende 0 – 1,9 prosent av brutto driftsinntekter	10	
Effektiviseringsgevinster på administrasjon – i prosent av brutto driftsinntekter	Effektiviseringsgevinst fra 0 – 0,49 prosent av brutto driftsinntekter	0	
	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 0,5 – 0,99 prosent av brutto driftsinntekter	10	
	Effektiviseringsgevinst høyere enn 1 prosent av brutto driftsinntekter	20	
Effektiviseringsgevinster på tjenesteproduksjon – i prosent av brutto driftsinntekter	Effektiviseringsgevinst fra 0 prosent av brutto driftsinntekter	0	
	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 0 – 4,99 prosent av brutto driftsinntekter	5	
	Effektiviseringsgevinst høyere enn 5 prosent av brutto driftsinntekter	10	

Vurderingssystem

Vurderingskriterium	Grense	Poeng	Smiley
Endring i konsesjonskraftsinntekter	Ingen endring	0	
	Øking tilsvarende 0 – 4,99 prosent av brutto driftsinntekter	2,5	
	Økning tilsvarende over 5 prosent av brutto driftsinntekter	5	
Endring i demografikostnader	Nedgang i demografikostnader	0	
	Økning i demografikostnader på mellom null og ti prosent.	2,5	
	Økning i demografikostnader på over ti prosent.	5	

Samlet vurdering og vekting

- Hver smiley har en poengsum knyttet til seg. Dette er vist i tabellen under for hvert av kriteriene.
- Hvert alternativ kan maksimalt få 100 poeng.
- Vi har til slutt gitt en totalvurdering av hvert alternativ. Alternativ som får poengsum fra 0 – 33 poeng får en sur/rød smiley, alternativ med poengsum mellom 34 – 66 får en middels/oransje smiley og alternativ med poengsum fra 67 og over får en blid/grønn smiley.

Vurderingskriterium	Blid smiley 😊	Middels smiley 😐	Sur smiley 😞	Maksimal sum
Økonomiske virkemidler	20	10	0	20
Netto driftsresultat	10	5	0	10
Frie inntekter, 1 – 15 år	20	10	0	20
Frie inntekter, etter 20 år	10	5	0	10
Effektiviseringsgevinster adm.	20	10	0	20
Effektiviseringsgevinster tjenester	10	5	0	10
Endring i konsesjonskraftsinntekter	5	2,5	0	5
Endring i demografikostnader	5	2,5	0	5
Sum				100

Utredningsalternativer

Alternativer	Kommuner
1	Storkommune Nordmøre – Kristiansund, Eide, Averøy, Gjemnes, Tingvoll, Surnadal, Halså, Smøla og Aure
2	Kristiansund, Averøy, Gjemnes, Tingvoll, Halså, Smøla og Aure
3	Kristiansund, Eide, Averøy, Gjemnes, Tingvoll og Halså
4	Kristiansund, Averøy, Gjemnes, Tingvoll
5	Halså, Smøla, Aure, Hemne og Hitra
6	Halså, Smøla og Aure
7	Eide og Averøy
8	Surnadal og Halså
9	Surnadal og Rindal
10	Sunndal og Surnadal
11	Neset, Sunndal og Tingvoll
12	Sunndal og Oppdal
13	Fræna, Eide og Averøy

Kommunereformen

Økonomiske virkemidler

Økonomiske virkemidler kommunereformen

- Regjeringen vil benytte positive økonomiske virkemidler som kan stimulere til kommunesammenslåing i reformperioden.
- Departementet vil dekke nødvendige engangskostnader ved sammenslåingen etter en standardisert modell. Kommuner som slår seg sammen vil kunne få reformstøtte for å lette overgangen til en ny kommune, og dagens ordning med inndelingstilskuddet videreføres.
- Virkemidlene gjøres gjeldende for kommuner som slår seg sammen i reformperioden, det vil si sammenslåinger der det er fattet nasjonale vedtak innen 01.01.2018.

Engangskostnader

- KMD vil dekke nødvendige engangskostnader ved sammenslåingen etter en standardisert modell. Støtten gis etter:

Antall kommuner og innbyggere i sammenslåingen	0 – 19 999 innbyggere (1000 kr)	20 – 49 999 innbyggere (1000 kr)	50 – 99 999 innbyggerne (1000 kr)	Over 100 000 innbyggere (1000 kr)
2 kommuner	20 000	25 000	30 000	35 000
3 kommuner	30 000	35 000	40 000	45 000
4 kommuner	40 000	45 000	50 000	55 000
5 eller flere kommuner	50 000	55 000	60 000	65 000

Reformstøtte

- Det legges ikke opp til en modell der støtte til infrastrukturiltak knyttes opp til kommunesammenslåingen, men den nye kommunen får en reformstøtte som kan benyttes til det kommunen selv anser som mest hensiktsmessig.
- Kommuner der det fattes nasjonale vedtak om sammenslåing i reformperioden vil kunne få reformstøtte fra staten. Nivået på støtten vil være basert på antall innbyggere.

Antall innbyggere i sammenslåingen	Reformstøtte (1000 kr)
0 – 14 999 innbyggere	5 000
15 – 29 999 innbyggere	20 000
30 – 49 999 innbyggere	25 000
Over 50 000 innbyggere	30 000

Inndelingstilskuddet

- Dagens inndelingstilskudd videreføres. Det vil si at en ny, sammenslått kommune får beholde tilskudd som om den fortsatt var to (eller flere) kommuner i 15 år etter sammenslåingen, før inndelingstilskuddet trappes ned over fem år.
- Etter reformperioden vil ordningen bli strammet inn. Omfang og innretning på ordningen, herunder perioden for inndelingstilskuddet, vil da bli vurdert.
- Departementet har nylig avklart at for sammenslåinger som vedtas i reformperioden, skal inndelingstilskuddet beregnes med 2016 som "telletidspunkt" og referanse - dvs. det gjøres unntak fra beregningspraksisen som har vært fram til nå. Eventuell redusert verdi for basistillegg, småkommunetilskudd og distriktstilskudd Sør-Norge f.o.m. 2017, vil derfor *ikke* påvirke størrelsen på inndelingstilskuddet for de sammenslåingene som vedtas i reformperioden.

Endring inntektssystemet

- Regjeringen legger opp til en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene i løpet av perioden. Gjennomgangen vil sees i sammenheng med kommunereformen.
 - Det vil bli gitt en vurdering av smådriftsulemper, og hvorvidt kommunestørrelse kan ses på som en ufrivillig eller frivillig kostnad for kommunene.
 - Utforming og omfang av regionalpolitiske tilskudd vil bli vurdert (Nord-Norge- og Namdalstilskudd, småkommunetilskudd, distriktstilskudd Sør-Norge og storbytilskudd).
 - Regjeringen ønsker at kommunene skal beholde mer av skatteinntektene enn i dag. Det betyr at skattelementene i inntektssystemet og systemet for inntektsutjevning vurderes.
- Regjeringen vil legge fram et nytt opplegg for inntektssystemet for kommunene i kommuneproposisjonen for 2017.

Utredningsalternativer – økonomisk støtte

Alt.	Kommuner	Innbyggertall (01.01.2014)	Engangs- kostnader (1000 kr)	Reformstøtte (1000 kr)	Totalt (1000 kr)	Inndelings- tilskudd (1000 kr)
1	Storkommune Nordmøre – Kristiansund, Eide, Averøy, Gjemnes, Tingvoll, Surnadal, Halså, Smøla og Aure	52 460	60 000	30 000	90 000	107 134
2	Kristiansund, Averøy, Gjemnes, Tingvoll, Halså, Smøla og Aure	43 035	55 000	25 000	80 000	79 145
3	Kristiansund, Eide, Averøy, Gjemnes, Tingvoll og Halså	40 763	55 000	25 000	80 000	74 489
4	Kristiansund, Averøy, Gjemnes, Tingvoll	35 711	45 000	25 000	70 000	49 461
5	Halså, Smøla, Aure, Hemne og Hitra	16 070	50 000	20 000	70 000	64 862
6	Halså, Smøla og Aure	7 324	30 000	5 000	35 000	34 094
7	Eide og Averøy	9 158	20 000	5 000	25 000	12 837
8	Surnadal og Halså	7 535	20 000	5 000	25 000	17 245
9	Surnadal og Rindal	8 000	20 000	5 000	25 000	16 931
10	Sunndal og Surnadal	13 125	20 000	5 000	25 000	16 232
11	Neset, Sunndal og Tingvoll	13 236	30 000	5 000	35 000	32 530
12	Sunndal og Oppdal	13 985	20 000	5 000	25 000	14 228
13	Fræna, Eide og Averøy	18 878	30 000	20 000	50 000	25 674

Utredningsalternativer – økonomisk støtte

- Tabellen viser hvor mye de ulike alternativene vil få i økonomisk støtte.
- I reformvirkemidler fra staten vil en sammenslått «Storkommune Nordmøre» få 90 mill. kr i direkte støtte, fordelt på 60 mill. i engangskostnader og 30 mill. i reformstøtte.
- Målt i % av dagens brutto driftsinntekter vil alternativ 5 og 6 utløse mest støtte med hhv. 4,9 prosent og 5,0 prosent, mens alternativ 10 og 12 vil utløse minst støtte med 2,0 prosent.

Alt.	Kommuner	Total økonomisk støtte (1000 kr)	I % av dagens brutto driftsinntekter
1	Storkommune Nordmøre – Kristiansund, Eide, Averøy, Gjemnes, Tingvoll, Surnadal, Halså, Smøla og Aure	90 000	2,2 %
2	Kristiansund, Averøy, Gjemnes, Tingvoll, Halså, Smøla og Aure	80 000	2,4 %
3	Kristiansund, Eide, Averøy, Gjemnes, Tingvoll og Halså	80 000	2,7 %
4	Kristiansund, Averøy, Gjemnes, Tingvoll	70 000	2,7 %
5	Halså, Smøla, Aure, Hemne og Hitra	70 000	4,9 %
6	Halså, Smøla og Aure	35 000	5,0 %
7	Eide og Averøy	25 000	3,9 %
8	Surnadal og Halså	25 000	3,9 %
9	Surnadal og Rindal	25 000	3,7 %
10	Sunndal og Surnadal	25 000	2,0 %
11	Neset, Sunndal og Tingvoll	35 000	2,8 %
12	Sunndal og Oppdal	25 000	2,0 %
13	Fræna, Eide og Averøy	50 000	3,8 %

Økonomiske rammebetingelser

Økonomiske rammebetingelser

- Vi skal her se nærmere på ulike økonomiske indikatorerene, for å kunne si noe om dagens økonomiske status i de ulike kommunene, og hvilke utfordringer de står overfor. Hva er situasjonen i kommunene når det gjelder økonomiske indikatorer som inntektsnivå, driftsresultat, gjeld- og fondsstatus. I hvilken grad er det forskjeller mellom kommunene?

Korrigerte frie inntekter

-en indikator som gir uttrykk for kommunens reelle inntektsnivå

- Korrigerte frie inntekter er en indikator som gir uttrykk for kommunens reelle inntektsnivå.
 - Kommunenes frie inntekter består av rammetilskudd og skatt, og utgjør om lag 80 prosent av de samlede inntektene.
 - Korrigerte frie inntekter viser nivået på de frie inntektene justert for variasjon i utgiftsbehov. Indikatoren viser dermed inntekts- og utgiftssiden samlet.
 - Det er først og fremst variasjoner i omfanget av regionalpolitiske overføringer, skjønnstilskudd og skatteinntekt som forklarer variasjoner i utgiftskorrigerte inntekter mellom kommunene. Dessuten bør det nevnes at frie inntekter ikke omfatter for eksempel utbytteinntekter og annen finansavkastning.
- Tabellen viser at samtlige kommuner, med unntak av Eide og Tingvoll har et inntektsnivå lik landsgjennomsnittet, eller høyere. Aure peker seg ut med relativt høye korrigerte frie inntekter i forhold til landsgjennomsnittet.
 - Av Aure kommunes inntekter fra eiendomsskatt på Tjeldbergodden, så blir 13 mill. kr viderefordelt til Hitra og Hemne. Aure kommunes nivå på korrigerte frie inntekter ekskl. e-skatt og konsesjonskraftinnt. utgjorde 112 prosent av landsgjennomsnittet i 2013.

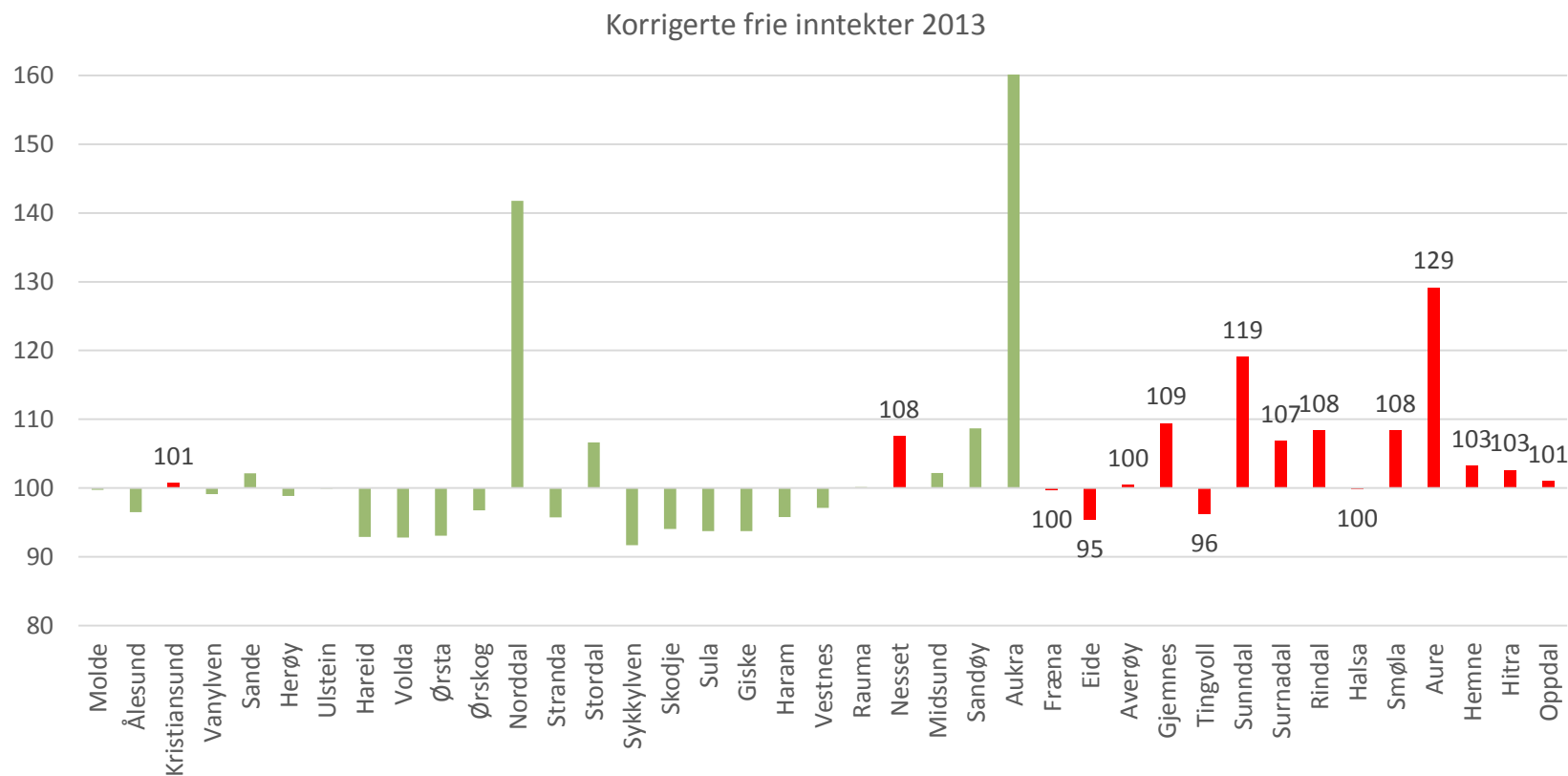
Frie inntekter i 2013 korrigert for variasjon i utgiftsbehov
Tabellen viser prosent av landsgjennomsnittet av inntekt pr. innbygger. Landsgjennomsnittet = 100. Kilde: Kommuneproposisjonen 2015.

Kommune	Korrigerte frie inntekter 2013*
Kristiansund	101
Nesset	108
Fræna	100
Eide	95
Averøy	100
Gjemnes	109
Tingvoll	96
Sunndal	119
Surnadal	107
Rindal	108
Halsa	100
Smøla	108
Aure	129
Hemne	103
Hitra	103
Oppdal	101
Møre og Romsdal	100
Sør-Trøndelag	100
Hele landet	100

* Inkl. e-skatt og konsesjonskraftinntekter

Korrigerte frie inntekter (forts.)

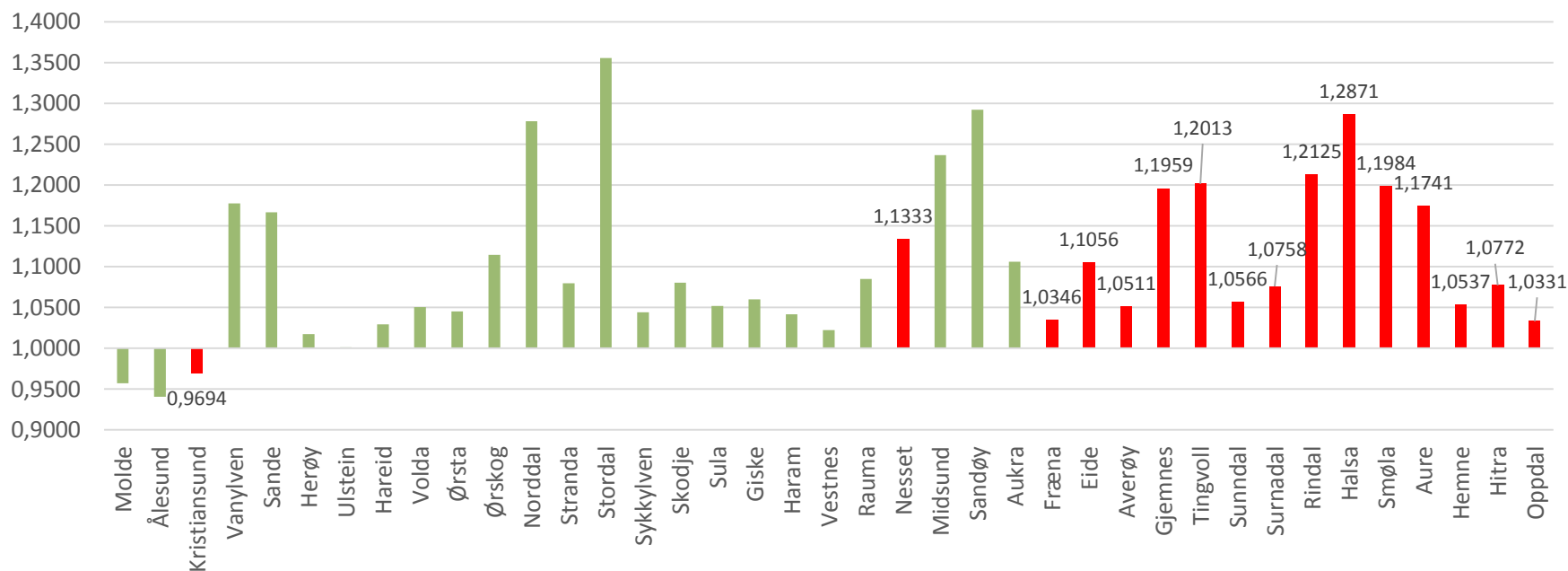
Figuren under viser korrigerte frie inntekter i de 16 kommunene sammenlignet med øvrige kommuner i Møre og Romsdal.

Beregnet utgiftsbehov

- Indeks for beregnet utgiftsbehov viser hvor «tung» eller «lett» en kommune er å drive, sammenlignet med det som er gjennomsnittet for alle landets kommuner. Dette vil blant annet avhenge av alderssammensetning, avstander osv.
- I 2013 fikk samtlige av de aktuelle kommunene, med unntak av Kristiansund, beregnet et høyere utgiftsbehov enn landsgjennomsnittet, dvs. en indeks over 1,0. Med unntak av Kristiansund er altså kommunene «dyrere» å drive enn en kommune på landsgjennomsnittet.

Utgiftsbehovsindeks 2013

Kommunegruppeoversikt

- I KOSTRA er kommunene delt inn i ulike kommunegrupper etter folkemengde og økonomiske rammebetingelser (bundne kostnader og frie inntekter). Hensikten er å gjøre det mulig å sammenligne «like kommuner».
- Tabellen ved siden av viser kommunegruppetilhørighet for de aktuelle kommunene.

Kommuner	Kommunegruppe (definisjon)
Neset, Eide Gjemnes og Tingvoll	2 (Små kommuner med middels bundne kostnader per innbygger, middels frie disponible inntekter)
Rindal, Aure og Hemne	3 (Små kommuner med middels bundne kostnader per innbygger, høye frie disponible inntekter)
Halsa	5 (Små kommuner med høye bundne kostnader per innbygger, middels frie disponible inntekter)
Smøla	6 (Små kommuner med høye bundne kostnader per innbygger, høye frie disponible inntekter)
Averøy	10 (Mellomstore kommuner med middels bundne kostnader per innbygger, lave frie disponible inntekter)
Fræna, Surnadal og Oppdal	11 (Mellomstore kommuner med middels bundne kostnader per innbygger, middels frie disponible inntekter)
Sunndal	12 (Mellomstore kommuner med middels bundne kostnader per innbygger, høye frie disponible inntekter)
Kristiansund	13 (Store kommuner utenom de fire største byene)

Dataene for 2014 i KOSTRA er oppdatert med ny kommunegruppering. Grupperingen er laget på grunnlag av innbyggertall og kommuneregnskaper for 2013.

Finansielle nøkkeltall

- Vi skal se nærmere på noen indikatorer som sier litt mer om hvordan kommunene forvalter de disponible midlene.
- For å få et mest mulig fullstendig bilde av kommunens økonomiske nøkkeltall er det tatt utgangspunkt i KOSTRA-tall for kommunen som konsern*

** Kommune konsern består av kommunen og særbedrifter som utfører kommunale oppgaver for kommunen som kommunen ellers ville ha utført selv. Med særbedrifter menes kommunale foretak organisert etter kommuneloven kap. 11 og interkommunale selskaper organisert etter lov om interkommunale selskaper.*

Netto driftsresultat

-en hovedindikator for økonomisk balanse

Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter

- Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) betrakter netto driftsresultat som en hovedindikator for økonomisk balanse i kommunesektoren. TBU anbefaler at netto driftsresultat for kommunesektoren over tid bør være minst 3 prosent av driftsinntektene. Et netto driftsresultat på 3 prosent vil sikre økonomisk balanse. Enkelt sagt tilsvarer et netto driftsresultat på 3 prosent et regnskapsresultat på nær 0 i privat sektor. Et netto driftsresultat over 3 prosent for kommunesektoren som helhet vil innebære at kommunene bygger opp en "buffer" mot uforutsette økte utgifter eller reduserte inntekter. God økonomistyring tilsier at kommunene budsjetterer med en slik buffer.
- Åtte av de 16 kommunene hadde et netto driftsresultat på under 3 prosent i 2013, hvorav fire hadde et negativt netto driftsresultat dette året. Halså og Gjemnes begge hadde et netto driftsresultat på 5,9 prosent i 2013.
- Tallene for 2014 viser at fire av kommunene hadde et resultat over den nye «normen på 1,75 prosent». Halvparten av kommunene har rapportert et negativt netto driftsresultat.

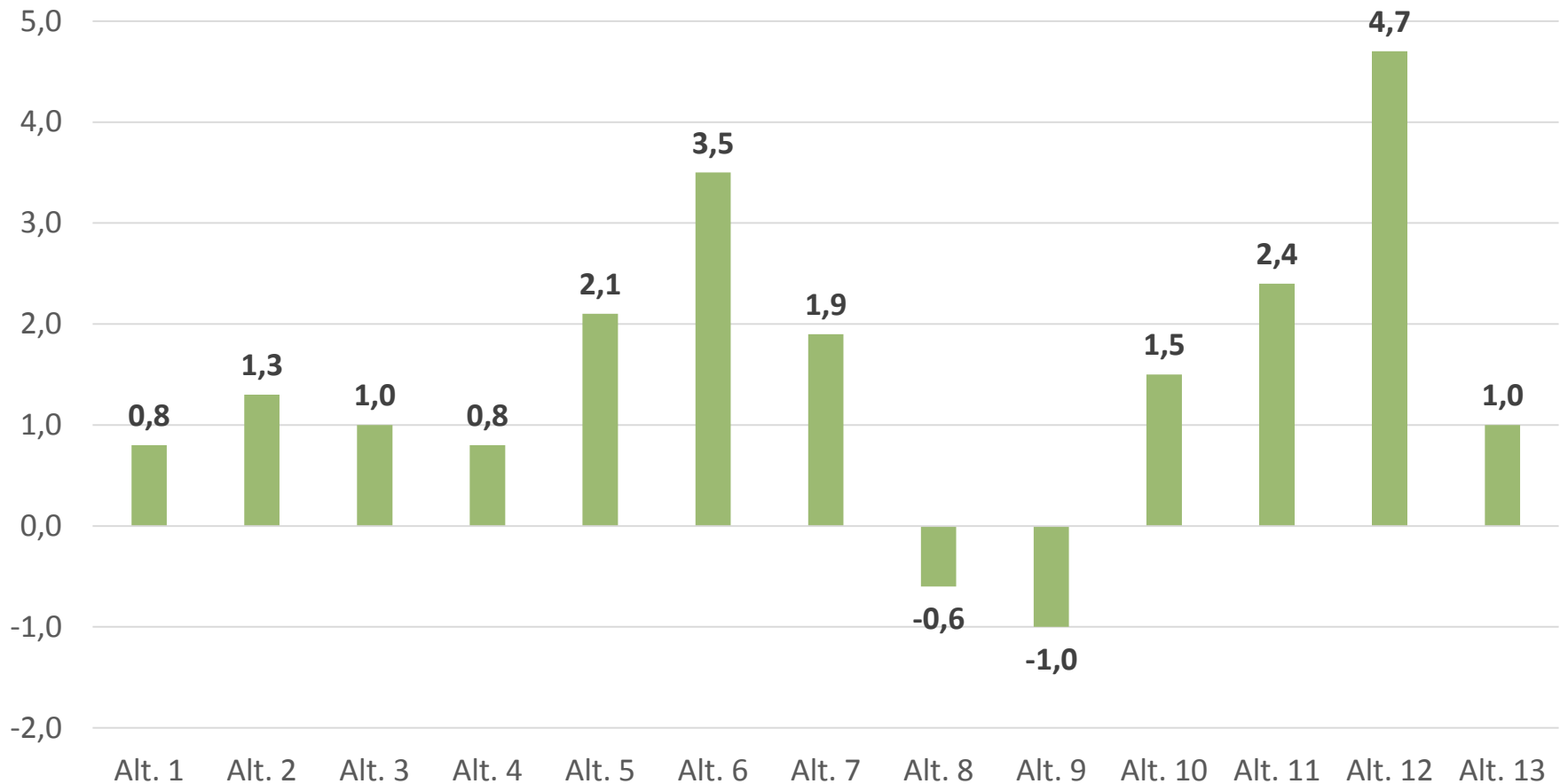
Netto driftsresultat 2012-2014*

	2012	2013	2014
Kristiansund	-1,0	-0,4	-1,9
Neset	-3,2	-1,0	-0,6
Fræna	0,1	0,4	1,6
Eide	1,0	0,1	0,4
Averøy	1,1	3,3	0,6
Gjemnes	1,8	5,9	7,5
Tingvoll	0,1	1,0	-1,1
Sunndal	4,1	4,2	3,2
Surnadal	3,6	-2,1	-0,5
Rindal	3,2	3,6	-1,8
Halsa	6,2	5,9	4,7
Smøla	1,4	1,4	-3,0
Aure	4,4	3,4	2,2
Hemne	1,4	-2,3	-0,5
Hitra	3,3	3,9	-0,1
Oppdal	4,1	5,4	1,0
Møre og Romsdal	2,1	2,1	0,1
Hele landet	3,2	2,8	1,3

*Fra og med 2014 skal momskompensasjon knyttet til investeringer føres i investeringsregnskapet, ikke i driftsregnskapet som tidligere. TBU anbefaler derfor at nivået på netto driftsresultat for kommunesektoren som helhet bør nedjusteres til 2 prosent av inntektene. For kommunene isolert sett er nivået 1,75 prosent.

Netto driftsresultat samlet for alternativene 2013, (i % av brutto driftsinntekter)

Netto driftsresultat 2013, %

Disposisjonsfond

- gir uttrykk for økonomisk handlefrihet

Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter

- De kommunale fondene viser hvor mye kommunen har satt av til senere års drifts- og investeringsformål. Disposisjonsfondet er det eneste fondet som fritt kan benyttes til dekning av utgifter i både drifts- og investeringsregnskapet. Disposisjonsfondet er derfor den delen av «reservene» som gir best uttrykk for den økonomiske handlefriheten.
- Nivået på disposisjonsfondet kan si noe om hvilken økonomisk «buffer» kommunen har ved uforutsette hendelser, eller som egenfinansiering av investeringer.
- Ni av de aktuelle kommunene hadde i 2013, et nivå på disposisjonsfondet som lå over landsgjennomsnittet, mens sju hadde et nivå som lå under landsgjennomsnittet. Fræna og Gjemnes hadde lavest nivå på disposisjonsfondet med hhv. 0,4 prosent og 0,3 prosent i 2013.

Disposisjonsfond 2012-2014

	2012	2013	2014
Kristiansund	1,7	1,5	0,0
Neset	2,8	1,9	1,4
Fræna	0,4	0,4	0,3
Eide	9,8	10,6	8,5
Averøy	1,8	1,3	0,9
Gjemnes	0,3	0,3	0,3
Tingvoll	4,6	4,4	4,1
Sunndal	9,6	9,0	11,6
Surnadal	12,6	10,3	9,1
Rindal	11,9	11,8	10,4
Halsa	1,0	1,0	5,4
Smøla	5,0	6,8	5,7
Aure	11,2	13,2	12,1
Hemne	9,4	6,2	7,7
Hitra	14,4	12,9	11,4
Oppdal	9,3	8,1	8,0
Møre og Romsdal	3,8	3,7	3,6
Hele landet	5,9	6,2	6,3

Netto lånegjeld

- gir uttrykk for kommunens gjeldsbelastning

Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter

- Norske kommuner har mulighet til å ta opp lån, og gjeldsbelastning og konsekvensen låneopptakene har for driften er svært viktig for den økonomiske styringen i norske kommuner. Netto lånegjeld er et uttrykk for kommunens gjeldsbelastning, soliditet og finansieringsstruktur. Jo lavere tall, jo bedre er det for kommunens økonomi. De beste kommunene i landet er helt nede i under 30 prosent på dette nøkkeltallet, mens gjennomsnittet på landsbasis var 71,0 prosent i 2013.
- Nivået på netto lånegjeld varierer mellom de 16 kommunene. Åtte av kommunene hadde en netto lånegjeld under landsgjennomsnittet i 2013, mens 8 kommuner hadde en netto lånegjeld over landsgjennomsnittet. Hemne hadde en netto lånegjeld på 40,5 prosent i 2013, mens Hitra hadde en netto lånegjeld på 123,1 prosent.

Netto lånegjeld 2012-2014

	2012	2013	2014
Kristiansund	71,9	74,0	83,1
Nesset	81,3	80,4	86,0
Fræna	87,3	85,0	77,8
Eide	105,2	103,8	97,6
Averøy	124,4	113,3	116,6
Gjemnes	73,6	70,9	68,6
Tingvoll	103,8	104,1	108,5
Sunndal	56,8	54,1	60,8
Surnadal	66,2	64,6	64,2
Rindal	55,5	61,7	68,0
Halsa	81,9	93,5	89,1
Smøla	72,8	68,6	63,0
Aure	59,7	56,9	57,4
Hemne	54,0	40,5	39,1
Hitra	125,7	123,1	142,0
Oppdal	62,0	52,0	50,3
Møre og Romsdal	88,1	92,7	96,8
Hele landet	57,6	71,2	74,0

Akkumulert regnskapsmessig merforbruk

Akkumulert regnskapsmessig merforbruk

- Et regnskapsmessig merforbruk innebærer at kommunen har brukt mer penger enn budsjettert, og brukes gjerne som en indikator på hvor god den økonomiske styringen og kontrollen er.
- Både Kristiansund, Fræna og Gjemnes hadde et akkumulert regnskapsmessig merforbruk per 31.12.14. Fræna er ROBEK-kommune. Gjemnes ble meldt ut av ROBEK 04.06.15. ROBEK er et register over kommuner og fylkeskommuner som må ha godkjenning fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet for å kunne foreta gyldige vedtak om låneopptak eller langsiktige leieavtaler. Fræna hadde et akkumulert regnskapsmessig merforbruk på 11 mill. kr per 31.12.14.

Akkumulert regnskapsmessig merforbruk 2014

	Akkumulert regnskapsmessig merforbruk 2014 (1000 kr)
Kristiansund	33 390
Fræna	11 214
Gjemnes	1 447

Oppsummering økonomiske status

- Alle de aktuelle kommunene, med unntak av Eide og Tingvoll, har et inntektsnivå lik landsgjennomsnittet eller høyere. Aure peker seg ut med relativt høye korrigerte frie inntekter i forhold til landsgjennomsnittet.
- De 16 kommunene har hatt varierende netto driftsresultater de siste årene. Åtte av kommunene hadde et netto driftsresultat på under 3 prosent i 2013, hvorav fire hadde et negativt netto driftsresultat dette året. Halså og Gjemnes hadde begge et netto driftsresultat på 5,9 prosent i 2013.
- Ni av de aktuelle kommunene hadde i 2013, et nivå på disposisjonsfondet som lå over landsgjennomsnittet, mens sju hadde et nivå som lå under landsgjennomsnittet. Fræna og Gjemnes hadde lavest nivå på disposisjonsfondet med hhv. 0,4 prosent og 0,3 prosent i 2013.
- Nivået på netto lånegjeld varierer mellom de 16 kommunene. Åtte av kommunene hadde en netto lånegjeld under landsgjennomsnittet i 2013, mens 8 kommuner hadde en netto lånegjeld over landsgjennomsnittet. Hemne hadde en netto lånegjeld på 40,5 prosent i 2013, mens Hitra hadde en netto lånegjeld på 123,1 prosent.
- Et regnskapsmessig merforbruk innebærer at kommunen har brukt mer penger enn budsjettet, og brukes gjerne som en indikator på hvor god den økonomiske styringen og kontrollen er. Både Kristiansund, Fræna og Gjemnes hadde et akkumulert regnskapsmessig merforbruk per 31.12.14. Fræna er ROBEK-kommune.

Effekter på overføringene fra inntektssystemet

Effekter på overføringene fra inntektssystemet

- Kommunenes inntektssystem har som formål å sikre fordeling av inntektene mellom kommunene slik at de kan yte et mest mulig likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne. Dette gjøres ved å korrigere for ulikheter mellom kommunene i inntektsnivået (skatteinntektene) og i utgiftsbehovet.
- Slik inntektssystemet er utformet, vil ikke rammetilskuddet for en ny, sammenslått kommune være lik summen av rammeoverføringene for de "gamle" kommunene. Hvordan rammetilskuddet - og dermed de frie inntektene - blir påvirket ved en kommunesammenslåing, vil være ulikt, avhengig av hvilke kommuner som slår seg sammen.
- Det er viktig å være oppmerksom på at inntektssystemet er under stadig endring, og at langsiktige konsekvenser derfor er beheftet med stor usikkerhet. Våre beregninger illustrerer effekter gitt dagens inntektssystem og tilhørende kriterieverdier for den enkelte kommune i 2015.

Effekter på overføringene fra inntektssystemet

- Utgiftsutjevningssdelen i kommunenes inntektssystem påvirkes av følgende komponenter:
 - Basistillegget
 - Reiseavstand innen sone
 - Reiseavstand til nærmeste nabogrunnkrets
 - Urbanitetskriteriet
 - Opphopningsindeksen
- Bortfall av basistillegget blir kompensert fullt utover inndelingstilskuddet. De fire andre kriteriene som er listet opp, slår direkte ut på rammetilskuddet til den sammenslåtte kommunen – og omfattes ikke av noen overgangsordninger.
- Ny verdi på urbanitetskriteriet er kurant å beregne siden dette kriteriet er definert som innbyggertall opphøyd i 1,2.
- Opphopningsindeksen består av kriteriene skilte/separerte, arbeidsledige og fattige per 01.01.2014.
- Kriterieverdiene knyttet til sone og nabokrets kan også bli påvirket gjennom en sammenslåing, avhengig av sone- og kretsinnndelingen i områdene som ligger inn mot kommunegrensene. Her vil utslagene kunne bli mer tilfeldige etter en sammenslåing. Det er her likevel mye som tilsier at oppdaterte bosettingskriterier vil gi et positivt bidrag ved sammenslåing, spesielt for sammenslåinger der avstandene blir store. Nye kriterieverdier for sone og nabo for sammenslåtte kommuner er beregnet av SSB.
- I tillegg vil korreksjonsordningen for elever i statlige og private skoler bli påvirket ved en eventuell kommunesammenslåing, ved at en «ny kommune» vil få tilbakeført midler på bakgrunn av et nytt beregnet utgiftsbehov.
- Også inntektsutjevningen vil kunne bli påvirket av en kommunesammenslåing. Inntektsutjevningen vil bli påvirket hvis kommunene ligger i ulike «skatteinntektsklasser», dvs. har hatt forskjellig kompensasjonsgrad. Siden innføringen av mer symmetrisk inntektsutjevning i 2005 har det vært to slike «skatteinntektsklasser»; skatteinntekt per innbygger som utgjør mer eller mindre enn 90 % av landsgjennomsnittet.
- Kommuner som slår seg sammen vil kompenseres for netto nedgang i samlede regionalpolitiske tilskudd. Det vil si at dersom den nye sammenslåtte kommunen mottar regionalpolitiske tilskudd, skal kommunen kompenseres for differansen mellom tidligere og nye regionalpolitiske tilskudd.

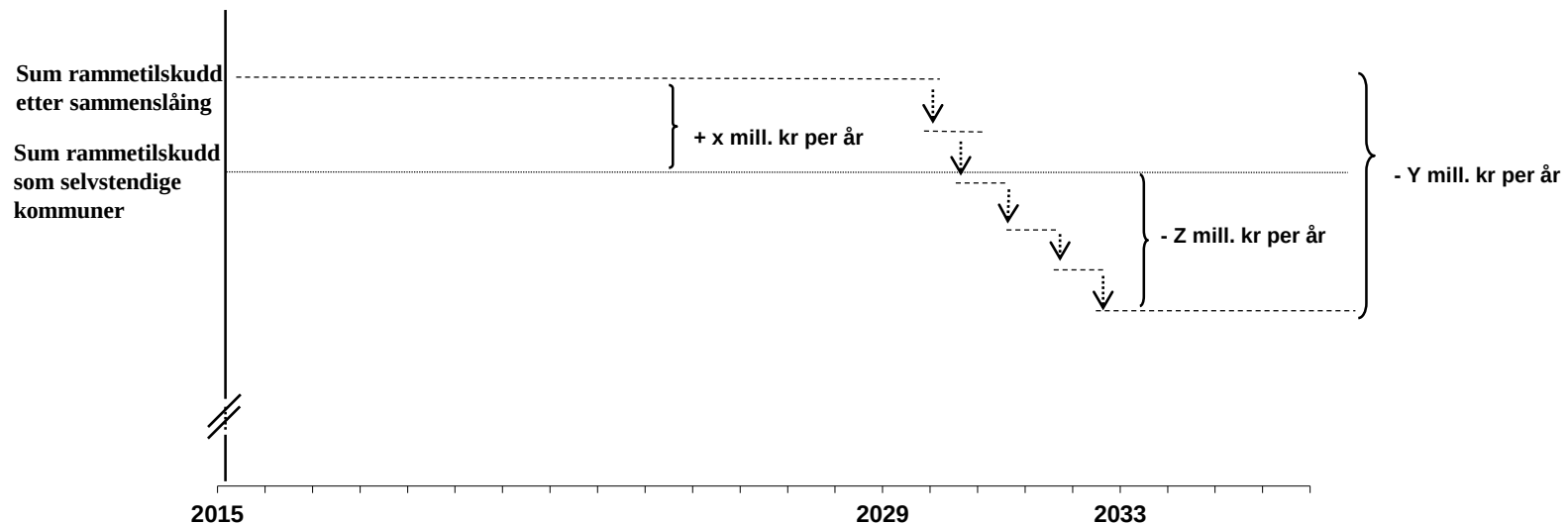
Inndelingstilskuddet

- For å stimulere til frivillige kommunesammenslåinger, er det innført et særskilt inndelingstilskudd som en del av inntektssystemet. Denne ordningen skal sikre at kommuner ikke får reduserte rammeoverføringer som følge av en sammenslåing. Inndelingstilskuddet *komponserer* for bortfall av basistilskuddet (basistillegget) og en eventuell nedgang i regionalpolitiske tilskudd.
- Inndelingstilskuddet varer over en 20-årsperiode, der det etter de 15 første årene skjer en gradvis nedtrapping. Etter 20 år er så rammetilskuddet nede på det nivået som skal gjelde på lang sikt.
- Kristiansund og Aure har allerede løpende inndelingstilskudd etter sammenslåing i 2008 og 2006. Regjeringen har avklart at inndelingstilskudd som løper i dag ikke vil bli berørt av en eventuell ny sammenslåing. Konsekvensen av dette er at en ny kommune på Nordmøre (avhengig av alternativ) vil få 2-3 inndelingstilskudd i en periode.

Eksempel

Frie inntekter pr. år i mill. 2015-kr. Eksempelkommune

Sum frie inntekter pr. år før sammenslåing (A)	300
Frie inntekter pr. år i 15 år etter sammenslåing (B)	320
Frie inntekter pr. år fra og med år 20 etter sammenslåing (C)	290
Årlig effekt av sammenslåing de første 15 årene (B-A)	+20
Årlig effekt av sammenslåing fra og med år 20 (C-A)	-10

Rammetilskuddsutvikling med og uten sammenslåing. Eksempelkommune

Illustrasjonsberegninger for effekten på frie inntekter

Alternativ 1:

Kristiansund

+Eide

+Averøy

+Gjemnes

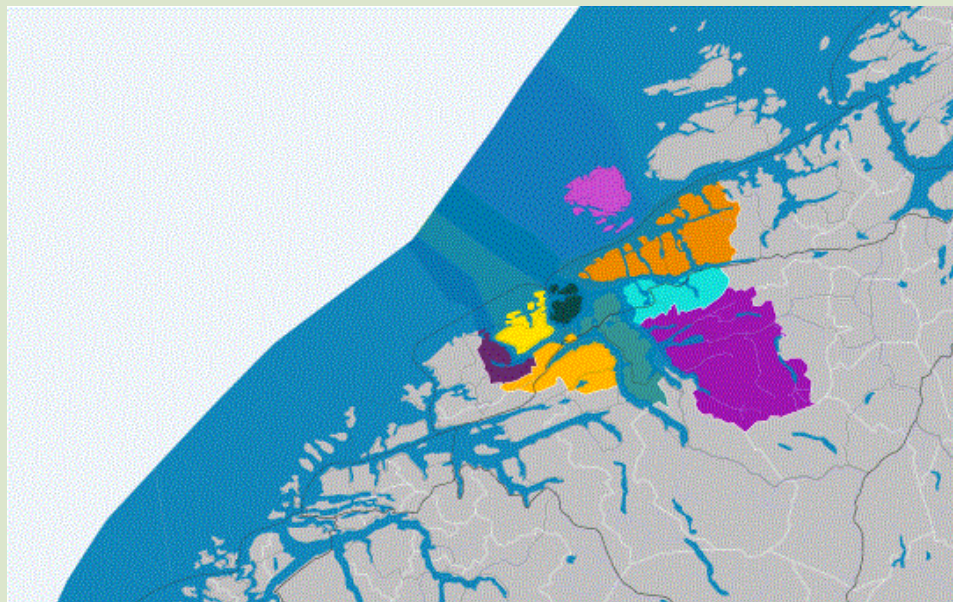
+Tingvoll,

+Surnadal

+Halsa

+Smøla

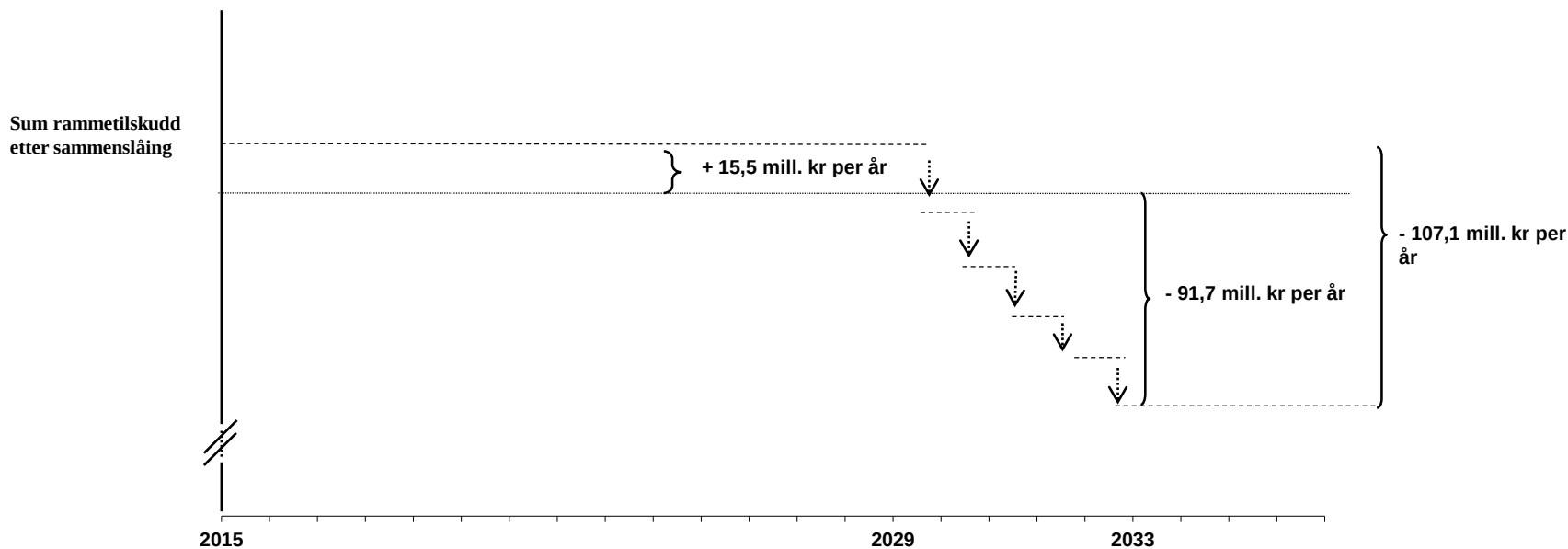
+Aure

Alternativ 1) Storkommune Nordmøre

Frie inntekter pr. år i mill. 2015-kr. Alternativ 1

Sum frie inntekter pr. år før sammenslåing (A)	2 720,5
Frie inntekter pr. år i 15 år etter sammenslåing (B)	2 736,0
Frie inntekter pr. år fra og med år 20 etter sammenslåing (C)	2 628,9
Årlig effekt av sammenslåing de første 15 årene (B-A)	15,5
Årlig effekt av sammenslåing fra og med år 20 (C-A)	-91,7

Rammetilskuddsutvikling med og uten sammenslåing. Alternativ 1

Alternativ 1) Storkommune Nordmøre

- Beregningene viser at alternativ 1 vil få økt sitt rammetilskudd med 15,5 mill. kr hvert år de første 15 årene etter sammenslåing. Dette utgjør 0,4 % i forhold til dagens brutto driftsinntekter.
- Når inndelingstilskuddet er ferdig trappet ned, vil kommunen være nede på et langsiktig tilskuddsnivå som ligger 91,7 mill. kr per år under det man mottok som enkeltkommuner. Dette utgjør -2,3 % i forhold til dagens brutto driftsinntekter.
- I perioden 2015-2029 vil den nye kommunen ha mottatt 232,1 mill. kr mer enn de selvstendige kommunene vil få i sum, beregnet som 15 år à 15,477 mill. kr. Inndelingstilskuddet trappes deretter ned med 21,427 mill. kr per år i en femårsperiode.

Alternativ 1) Storkommune Nordmøre

Endring i ulike tilskuddselement . Alternativ 1

Tilskuddselement	Endring i 1000 kr
Sone	11 507
Nabo	132
Netto virkning statlige/private skoler	-478
Opphopningsindeks	-1 013
Urbanitetskriterium	12 145
Basistillegg	-102 693
Netto inntektsutjevning	-6 820
Småkommunetilskudd	-21 900
Distriktstilskudd Sør-Norge	17 462
Inndelingstilskudd	107 134
Sum	15 477

- Beregningene viser at alternativ 1 vil få en økning i den delen av rammetilskuddet som skriver seg fra kriteriene sone (11,5 mill. kr), nabo (132 000 kr) og urbanitet (12,1 mill. kr). Netto virkning for elever i statlige og private skoler (-478 000 kr), opphopningsindeksen (-1,0 mill. kr) og netto inntektsutjevning (-6,8 mill. kr) slår negativt ut på rammetilskuddet for den nye kommunen. Kommunene ligger i ulike skatteinntektsklasser (dvs. at de har et skatteinntektsnivå +/- 90 % av landsgjennomsnittet). En eventuell sammenslåing vil derfor påvirke inntektsutjevningen over rammetilskuddet.
- Inndelingstilskuddet er på 107,1 mill. kr og består av 8 basistilskudd (à ca. 12,8 mill. kr), 4 småkommunetilskudd (à ca. 5,5 mill. kr) og trekk for økt distriktstilskudd Sør-Norge (på ca. 17,5 mill. kr). Ny kommune får beregnet et distriktstilskudd Sør-Norge på ca. 30,7 mill. kr, mens for summen av de gamle kommunene utgjør tilskuddet ca. 13,2 mill. kr.

Alternativ 2:

Kristiansund,

+Averøy

+Gjemnes

+Tingvoll

+Halsa

+Smøla

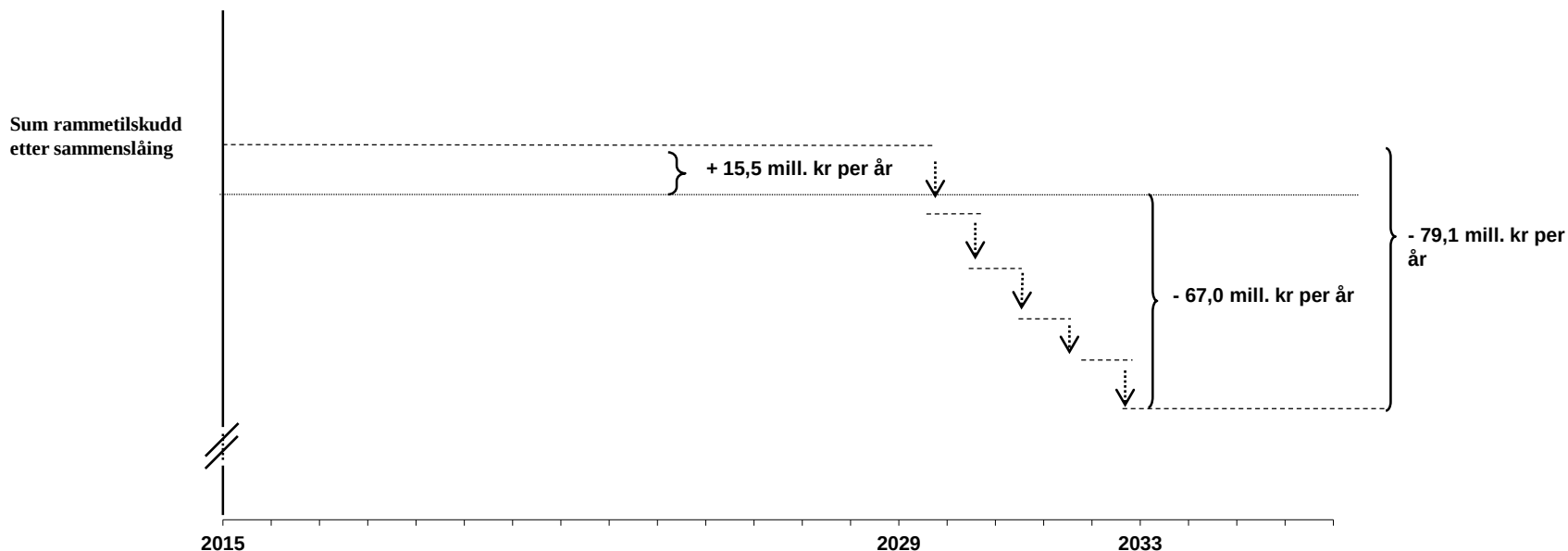
+Aure

Alternativ 2) Kristiansund + Averøy + Gjemnes + Tingvoll + Halså + Smøla + Aure

Frie inntekter pr. år i mill. 2015-kr. Alternativ 2

Sum frie inntekter pr. år før sammenslåing (A)	2 219,5
Frie inntekter pr. år i 15 år etter sammenslåing (B)	2 231,6
Frie inntekter pr. år fra og med år 20 etter sammenslåing (C)	2 152,5
Årlig effekt av sammenslåing de første 15 årene (B-A)	12,1
Årlig effekt av sammenslåing fra og med år 20 (C-A)	-67,0

Rammetilskuddsutvikling med og uten sammenslåing. Alternativ 2

Alternativ 2) Kristiansund + Averøy + Gjemnes + Tingvoll + Halså + Smøla + Aure

- Beregningene viser at alternativ 2 vil få økt sitt rammetilskudd med 12,1 mill. kr hvert år de første 15 årene etter sammenslåing. Dette utgjør 0,4 % i forhold til dagens brutto driftsinntekter.
- Når inndelingstilskuddet er ferdig trappet ned, vil kommunen være nede på et langsiktig tilskuddsnivå som ligger 67,0 mill. kr per år under det man mottok som enkeltkommuner. Dette utgjør -2,0 % i forhold til dagens brutto driftsinntekter.
- I perioden 2015-2029 vil den nye kommunen ha mottatt 181,9 mill. kr mer enn de selvstendige kommunene vil få i sum. Beregnet som 15 år à 12,126 mill. kr. Inndelingstilskuddet trappes deretter ned med 15,829 mill. kr per år i en femårsperiode.

Alternativ 2) Kristiansund + Averøy + Gjemnes + Tingvoll + Halså + Smøla + Aure

Endring i ulike tilskuddselement . Alternativ 2

Tilskuddselement	Endring i 1000 kr
Sone	12 120
Nabo	110
Netto virkning statlige/private skoler	-394
Opphopningsindeks	-781
Urbanitetskriterium	7 889
Basistillegg	-77 020
Netto inntekstutjevning	-6 820
Småkommunetilskudd	-21 900
Distriktstilskudd Sør-Norge	19 777
Inndelingstilskudd	79 145
Sum	12 126

- Beregningene viser at alternativ 2 vil få en økning i den delen av rammetilskuddet som skrives seg fra kriteriene sone (12,1 mill. kr), nabo (110 000 kr) og urbanitet (7,9 mill. kr). Netto virkning for elever i statlige og private skoler (-394 000 kr), opphopningsindeksen (-1,0 mill. kr) og netto inntekstutjevning (-6,8 mill. kr) slår negativt ut på rammetilskuddet for den nye kommunen. Kommunene ligger i ulike skatteinntektsklasser (dvs. at de har et skatteinntektsnivå +/- 90 % av landsgjennomsnittet). En eventuell sammenslåing vil derfor påvirke inntekstutjevningen over rammetilskuddet.
- Inndelingstilskuddet er på 79,1 mill. kr og består av 6 basistilskudd (à ca. 12,8 mill. kr), 4 småkommunetilskudd (à ca. 5,5 mill. kr) og trekk for økt distriktstilskudd Sør-Norge (på ca. 19,8 mill. kr). Ny kommune får beregnet et distriktstilskudd Sør-Norge på ca. 25,6 mill. kr, mens for summen av de gamle kommunene utgjør tilskuddet ca. 5,8 mill. kr.

Alternativ 3:

Kristiansund

+ Eide

+ Averøy

+ Gjemnes

+ Tingvoll

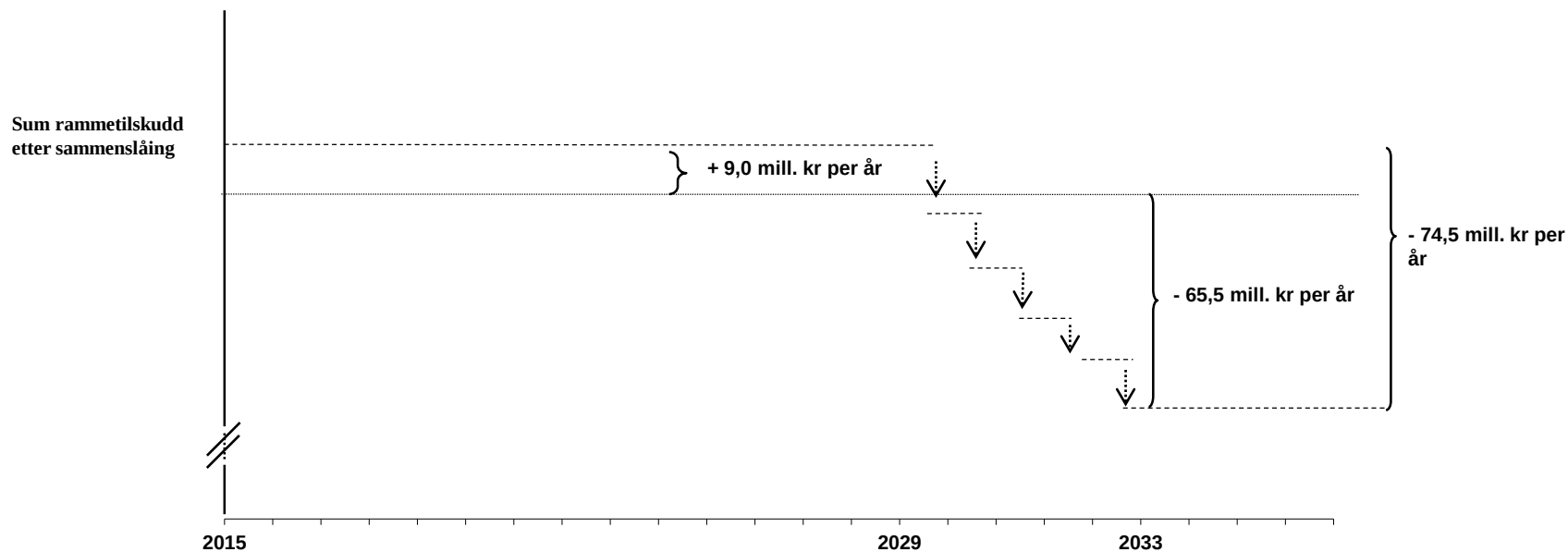
+ Halså

Alternativ 3) Kristiansund + Eide + Averøy + Gjemnes + Tingvoll + Halså

Frie inntekter pr. år i mill. 2015-kr. Alternativ 3

Sum frie inntekter pr. år før sammenslåing (A)	2 055,3
Frie inntekter pr. år i 15 år etter sammenslåing (B)	2 064,3
Frie inntekter pr. år fra og med år 20 etter sammenslåing (C)	1 989,8
Årlig effekt av sammenslåing de første 15 årene (B-A)	9,0
Årlig effekt av sammenslåing fra og med år 20 (C-A)	-65,5

Rammetilskuddsutvikling med og uten sammenslåing. Alternativ 3

Alternativ 3) Kristiansund + Eide + Averøy + Gjemnes + Tingvoll + Halså

- Beregningene viser at alternativ 3 vil få økt sitt rammetilskudd med 12,1 mill. kr hvert år de første 15 årene etter sammenslåing. Dette utgjør 0,3 % i forhold til dagens brutto driftsinntekter.
- Når inndelingstilskuddet er ferdig trappet ned, vil kommunen være nede på et langsiktig tilskuddsnivå som ligger 65,5 mill. kr per år under det man mottok som enkeltkommuner. Dette utgjør -2,2 % i forhold til dagens brutto driftsinntekter.
- I perioden 2015-2029 vil den nye kommunen ha mottatt 134,3 mill. kr mer enn de selvstendige kommunene vil få i sum. Beregnet som 15 år à 8,951 mill. kr. Inndelingstilskuddet trappes deretter ned med 14,898 mill. kr per år i en femårsperiode.

Alternativ 3) Kristiansund + Eide + Averøy + Gjemnes + Tingvoll + Halså

Endring i ulike tilskuddselement . Alternativ 3

Tilskuddselement	Endring i 1000 kr
Sone	10 286
Nabo	-149
Netto virkning statlige/private skoler	-339
Opphopningsindeks	-784
Urbanitetskriterium	6 756
Basistillegg	-64 183
Netto inntektsutjevning	-6 820
Småkommunetilskudd	-16 425
Distriktstilskudd Sør-Norge	6 121
Inndelingstilskudd	74 489
Sum	8 951

- Beregningene viser at alternativ 3 vil få en økning i den delen av rammetilskuddet som skrives seg fra kriteriene sone (10,3 mill. kr) og urbanitet (6,8 mill. kr). Netto virkning for elever i statlige og private skoler (-339 000 kr), nabo (-149 000 kr), opphopningsindeksen (-784 000 kr) og netto inntektsutjevning (-6,8 mill. kr) slår negativt ut på rammetilskuddet for den nye kommunen. Kommunene ligger i ulike skatteinntektsklasser (dvs. at de har et skatteinntektsnivå +/- 90 % av landsgjennomsnittet). En eventuell sammenslåing vil derfor påvirke inntektsutjevningen over rammetilskuddet.
- Inndelingstilskuddet er på 74,5 mill. kr og består av 5 basistilskudd (à ca. 12,8 mill. kr), 3 småkommunetilskudd (à ca. 5,5 mill. kr) og trekk for økt distriktstilskudd Sør-Norge (på ca. 6,1 mill. kr). Ny kommune får beregnet et distriktstilskudd Sør-Norge på ca. 6,1 mill. kr, mens for summen av de gamle kommunene utgjør tilskuddet 0 kr.

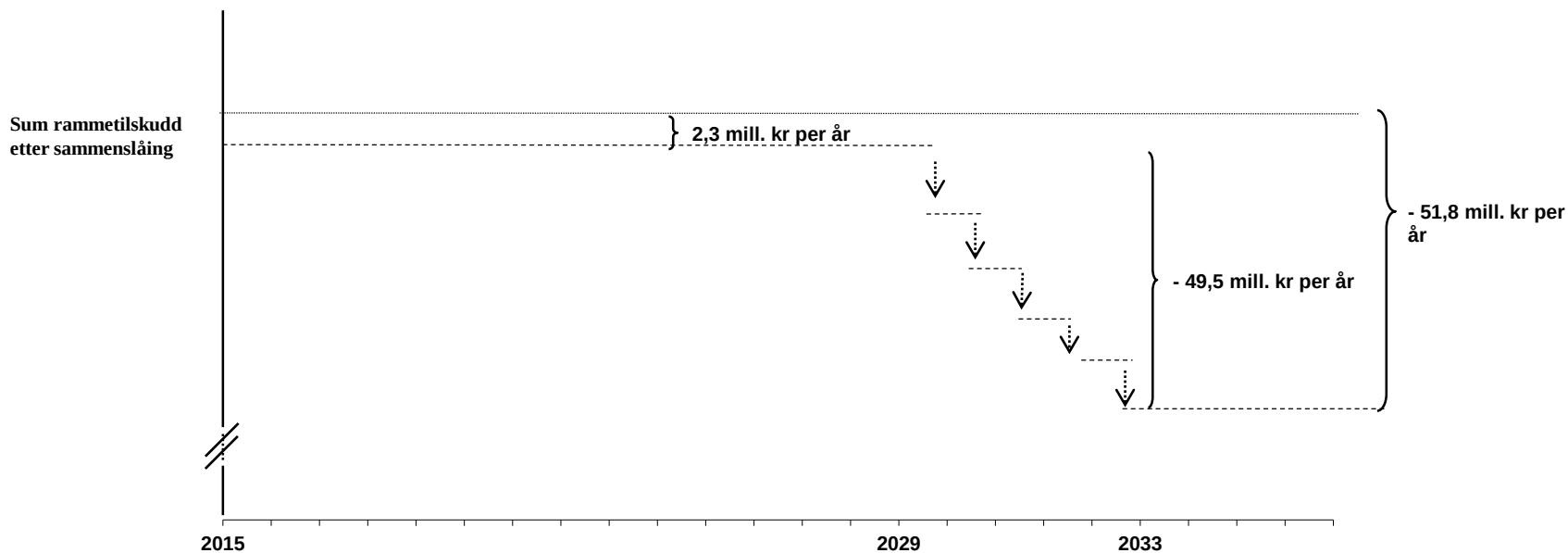
Alternativ 4:
Kristiansund
+Averøy
+Gjemnes
+Tingvoll

Alternativ 4) Kristiansund + Averøy + Gjemnes + Tingvoll

Frie inntekter pr. år i mill. 2015-kr. Alternativ 4

Sum frie inntekter pr. år før sammenslåing (A)	1 761,8
Frie inntekter pr. år i 15 år etter sammenslåing (B)	1 759,5
Frie inntekter pr. år fra og med år 20 etter sammenslåing (C)	1 710,0
Årlig effekt av sammenslåing de første 15 årene (B-A)	-2,3
Årlig effekt av sammenslåing fra og med år 20 (C-A)	-51,8

Rammetilskuddsutvikling med og uten sammenslåing. Alternativ 4

Alternativ 4) Kristiansund + Averøy + Gjemnes + Tingvoll

- Beregningene viser at alternativ 4 vil få redusert sitt rammetilskudd med 2,3 mill. kr hvert år de første 15 årene etter sammenslåing. Dette utgjør -0,1 % i forhold til dagens brutto driftsinntekter.
- Når inndelingstilskuddet er ferdig trappet ned, vil kommunen være nede på et langsiktig tilskuddsnivå som ligger 51,8 mill. kr per år under det man mottok som enkeltkommuner. Dette utgjør -2,0 % i forhold til dagens brutto driftsinntekter.
- I perioden 2015-2029 vil den nye kommunen ha mottatt 34,4 mill. kr mindre enn de selvstendige kommunene vil få i sum. Beregnet som 15 år à -2,294 mill. kr. Inndelingstilskuddet trappes deretter ned med 9,892 mill. kr per år i en femårsperiode.

Alternativ 4) Kristiansund + Averøy + Gjemnes + Tingvoll

Endring i ulike tilskuddselement . Alternativ 4

Tilskuddselement	Endring i 1000 kr
Sone	-269
Nabo	-132
Netto virkning statlige/private skoler	-269
Opphopningsindeks	-762
Urbanitetskriterium	4 392
Basistillegg	-38 510
Netto inntektsutjevning	-5 257
Småkommunetilskudd	-10 950
Distriktstilskudd Sør-Norge	0
Inndelingstilskudd	49 461
Sum	-2 294

- Beregningene viser at alternativ 4 vil få en økning i den delen av rammetilskuddet som skriver seg fra kriteriet urbanitet (6,8 mill. kr). Netto virkning for elever i statlige og private skoler (-269 000 kr), sone (-269 000 kr), nabo (-149 000 kr), opphopningsindeksen (-762 000 kr) og netto inntektsutjevning (-5,3 mill. kr) slår negativt ut på rammetilskuddet for den nye kommunen. Kommunene ligger i ulike skatteinntektsklasser (dvs. at de har et skatteinntektsnivå +/- 90 % av landsgjennomsnittet). En eventuell sammenslåing vil derfor påvirke inntektsutjevningen over rammetilskuddet.
- Inndelingstilskuddet er på 49,5 mill. kr og består av 3 basistilskudd (à ca. 12,8 mill. kr) og 2 småkommunetilskudd (à ca. 5,5 mill. kr).

Alternativ 5:

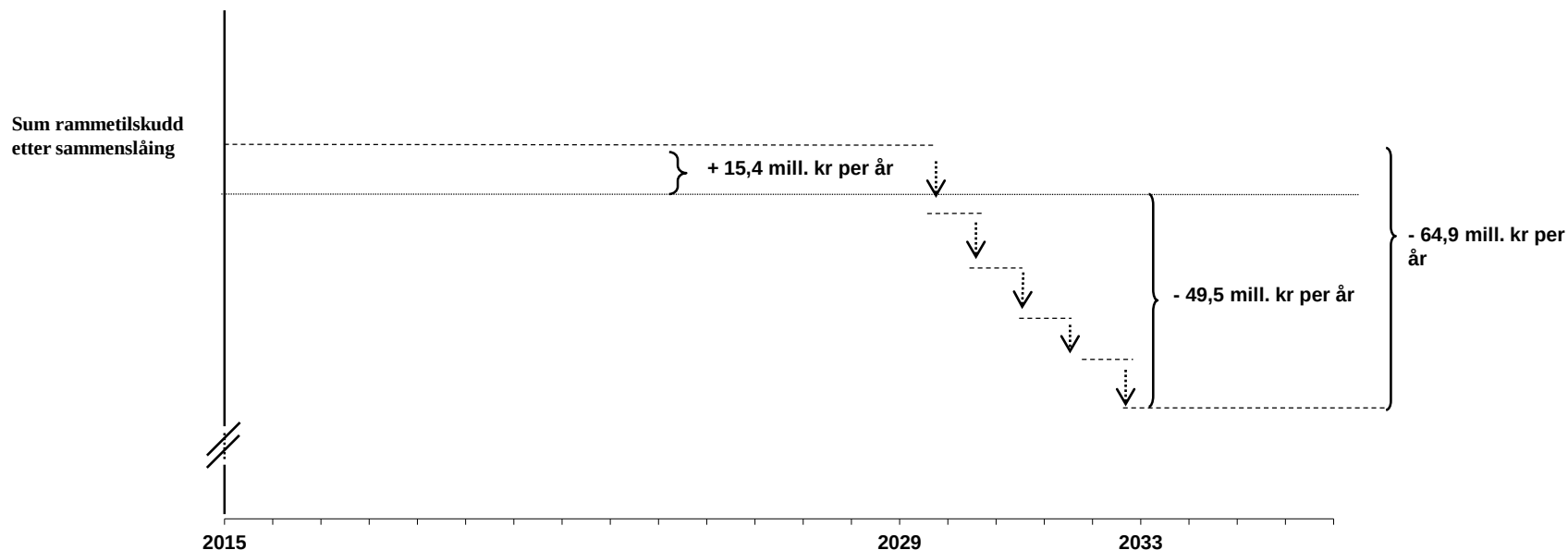
Halsa
+Smøla,
+Aure
+Hemne
+Hitra

Alternativ 5) Halsa + Smøla + Aure + Hemne + Hitra

Frie inntekter pr. år i mill. 2015-kr. Alternativ 5

Sum frie inntekter pr. år før sammenslåing (A)	910,0
Frie inntekter pr. år i 15 år etter sammenslåing (B)	925,3
Frie inntekter pr. år fra og med år 20 etter sammenslåing (C)	860,5
Årlig effekt av sammenslåing de første 15 årene (B-A)	15,4
Årlig effekt av sammenslåing fra og med år 20 (C-A)	-49,5

Rammetilskuddsutvikling med og uten sammenslåing. Alternativ 5

Alternativ 5) Halså + Smøla + Aure + Hemne + Hitra

- Beregningene viser at alternativ 5 vil få økt sitt rammetilskudd med 15,4 mill. kr hvert år de første 15 årene etter sammenslåing. Dette utgjør 1,1 % i forhold til dagens brutto driftsinntekter.
- Når inndelingstilskuddet er ferdig trappet ned, vil kommunen være nede på et langsiktig tilskuddsnivå som ligger 49,5 mill. kr per år under det man mottok som enkeltkommuner. Dette utgjør -3,5 % i forhold til dagens brutto driftsinntekter.
- I perioden 2015-2029 vil den nye kommunen ha mottatt 230,4 mill. kr mer enn de selvstendige kommunene vil få i sum. Beregnet som 15 år à 15,360 mill. kr. Inndelingstilskuddet trappes deretter ned med 12,972 mill. kr per år i en femårsperiode.

Alternativ 5) Halså + Smøla + Aure + Hemne + Hitra

Endring i ulike tilskuddselement . Alternativ 5

Tilskuddselement	Endring i 1000 kr
Sone	12 171
Nabo	597
Netto virkning statlige/private skoler	-216
Opphopningsindeks	53
Urbanitetskriterium	2 754
Basistillegg	-51 346
Netto inntektsutjevning	0
Småkommunetilskudd	-10 950
Distriktstilskudd Sør-Norge	-2 564
Inndelingstilskudd	64 862
Sum	15 360

- Beregningene viser at alternativ 5 vil få en økning i den delen av rammetilskuddet som skrives seg fra kriteriene sone (12,2 mill. kr), nabo (597 000 kr), opphopningsindeks (53 000 kr) og urbanitet (2,8 mill. kr). Netto virkning for elever i statlige og private skoler (-216 000 kr) slår negativt ut på rammetilskuddet for den nye kommunen. Kommunene ligger i samme skatteinntektsklasse (dvs. at de har et skatteinntektsnivå under 90 % av landsgjennomsnittet). En eventuell sammenslåing vil derfor ikke påvirke inntektsutjevningen over rammetilskuddet.
- Inndelingstilskuddet er på 64,9 mill. kr og består av 4 basistilskudd (à ca. 12,8 mill. kr), 2 småkommunetilskudd (à ca. 5,5 mill. kr) og kompensasjon for redusert distriktstilskudd Sør-Norge (på ca. 2,6 mill. kr). Ny kommune får beregnet et distriktstilskudd Sør-Norge på ca. 14,2 mill. kr, mens for summen av de gamle kommunene utgjør tilskuddet ca. 16,8 mill. kr.

Alternativ 6:

Halsa

+ Smøla

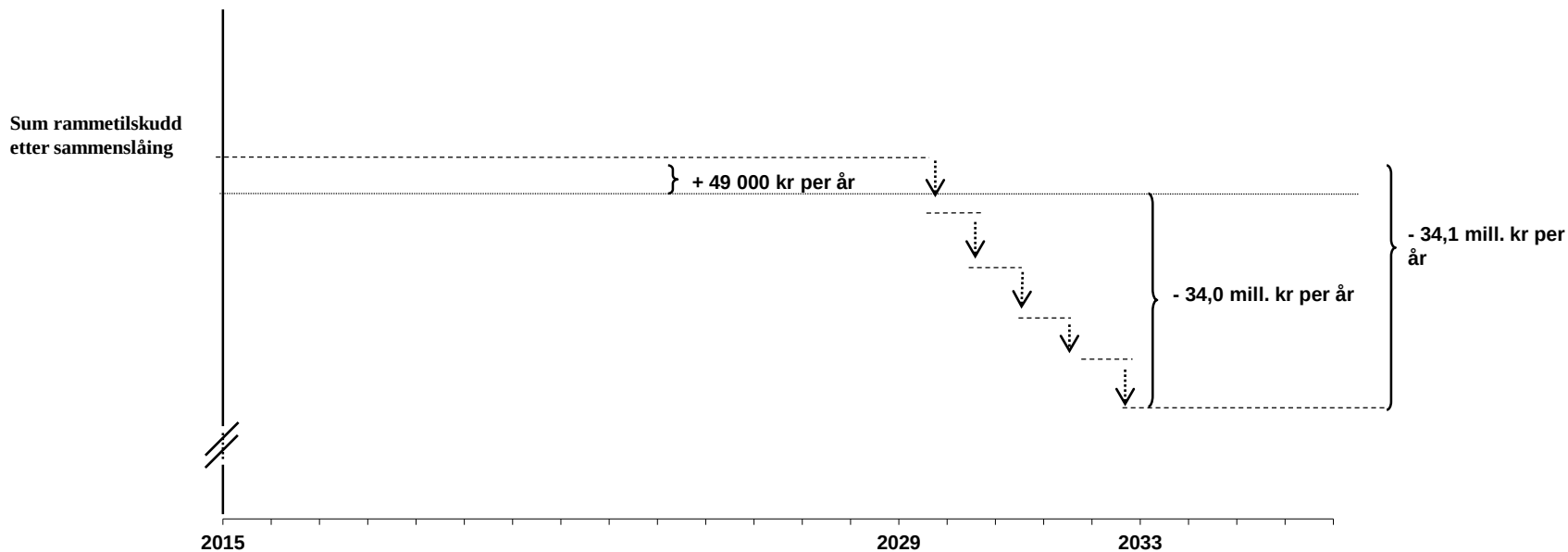
+ Aure

Alternativ 6) Halså + Smøla + Aure

Frie inntekter pr. år i mill. 2015-kr. Alternativ 6

Sum frie inntekter pr. år før sammenslåing (A)	457,7
Frie inntekter pr. år i 15 år etter sammenslåing (B)	457,8
Frie inntekter pr. år fra og med år 20 etter sammenslåing (C)	423,7
Årlig effekt av sammenslåing de første 15 årene (B-A)	0,01
Årlig effekt av sammenslåing fra og med år 20 (C-A)	-34,0

Rammetilskuddsutvikling med og uten sammenslåing. Alternativ 6

Alternativ 6) Halså + Smøla + Aure

- Beregningene viser at alternativ 6 vil få økt sitt rammetilskudd med 49 000 kr hvert år de første 15 årene etter sammenslåing. Dette utgjør 0,01 % i forhold til dagens brutto driftsinntekter.
- Når inndelingstilskuddet er ferdig trappet ned, vil kommunen være nede på et langsiktig tilskuddsnivå som ligger 34,0 mill. kr per år under det man mottok som enkeltkommuner. Dette utgjør -4,9 % i forhold til dagens brutto driftsinntekter.
- I perioden 2015-2029 vil den nye kommunen ha mottatt 0,7 mill. kr mer enn de selvstendige kommunene vil få i sum. Beregnet som 15 år à 49 000 kr. Inndelingstilskuddet trappes deretter ned med 6,819 mill. kr per år i en femårsperiode.

Alternativ 6) Halså + Smøla + Aure

Endring i ulike tilskuddselement . Alternativ 6

Tilskuddselement	Endring i 1000 kr
Sone	2 704
Nabo	-3 222
Netto virkning statlige/private skoler	-142
Opphopningsindeks	-51
Urbanitetskriterium	759
Basistillegg	-25 673
Netto inntektsutjevning	0
Småkommunetilskudd	-10 950
Distriktstilskudd Sør-Norge	2 530
Inndelingstilskudd	34 094
Sum	49

- Beregningene viser at alternativ 6 vil få en økning i den delen av rammetilskuddet som skrives seg fra kriteriene sone (2,7 mill. kr) og urbanitet (759 000 kr). Netto virkning for elever i statlige og private skoler (-142 000 kr), nabo (-3,2 mill. kr) og opphopningsindeksen (-51 000 kr) slår negativt ut på rammetilskuddet for den nye kommunen. Kommunene ligger i samme skatteinntektsklasse (dvs. at de har et skatteinntektsnivå under 90 % av landsgjennomsnittet). En eventuell sammenslåing vil derfor ikke påvirke inntektsutjevningen over rammetilskuddet.
- Inndelingstilskuddet er på 34,1 mill. kr og består av 2 basistilskudd (à ca. 12,8 mill. kr), 2 småkommunetilskudd (à ca. 5,5 mill. kr) og kompensasjon for redusert distriktstilskudd Sør-Norge (på ca. 2,5 mill. kr). Ny kommune får beregnet et distriktstilskudd Sør-Norge på ca. 8,3 mill. kr, mens for summen av de gamle kommunene utgjør tilskuddet ca. 5,8 mill. kr.

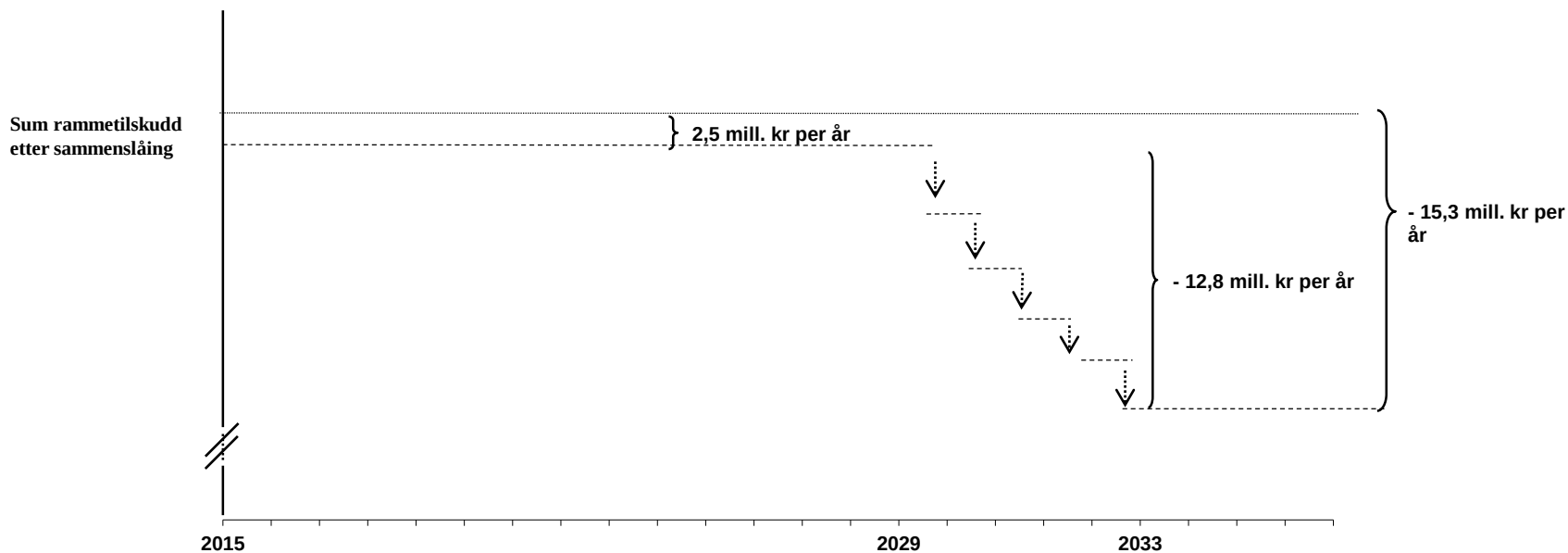
Alternativ 7:
Eide
+ Averøy

Alternativ 7) Eide + Averøy

Frie inntekter pr. år i mill. 2015-kr. Alternativ 7

Sum frie inntekter pr. år før sammenslåing (A)	474,8
Frie inntekter pr. år i 15 år etter sammenslåing (B)	472,4
Frie inntekter pr. år fra og med år 20 etter sammenslåing (C)	459,5
Årlig effekt av sammenslåing de første 15 årene (B-A)	-2,4
Årlig effekt av sammenslåing fra og med år 20 (C-A)	-15,3

Rammetilskuddsutvikling med og uten sammenslåing. Alternativ 7

Alternativ 7) Eide + Averøy

- Beregningene viser at alternativ 7 vil få redusert sitt rammetilskudd med 2,5 mill. kr hvert år de første 15 årene etter sammenslåing. Dette utgjør -0,4 % i forhold til dagens brutto driftsinntekter.
- Når inndelingstilskuddet er ferdig trappet ned, vil kommunen være nede på et langsiktig tilskuddsnivå som ligger 15,3 mill. kr per år under det man mottok som enkeltkommuner. Dette utgjør -2,4 % i forhold til dagens brutto driftsinntekter.
- I perioden 2015-2029 vil den nye kommunen ha mottatt 36,7 mill. kr mindre enn de selvstendige kommunene vil få i sum. Beregnet som 15 år à -2 450 mill. kr. Inndelingstilskuddet trappes deretter ned med 2,567 mill. kr per år i en femårsperiode.

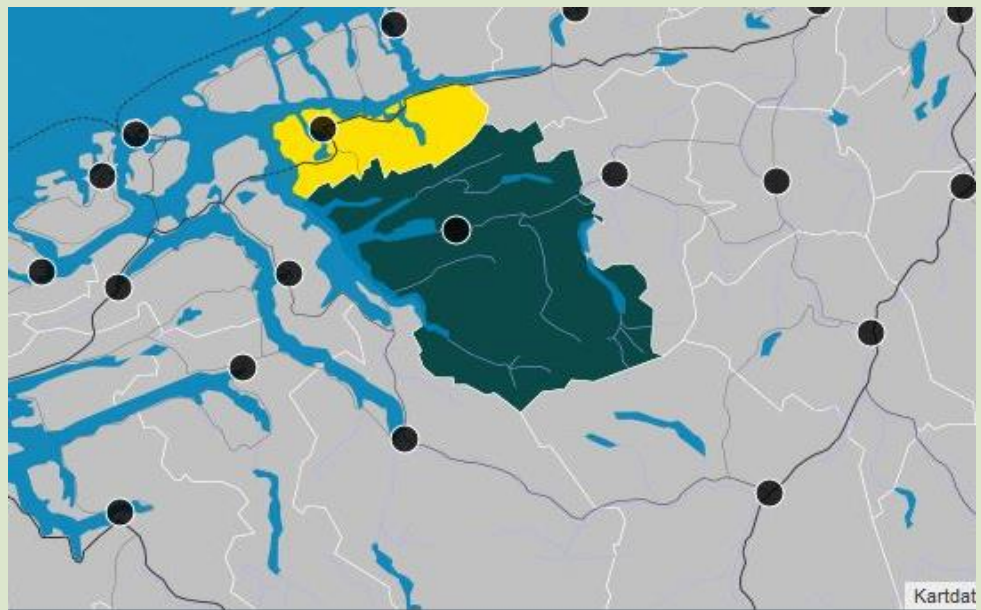
Alternativ 7) Eide + Averøy

Endring i ulike tilskuddselement . Alternativ 7

Tilskuddselement	Endring i 1000 kr
Sone	438
Nabo	-3 160
Netto virkning statlige/private skoler	-299
Opphopningsindeks	-86
Urbanitetskriterium	657
Basistillegg	-12 837
Netto inntektsutjevning	0
Småkommunetilskudd	0
Distriktstilskudd Sør-Norge	0
Inndelingstilskudd	12 837
Sum	- 2 450

- Beregningene viser at alternativ 7 vil få en økning i den delen av rammetilskuddet som skriver seg fra kriteriene sone (438 000 kr) og urbanitet (657 000 kr). Netto virkning for elever i statlige og private skoler (-299 000 kr), nabo (-3,2 mill. kr) og opphopningsindeksen (-86 000 kr) slår negativt ut på rammetilskuddet for den nye kommunen. Kommunene ligger i samme skatteinntektsklasse (dvs. at de har et skatteinntektsnivå under 90 % av landsgjennomsnittet). En eventuell sammenslåing vil derfor ikke påvirke inntektsutjevningen over rammetilskuddet.
- Inndelingstilskuddet er på 12,8 mill. kr og består av 1 basistilskudd (på ca. 12,8 mill. kr).

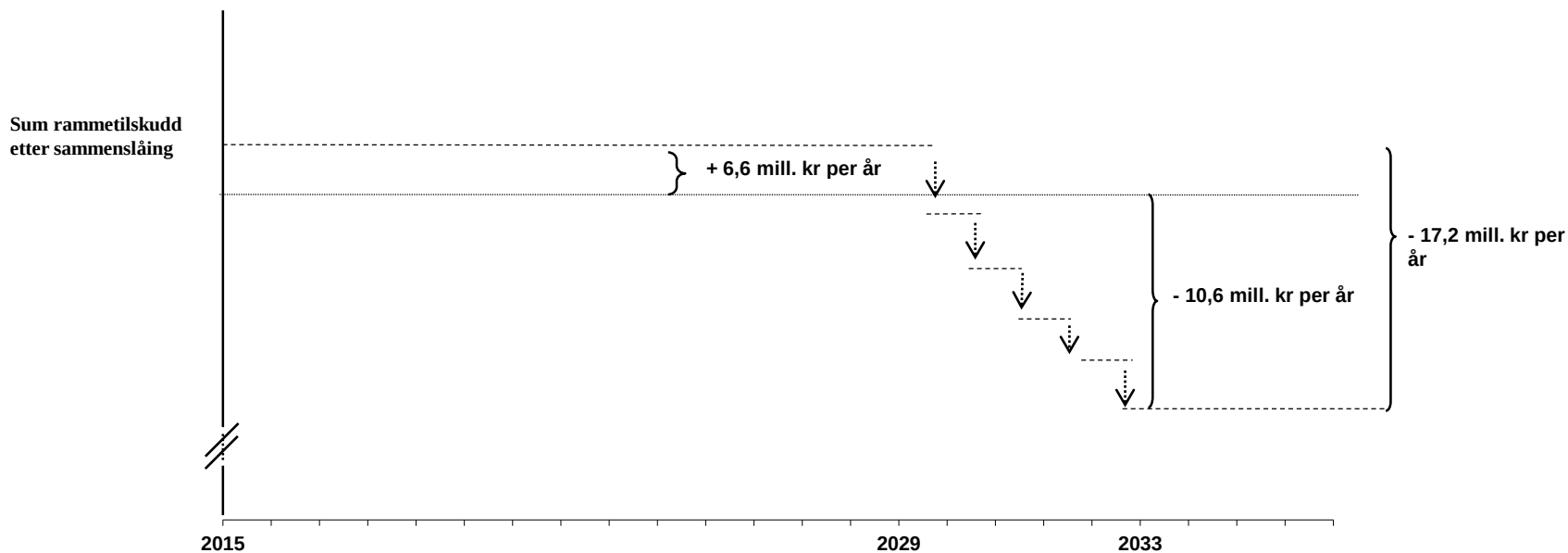
Alternativ 8:
Surnadal
+ Halså

Alternativ 8) Surnadal + Halsa

Frie inntekter pr. år i mill. 2015-kr. Alternativ 8

Sum frie inntekter pr. år før sammenslåing (A)	414,9
Frie inntekter pr. år i 15 år etter sammenslåing (B)	421,6
Frie inntekter pr. år fra og med år 20 etter sammenslåing (C)	404,3
Årlig effekt av sammenslåing de første 15 årene (B-A)	6,6
Årlig effekt av sammenslåing fra og med år 20 (C-A)	-10,6

Rammetilskuddsutvikling med og uten sammenslåing. Alternativ 8

Alternativ 8) Surnadal + Halså

- Beregningene viser at alternativ 8 vil få økt sitt rammetilskudd med 6,6 mill. kr hvert år de første 15 årene etter sammenslåing. Dette utgjør 1,0 % i forhold til dagens brutto driftsinntekter.
- Når inndelingstilskuddet er ferdig trappet ned, vil kommunen være nede på et langsiktig tilskuddsnivå som ligger 10,6 mill. kr per år under det man mottok som enkeltkommuner. Dette utgjør -1,7 % i forhold til dagens brutto driftsinntekter.
- I perioden 2015-2029 vil den nye kommunen ha mottatt 99,7 mill. kr mer enn de selvstendige kommunene vil få i sum. Beregnet som 15 år à 6,647 mill. kr. Inndelingstilskuddet trappes deretter ned med 3,449 mill. kr per år i en femårsperiode.

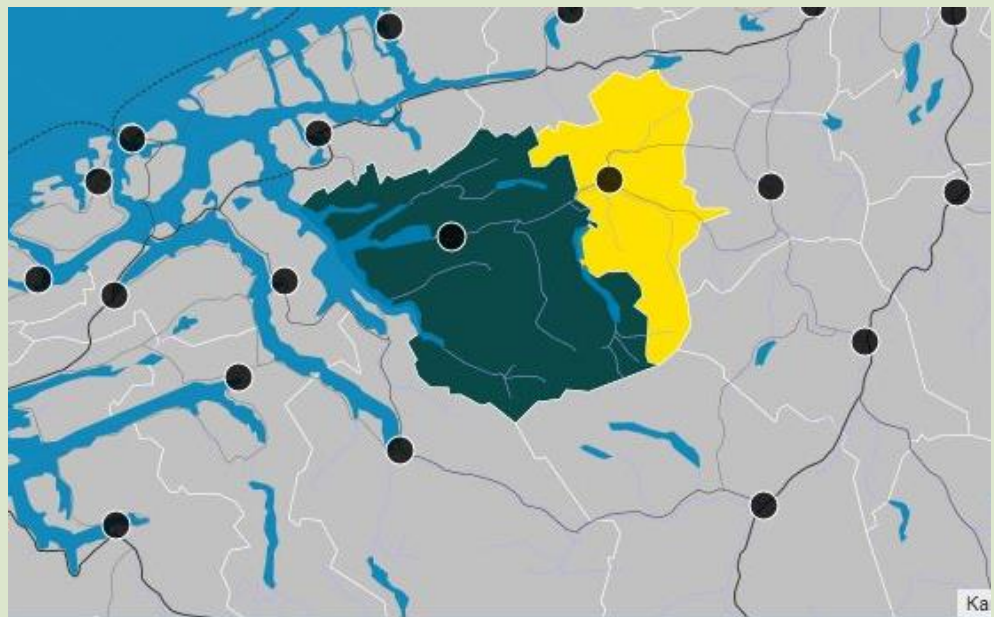
Alternativ 8) Surnadal + Halså

Endring i ulike tilskuddselement . Alternativ 8

Tilskuddselement	Endring i 1000 kr
Sone	6 342
Nabo	-50
Netto virkning statlige/private skoler	-47
Opphopningsindeks	11
Urbanitetskriterium	391
Basistillegg	-12 837
Netto inntektsutjevning	0
Småkommunetilskudd	-5 475
Distriktstilskudd Sør-Norge	1 067
Inndelingstilskudd	17 245
Sum	6 647

- Beregningene viser at alternativ 8 vil få en økning i den delen av rammetilskuddet som skrives seg fra kriteriene sone (6,3 mill. kr), opphopningsindeks (11 000 kr) og urbanitet (391 000 kr). Netto virkning for elever i statlige og private skoler (-47 000 kr) og nabo (-50 000 kr) slår negativt ut på rammetilskuddet for den nye kommunen. Kommunene ligger i samme skatteinntektsklasse (dvs. at de har et skatteinntektsnivå under 90 % av landsgjennomsnittet). En eventuell sammenslåing vil derfor ikke påvirke inntektsutjevningen over rammetilskuddet.
- Inndelingstilskuddet er på 17,2 mill. kr og består av 1 basistilskudd (på ca. 12,8 mill. kr), 1 småkommunetilskudd (på ca. 5,5 mill. kr) og trekk for økt distriktstilskudd Sør-Norge (på ca. 1,1 mill. kr). Ny kommune får beregnet et distriktstilskudd Sør-Norge på ca. 8,5 mill. kr, mens for summen av de gamle kommunene utgjør tilskuddet ca. 7,4 mill. kr.

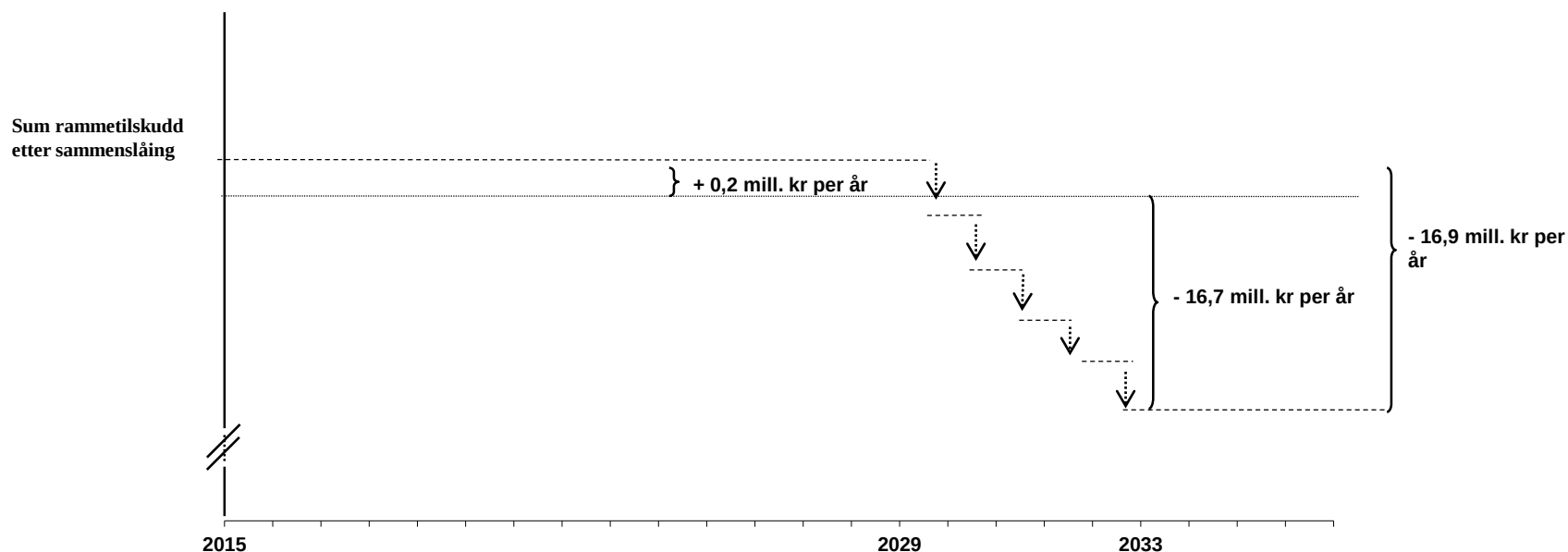
Alternativ 9:
Surnadal
+ Rindal

Alternativ 9) Surnadal + Rindal

Frie inntekter pr. år i mill. 2015-kr. Alternativ 9

Sum frie inntekter pr. år før sammenslåing (A)	432,4
Frie inntekter pr. år i 15 år etter sammenslåing (B)	432,6
Frie inntekter pr. år fra og med år 20 etter sammenslåing (C)	415,7
Årlig effekt av sammenslåing de første 15 årene (B-A)	0,2
Årlig effekt av sammenslåing fra og med år 20 (C-A)	-16,7

Rammetilskuddsutvikling med og uten sammenslåing. Alternativ 9

Alternativ 9) Surnadal + Rindal

- Beregningene viser at alternativ 9 vil få økt sitt rammetilskudd med 0,2 mill. kr hvert år de første 15 årene etter sammenslåing. Dette utgjør 0,03 % i forhold til dagens brutto driftsinntekter.
- Når inndelingstilskuddet er ferdig trappet ned, vil kommunen være nede på et langsiktig tilskuddsnivå som ligger 16,7 mill. kr per år under det man mottok som enkeltkommuner. Dette utgjør -2,5 % i forhold til dagens brutto driftsinntekter.
- I perioden 2015-2029 vil den nye kommunen ha mottatt 3,5 mill. kr mer enn de selvstendige kommunene vil få i sum. Beregnet som 15 år à 233 000 kr. Inndelingstilskuddet trappes deretter ned med 3,386 mill. kr per år i en femårsperiode.

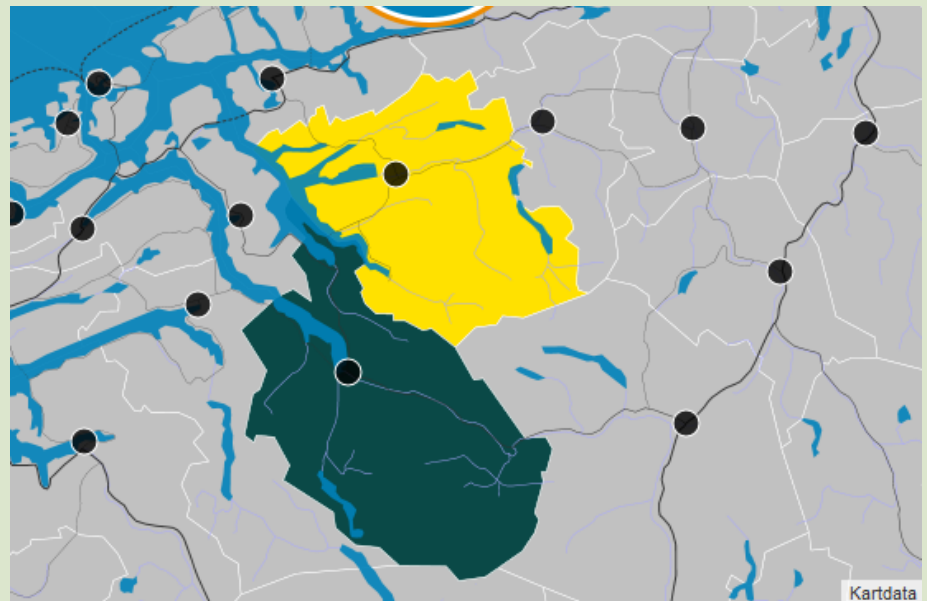
Alternativ 9) Surnadal + Rindal

Endring i ulike tilskuddselement . Alternativ 9

Tilskuddselement	Endring i 1000 kr
Sone	-77
Nabo	7
Netto virkning statlige/private skoler	-86
Opphopningsindeks	-82
Urbanitetskriterium	470
Basistillegg	-12 837
Netto inntektsutjevning	0
Småkommunetilskudd	5 475
Distriktstilskudd Sør-Norge	1 381
Inndelingstilskudd	16 931
Sum	233

- Beregningene viser at alternativ 9 vil få en økning i den delen av rammetilskuddet som skriver seg fra kriteriene nabo (7 000 kr) og urbanitet (470 000 kr). Netto virkning for elever i statlige og private skoler (-86 000 kr), sone (-77 000 kr) og opphopningsindeksen (-82 000 kr) slår negativt ut på rammetilskuddet for den nye kommunen. Kommunene ligger i samme skatteinntektsklasse (dvs. at de har et skatteinntektsnivå under 90 % av landsgjennomsnittet). En eventuell sammenslåing vil derfor ikke påvirke inntektsutjevningen over rammetilskuddet.
- Inndelingstilskuddet er på 16,9 mill. kr og består av 1 basistilskudd (på ca. 12,8 mill. kr), 1 småkommunetilskudd (à ca. 5,5 mill. kr) og trekk for økt distriktstilskudd Sør-Norge (på ca. 1,4 mill. kr). Ny kommune får beregnet et distriktstilskudd Sør-Norge på ca. 8,8 mill. kr, mens for summen av de gamle kommunene utgjør tilskuddet ca. 7,4 mill. kr.

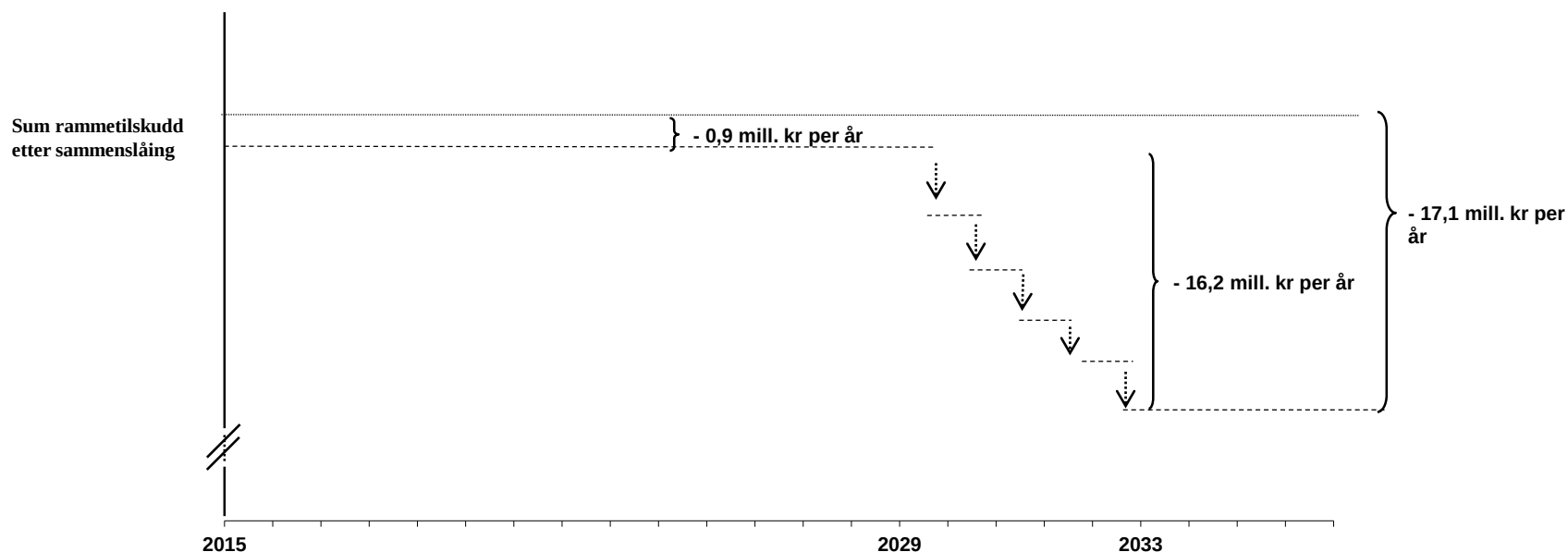
Alternativ 10:
Sunndal
+ Surnadal

Alternativ 10) Sunndal + Surnadal

Frie inntekter pr. år i mill. 2015-kr. Alternativ 10

Sum frie inntekter pr. år før sammenslåing (A)	683,6
Frie inntekter pr. år i 15 år etter sammenslåing (B)	682,7
Frie inntekter pr. år fra og med år 20 etter sammenslåing (C)	666,5
Årlig effekt av sammenslåing de første 15 årene (B-A)	-0,9
Årlig effekt av sammenslåing fra og med år 20 (C-A)	-17,1

Rammetilskuddsutvikling med og uten sammenslåing. Alternativ 10

Alternativ 10) Sunndal + Surnadal

- Beregningene viser at alternativ 10 vil få redusert sitt rammetilskudd med 0,9 mill. kr hvert år de første 15 årene etter sammenslåing. Dette utgjør -0,1 % i forhold til dagens brutto driftsinntekter.
- Når inndelingstilskuddet er ferdig trappet ned, vil kommunen være nede på et langsiktig tilskuddsnivå som ligger 17,1 mill. kr per år under det man mottok som enkeltkommuner. Dette utgjør -1,4 % i forhold til dagens brutto driftsinntekter.
- I perioden 2015-2029 vil den nye kommunen ha mottatt 12,8 mill. kr mindre enn de selvstendige kommunene vil få i sum. Beregnet som 15 år à -0,850 mill. kr. Inndelingstilskuddet trappes deretter ned med 3,246 mill. kr per år i en femårsperiode.

Alternativ 10) Sunndal + Surnadal

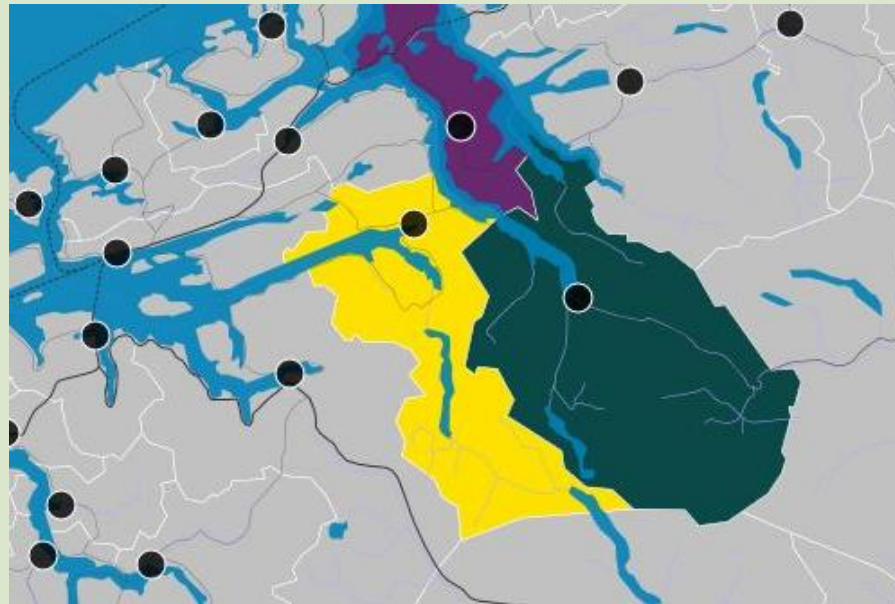
Endring i ulike tilskuddselement . Alternativ 10

Tilskuddselement	Endring i 1000 kr
Sone	38
Nabo	-48
Netto virkning statlige/private skoler	-80
Opphopningsindeks	-80
Urbanitetskriterium	1 055
Basistillegg	-12 837
Netto inntektsutjevning	-1 735
Småkommunetilskudd	0
Distriktstilskudd Sør-Norge	-3 395
Inndelingstilskudd	16 232
Sum	-850

- Beregningene viser at alternativ 10 vil få en økning i den delen av rammetilskuddet som skrives seg fra kriteriene sone (38 000 kr) og urbanitet (1,1 mill. kr). Netto virkning for elever i statlige og private skoler (-80 000 kr), nabo (-48 000 kr), opphopningsindeksen (-80 000 kr) og netto inntektsutjevning (-1,7 mill. kr) slår negativt ut på rammetilskuddet for den nye kommunen. Kommunene ligger i ulike skatteinntektsklasser (dvs. at de har et skatteinntektsnivå +/- 90 % av landsgjennomsnittet). En eventuell sammenslåing vil derfor påvirke inntektsutjevningen over rammetilskuddet.
- Inndelingstilskuddet er på 12,8 mill. kr og består av 1 basistilskudd (på ca. 12,8 mill. kr) og kompensasjon for redusert distriktstilskudd Sør-Norge (på ca. 3,4 mill. kr). Ny kommune får beregnet et distriktstilskudd Sør-Norge på ca. 12,3 mill. kr, mens for summen av de gamle kommunene utgjør tilskuddet ca. 15,6 mill. kr.

Alternativ 11:

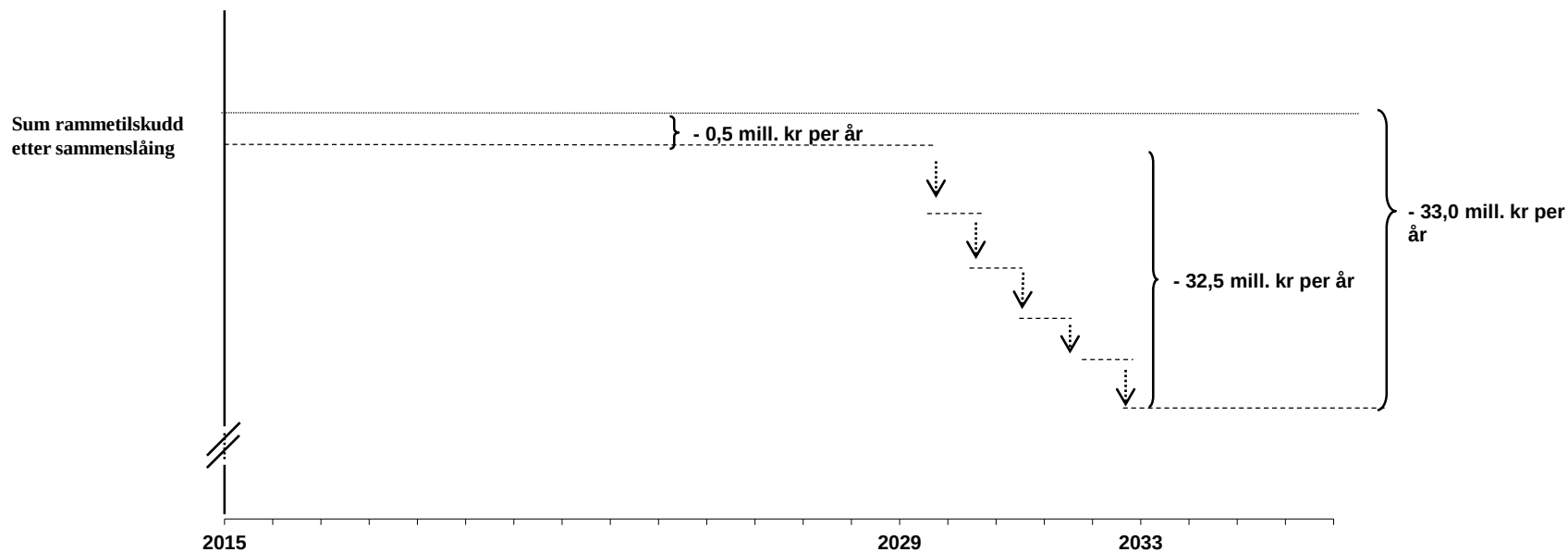
Neset
+ Tingvoll
+ Sunndal

Alternativ 11) Nettet + Tingvoll + Sunndal

Frie inntekter pr. år i mill. 2015-kr. Alternativ 11

Sum frie inntekter pr. år før sammenslåing (A)	719,8
Frie inntekter pr. år i 15 år etter sammenslåing (B)	719,3
Frie inntekter pr. år fra og med år 20 etter sammenslåing (C)	686,8
Årlig effekt av sammenslåing de første 15 årene (B-A)	-0,5
Årlig effekt av sammenslåing fra og med år 20 (C-A)	-33,0

Rammetilskuddsutvikling med og uten sammenslåing. Alternativ 11

Alternativ 11) Nettet + Tingvoll + Sunndal

- Beregningene viser at alternativ 11 vil få redusert sitt rammetilskudd med 0,5 mill. kr hvert år de første 15 årene etter sammenslåing. Dette utgjør -0,04 % i forhold til dagens brutto driftsinntekter.
- Når inndelingstilskuddet er ferdig trappet ned, vil kommunen være nede på et langsiktig tilskuddsnivå som ligger 33,0 mill. kr per år under det man mottok som enkeltkommuner. Dette utgjør -2,6 % i forhold til dagens brutto driftsinntekter.
- I perioden 2015-2029 vil den nye kommunen ha mottatt 7,6 mill. kr mindre enn de selvstendige kommunene vil få i sum. Beregnet som 15 år à -0,510 mill. kr. Inndelingstilskuddet trappes deretter ned med 6,506 mill. kr per år i en femårsperiode.

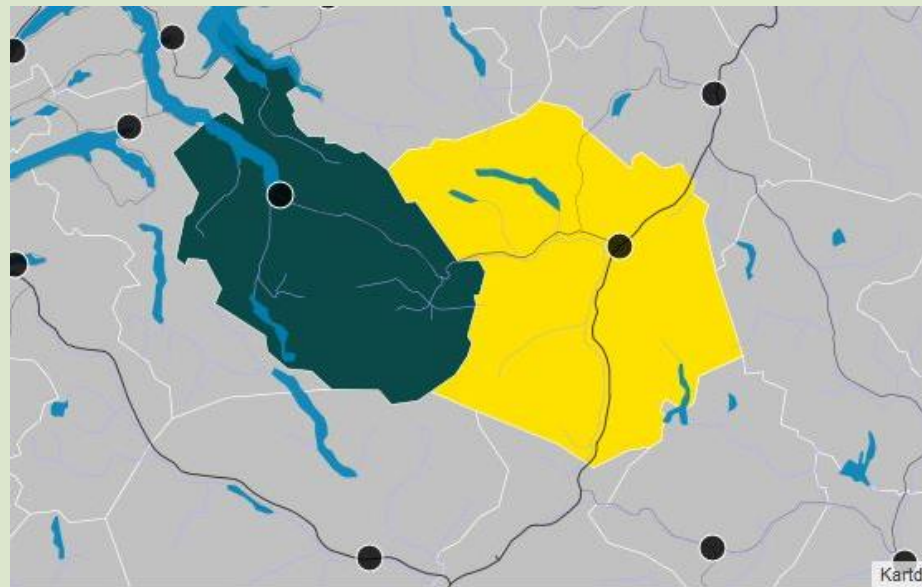
Alternativ 11) Nesset + Tingvoll + Sunndal

Endring i ulike tilskuddselement . Alternativ 11

Tilskuddselement	Endring i 1000 kr
Sone	938
Nabo	-308
Netto virkning statlige/private skoler	-140
Opphopningsindeks	57
Urbanitetskriterium	1 487
Basistillegg	-25 673
Netto inntektsutjevning	-2 544
Småkommunetilskudd	-10 950
Distriktstilskudd Sør-Norge	4 094
Inndelingstilskudd	32 530
Sum	-510

- Beregningene viser at alternativ 11 vil få en økning i den delen av rammetilskuddet som skriver seg fra kriteriene sone (938 000 kr), opphopningsindeksen (57 000 kr) og urbanitet (1,5 mill. kr). Netto virkning for elever i statlige og private skoler (-140 000 kr), nabo (-308 000 kr) og netto inntektsutjevning (-2,5 mill. kr) slår negativt ut på rammetilskuddet for den nye kommunen. Kommunene ligger i ulike skatteinntektsklasser (dvs. at de har et skatteinntektsnivå +/- 90 % av landsgjennomsnittet). En eventuell sammenslåing vil derfor påvirke inntektsutjevningen over rammetilskuddet.
- Inndelingstilskuddet er på 32,5 mill. kr og består av 2 basistilskudd (à ca. 12,8 mill. kr), 2 småkommunetilskudd (à ca. 5,5 mill. kr) og trekk for økt distriktstilskudd Sør-Norge (på ca. 4,1 mill. kr). Ny kommune får beregnet et distriktstilskudd Sør-Norge på ca. 12,3 mill. kr, mens for summen av de gamle kommunene utgjør tilskuddet ca. 8,2 mill. kr.

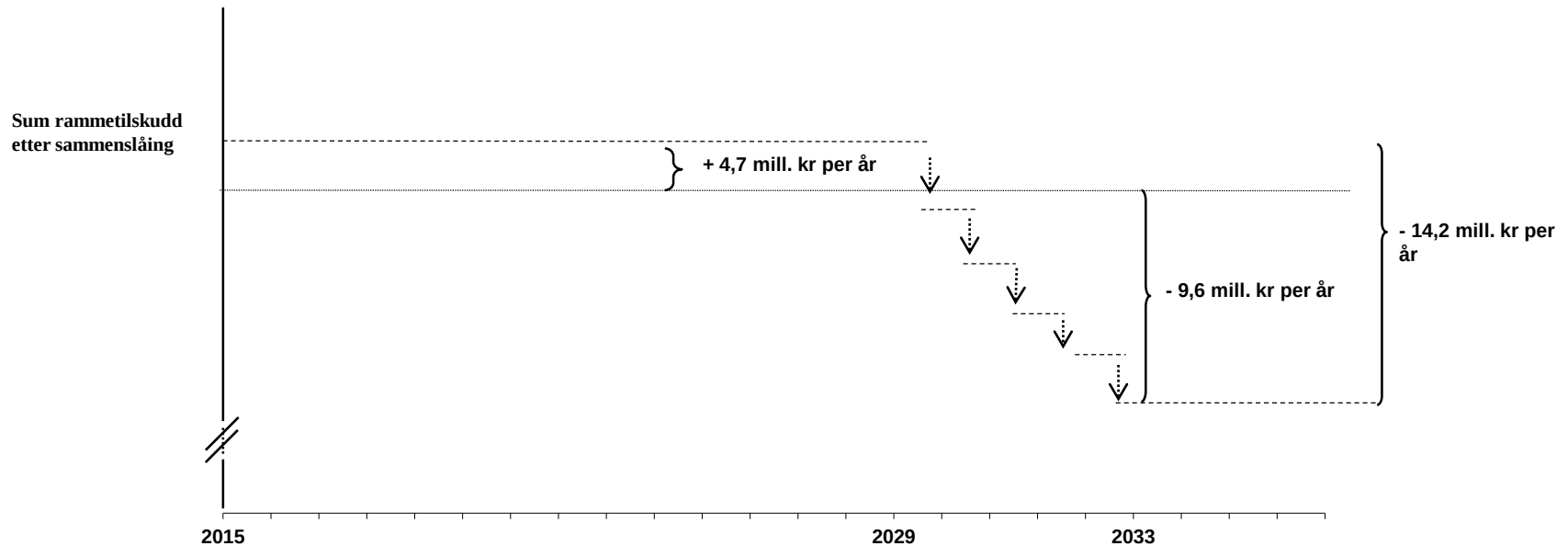
Alternativ 12:
Sunndal
+ Oppdal

Alternativ 12) Sunndal + Oppdal

Frie inntekter pr. år i mill. 2015-kr. Alternativ 12

Sum frie inntekter pr. år før sammenslåing (A)	711,5
Frie inntekter pr. år i 15 år etter sammenslåing (B)	716,1
Frie inntekter pr. år fra og med år 20 etter sammenslåing (C)	701,9
Årlig effekt av sammenslåing de første 15 årene (B-A)	4,7
Årlig effekt av sammenslåing fra og med år 20 (C-A)	-9,6

Rammetilskuddsutvikling med og uten sammenslåing. Alternativ 12

Alternativ 12) Sunndal + Oppdal

- Beregningene viser at alternativ 12 vil få økt sitt rammetilskudd med 4,7 mill. kr hvert år de første 15 årene etter sammenslåing. Dette utgjør 0,4 % i forhold til dagens brutto driftsinntekter.
- Når inndelingstilskuddet er ferdig trappet ned, vil kommunen være nede på et langsiktig tilskuddsnivå som ligger 9,6 mill. kr per år under det man mottok som enkeltkommuner. Dette utgjør -0,7 % i forhold til dagens brutto driftsinntekter.
- I perioden 2015-2029 vil den nye kommunen ha mottatt 70,1 mill. kr mer enn de selvstendige kommunene vil få i sum. Beregnet som 15 år à 4,676 mill. kr. Inndelingstilskuddet trappes deretter ned med 2,846 mill. kr per år i en femårsperiode.

Alternativ 12) Sunndal + Oppdal

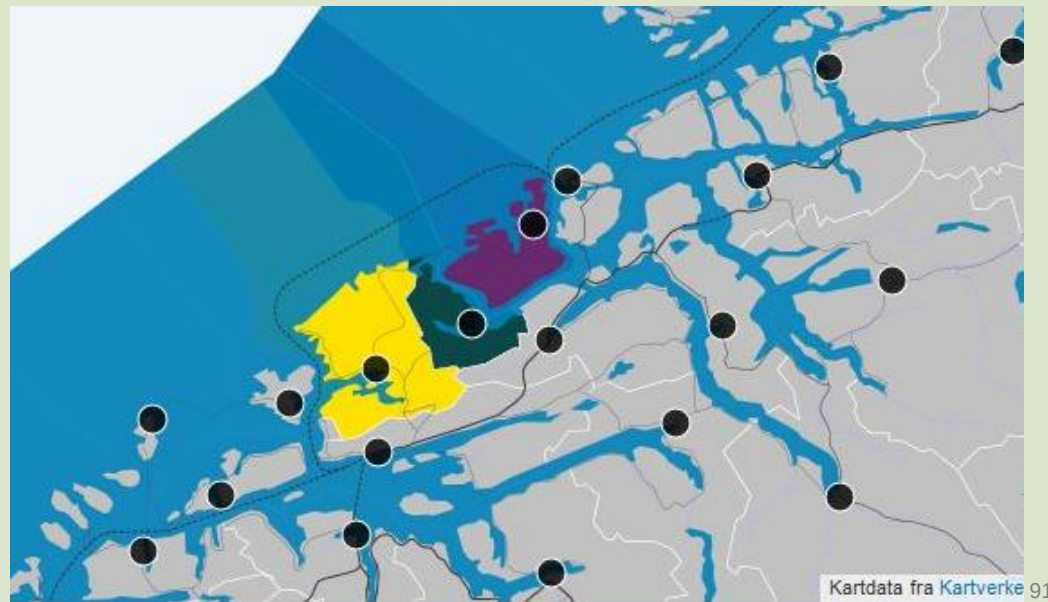
Endring i ulike tilskuddselement . Alternativ 12

Tilskuddselement	Endring i 1000 kr
Sone	5 503
Nabo	-211
Netto virkning statlige/private skoler	-39
Opphopningsindeks	12
Urbanitetskriterium	1 145
Basistillegg	-12 837
Netto inntektsutjevning	-1 735
Småkommunetilskudd	0
Distriktstilskudd Sør-Norge	-1 391
Inndelingstilskudd	14 228
Sum	4 676

- Beregningene viser at alternativ 12 vil få en økning i den delen av rammetilskuddet som skriver seg fra kriteriene sone (5,5 mill. kr), opphopningsindeksen (12 000 kr) og urbanitet (1,1 mill. kr). Netto virkning for elever i statlige og private skoler (-39 000 kr), nabo (-211 000 kr) og netto inntektsutjevning (-1,7 mill. kr) slår negativt ut på rammetilskuddet for den nye kommunen. Kommunene ligger i ulike skatteinntektsklasser (dvs. at de har et skatteinntektsnivå +/- 90 % av landsgjennomsnittet). En eventuell sammenslåing vil derfor påvirke inntektsutjevningen over rammetilskuddet.
- Inndelingstilskuddet er på 14,2 mill. kr og består av 1 basistilskudd (på ca. 12,8 mill. kr) og kompensasjon for redusert distriktstilskudd Sør-Norge (på ca. 1,4 mill. kr). Ny kommune får beregnet et distriktstilskudd Sør-Norge på ca. 12,8 mill. kr, mens for summen av de gamle kommunene utgjør tilskuddet ca. 14,2 mill. kr.

Alternativ 13:

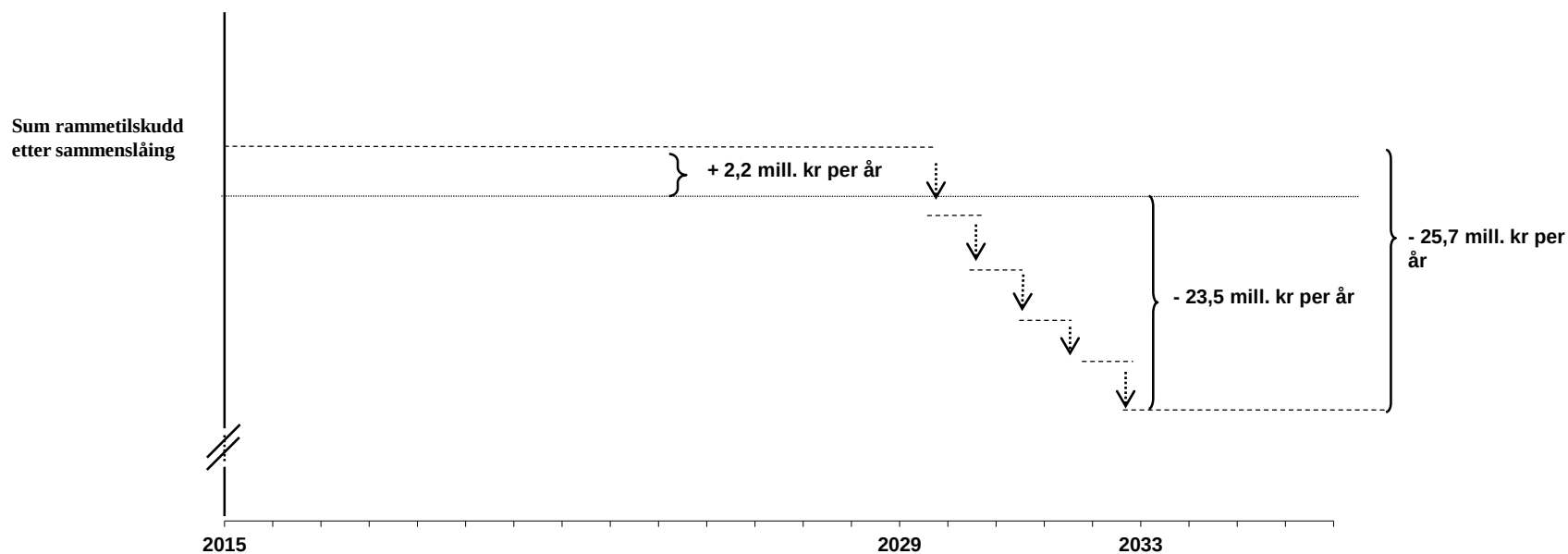
Fræna
+ Eide
+ Averøy

Alternativ 13) Fræna + Eide + Averøy

Frie inntekter pr. år i mill. 2015-kr. Alternativ 13

Sum frie inntekter pr. år før sammenslåing (A)	962,4
Frie inntekter pr. år i 15 år etter sammenslåing (B)	964,6
Frie inntekter pr. år fra og med år 20 etter sammenslåing (C)	939,0
Årlig effekt av sammenslåing de første 15 årene (B-A)	2,2
Årlig effekt av sammenslåing fra og med år 20 (C-A)	-23,5

Rammetilskuddsutvikling med og uten sammenslåing. Alternativ 13

Alternativ 13) Fræna + Eide + Averøy

- Beregningene viser at alternativ 13 vil få økt sitt rammetilskudd med 2,2 mill. kr hvert år de første 15 årene etter sammenslåing. Dette utgjør 0,2 % i forhold til dagens brutto driftsinntekter.
- Når inndelingstilskuddet er ferdig trappet ned, vil kommunen være nede på et langsiktig tilskuddsnivå som ligger 23,5 mill. kr per år under det man mottok som enkeltkommuner. Dette utgjør -1,8 % i forhold til dagens brutto driftsinntekter.
- I perioden 2015-2029 vil den nye kommunen ha mottatt 33,2 mill. kr mer enn de selvstendige kommunene vil få i sum. Beregnet som 15 år à 2,213 mill. kr. Inndelingstilskuddet trappes deretter ned med 5,135 mill. kr per år i en femårsperiode.

Alternativ 13) Fræna + Eide + Averøy

Endring i ulike tilskuddselement . Alternativ 13

Tilskuddselement	Endring i 1000 kr
Sone	96
Nabo	159
Netto virkning statlige/private skoler	-139
Opphopningsindeks	-200
Urbanitetskriterium	2 296
Basistillegg	-25 673
Netto inntektsutjevning	0
Småkommunetilskudd	0
Distriktstilskudd Sør-Norge	0
Inndelingstilskudd	25 674
Sum	2 213

- Beregningene viser at alternativ 13 vil få en økning i den delen av rammetilskuddet som skriver seg fra kriteriene sone (96 000 kr), nabo (159 000 kr) og urbanitet (2,3 mill. kr). Netto virkning for elever i statlige og private skoler (-139 000 kr) og opphopningsindeksen (-200 000 kr) slår negativt ut på rammetilskuddet for den nye kommunen. Kommunene ligger i samme skatteinntektsklasse (dvs. at de har et skatteinntektsnivå på under 90 % av landsgjennomsnittet). En eventuell sammenslåing vil derfor ikke påvirke inntektsutjevningen over rammetilskuddet.
- Inndelingstilskuddet er på 25,7 mill. kr og består av 2 basistilskudd (à ca. 12,8 mill. kr).

Illustrasjonsberegninger for effekten på frie inntekter

Oppsummering

Dokumentasjon av beregnet inndelingstilskudd (alternativ 1-13)

	Skattenivå 2015 (anslag)	Småkommunetilskudd	Distriktstilskudd Sør-Norge	Basistillegg	Sum inndelingstilskudd
Kristiansund	93,0 %			12 837	
Neset	79,4 %			12 837	
Fræna	84,3 %			12 837	
Eide	79,4 %			12 837	
Averøy	89,6 %			12 837	
Gjemnes	85,5 %	5 475		12 837	
Tingvoll	76,1 %	5 475		12 837	
Sunndal	92,6 %		8 235	12 837	
Surnadal	77,3 %		7 414	12 837	
Rindal	82,6 %	5 475		12 837	
Halsa	75,7 %	5 475		12 837	
Smøla	81,9 %	5 475		12 837	
Aure	78,6 %		5 809	12 837	
Hemne	83,3 %		6 246	12 837	
Hitra	73,5 %		4 750	12 837	
Oppdal	79,3 %		5 990	12 837	
Alt 1 (9 kommuner)	86,6 %	21 900	-17 462	102 696	107 134
Alt 2 (7 kommuner)	76,7 %	21 900	-19 777	77 022	79 145
Alt 3 (6 kommuner)	89,0 %	16 425	-6 121	64 185	74 489
Alt 4 (4 kommuner)	90,5 %	10 950		38 511	49 461
Alt 5 (5 kommuner)	78,6 %	10 950	2 564	51 348	64 862
Alt 6 (3 kommuner)	79,0 %	10 950	-2 530	25 674	34 094
Alt 7 (2 kommuner)	85,7 %			12 837	12 837
Alt 8 (2 kommuner)	76,9 %	5 475	-1 067	12 837	17 245
Alt 9 (2 kommuner)	78,6 %	5 475	-1 381	12 837	16 931
Alt 10 (2 kommuner)	85,6 %		3 395	12 837	16 232
Alt 11 (3 kommuner)	88,9 %	10 950	-4 094	25 674	32 530
Alt 12 (2 kommuner)	90,2 %		1 391	12 837	14 228
Alt 13 (3 kommuner)	85,0 %			25 674	25 674

Dokumentasjon av utslag på distriktstilskudd Sør-Norge

	Distrikts- indeks (2015)
Kristiansund	65
Neset	32
Fræna	57
Eide	56
Averøy	50
Gjemnes	54
Tingvoll	32
Sunndal	27
Surnadal	24
Rindal	23
Halsa	16
Smøla	19
Aure	18
Hemne	30
Hitra	38
Oppdal	36

	Distriktsindeks (gj.snitt)	Før sammenslåing	Etter sammenslåing	Effekt på inndelings- tilskuddet
Alt 1	37	13 223	30 685	-17 462
Alt 2	36	5 809	25 586	-19 777
Alt 3	46	0	6 121	-6 121
Alt 4	50	0	0	0
Alt 5	24	16 806	14 242	2 564
Alt 6	18	5 809	8 339	-2 530
Alt 7	53	0	0	0
Alt 8	20	7 414	8 481	-1 067
Alt 9	24	8 795	7 414	1 381
Alt 10	26	15 649	12 254	3 395
Alt 11	30	8 235	12 329	-4 094
Alt 12	32	14 226	12 835	1 391
Alt 13	54	0	0	0

Oppsummering - effekter på overføringene fra inntektssystemet

- Tabellen ved siden av oppsummerer kortsiktige og langsiktige effekter ved sammenslåing for de ulike alternativene som vi har presentert foran. Beregningene viser at de 13 alternativene vil få en endring i rammetilskuddet hvert år de første 15 årene på mellom -2,4 mill. kr (alternativ 7) og +15,5 mill. kr (alternativ 1).
- Inndelingstilskuddet kompenserer for bortfall av basistillegg og regionaltilskudd over en periode på 20 år, med gradvis nedtrapping etter 15 år. Etter 20 år er rammetilskuddet nede på det nivået som skal gjelde på lang sikt.
- Beregningene viser at de 13 alternativene etter 20 år vil få en reduksjon i rammetilskuddet på mellom -91,7 mill. kr (alternativ 1) og -9,6 mill. kr (alternativ 12)
- Målt i % av dagens brutto driftsinntekter vil alternativ 6 få størst nedgang med -4,9 %, mens alternativ 12 vil få minst nedgang med -0,7 %.
- For at kommunesammenslåing skal være økonomisk lønnsomt, må kommunene innen 20 år ha realisert et innsparingspotensial tilsvarende reduksjonen i rammetilskuddet.

Alt.	År 1-15		Etter år 20	
	I mill. kr	I % av brutto drifts-inntekter	I mill. kr	I % av brutto drifts-inntekter
1	15,5	0,4 %	-91,7	-2,3 %
2	12,1	0,4 %	-67,0	-2,0 %
3	9,0	0,3 %	-65,5	-2,2 %
4	-2,3	-0,1 %	-51,8	-2,0 %
5	15,4	1,1 %	-49,5	-3,5 %
6	0,0	0,0 %	-34,0	-4,9 %
7	-2,4	-0,4 %	-15,3	-2,4 %
8	6,6	1,0 %	-10,6	-1,7 %
9	0,2	0,0 %	-16,7	-2,5 %
10	-0,9	-0,1 %	-17,1	-1,4 %
11	-0,5	0,0 %	-33,0	-2,6 %
12	4,7	0,4 %	-9,6	-0,7 %
13	2,2	0,2 %	-23,5	-1,8 %

Konsesjonskraft

Bakgrunn

- Kraftverkseier skal avstå inntil 10 prosent av kraftgrunnlaget som konsesjonskraft til kommunene og fylkeskommunen der kraftanlegget ligger. Kommunene sin rett til konsesjonskraft er derimot avgrensa til kommunenes behov for allmenn elektrisitetsforsyning. I kommuner med lavt folketall – men med store utbygginger – innebærer dette at fylkeskommunen får overført den overskytende mengden. En kommunesammenslåing mellom små kraftkommuner og kommuner med et større innbyggertall, innebærer et større behov for allmenn elforsyning. En større del av konsesjonskraften vil dermed gå til den nye kommunen, mens fylket sin mengde blir tilsvarende redusert. På den måten kan en si at regelverket og regimet som er knyttet til fordelinga og uttak av konsesjonskraft, ikke er sammenslåingsnøytralt (Brandtzæg et. al 2011).

Konsesjonskraftmengde

- Tabellen nedenfor viser tall for konsesjonskraftmengde, alminnelig forbruk og overskytende konsesjonskraftmengde for kommunene i Nordmøre-regionen som har konsesjonskraft. Alle tallene er i GWh. Alminnelig el-forsyning er definert som alt forbruk av elektrisk energi til husholdning, jordbruk, bedrifter osv., unntatt kraftintensiv industri.
- Tabellen viser at det kun er Nesset kommune som ikke benytter hele konsesjonskraften de har krav på i egen kommune. Overskuddet av konsesjonskraften tilfaller fylkeskommunen. Dermed er det kun en sammenslåing hvor Nesset kommune inngår som vil gi muligheter for økte konsesjonskraftsinntekter.

Tabell: Konsesjonskraftmengde, allment forbruk og overskytende konsesjonskraft i kommunene. Tall fra 2015 og 2014 i GWh. Kilde: NVE og kommunene

Kommune	Konsesjonskraftmengde	Alminnelig el-forbruk	Overskytende konsesjonskraft
Nesset	86	47	39
Sunndal	66	106	-
Surnadal	65	101	-
Rindal	19	34	-
Oppdal	49	130	-
Hemne	16	67	-
Gjemnes	1	-	-
Tingvoll	1	-	-
Halsa	2	-	-

Alternativ 11) Nettet + Tingvoll + Sunndal

- Tabellen under viser inntekter for Nettet, Sunndal og Tingvoll kommune med konsesjonskraften de tar ut i dag. Prisene i kraftmarkedet varierer. Vi har sett på dagens inntekter for de 3 kommunene med konsesjonskraft med en nettopris på 15 øre/kWh (tilsvarende dagens nivå), 10 øre/kWh (dersom det blir reduksjon i prisen) og 20 øre/kWh (dersom det blir økning i prisen).
- Ved en nettopris på 15 øre/kWh, har kommunene til sammen over 17 millioner i konsesjonskraftsinntekter. Dette stiger til over 22 millioner ved en nettopris på 20 øre/kWh, og synker til litt over 11 millioner ved en nettopris på 10 øre/kWh.

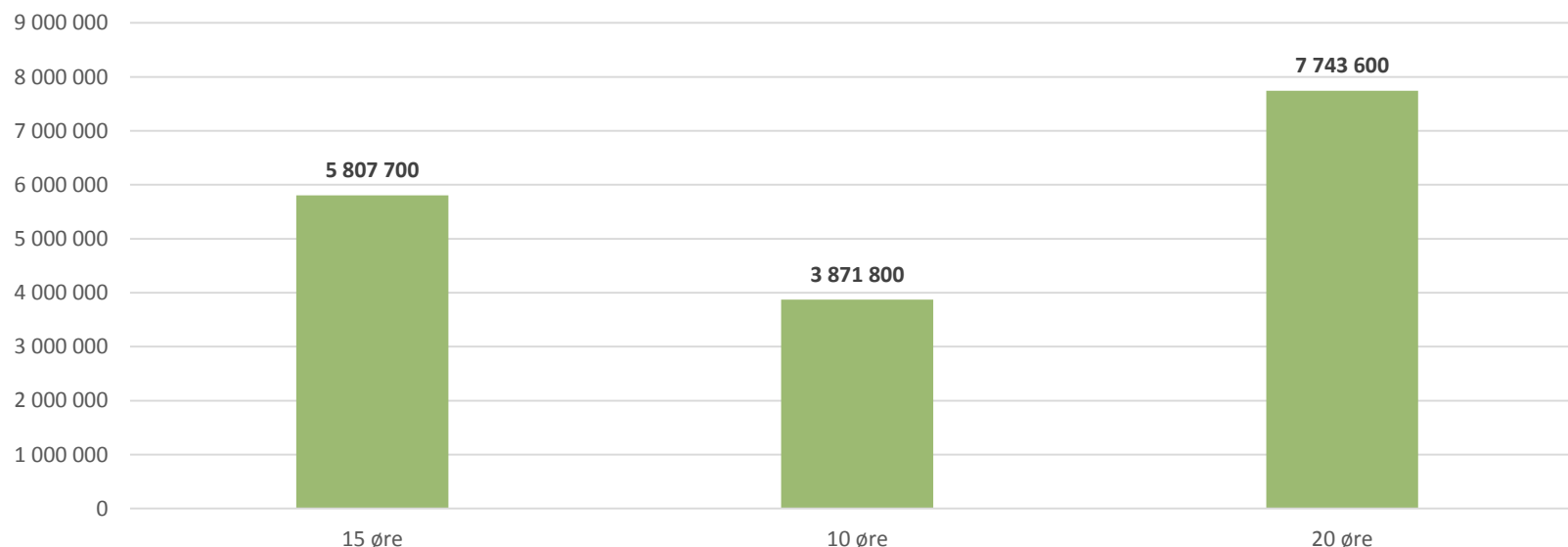
Tabell: Inntekter av konsesjonskraft i Nettet, Tingvoll og Sunndal i dag og etter sammenslåing. Illustrert ved tre ulike prisnivå.

Dagens situasjon	Inntekter 15 øre	Inntekter 20 øre	Inntekter 10 øre
Nettet	7 050 000	9 400 000	4 700 000
Sunndal	9 937 650	13 250 200	6 625 100
Tingvoll	134 400	179 200	89 600
Sum	17 122 050	22 650 200	11 325 100

Endring ved kommunesammenslåing

- Det er kun Nettet kommune som har overskudd av konsesjonskraft. En sammenslåing med de tre kommunene vil gjøre at kommunen kan ta ut hele dette overskuddet. Dermed vil en kommunesammenslåing der Nettet inngår, føre til økte inntekter til en ny kommune. Figuren under illustrerer veksten i inntekter fra dagens nivå ved ulik pris.
- Ved en nettopris på 15 øre/kWh vil alternativ 11 (Nettet + Tingvoll + Sunndal) få økte inntekter ved sammenslåing på ca. 5,8 mill. kr (tilsvarende 0,5 % av dagens brutto driftsinntekter).

Endring Nettet-Sunndal-Tingvoll (kr)

Merknad om konsesjonskraft

- Det er verdt å merke seg at økte inntekter fra konsesjonskraft ikke blir avregna mot noen av ordningene innenfor inntektssystemet (rammeoverføringene utenom skjønnsmidler). Men bevilgningen av skjønnsmidler fra fylkesmannen kan derimot tenkes å bli redusert i lys av en eventuell kommunesammenslåing der det har medført vesentlig bedre inntektsforutsetninger. Om det i framtiden vil gjøres endringer i inntektssystemet som har konsekvenser for konsesjonskraftsinntektene er selvsagt også en usikkerhet, men enn så lenge har vi tatt utgangspunkt i dagens regelverk når vi har sett på konsekvensene for konsesjonskraftsinntektene som følge av kommunesammenslåinger.

Andre økonomiske effekter

Øvrige statstilskudd og øremerkede tilskudd

- I tillegg til frie inntekter mottar kommunene en rekke statlige tilskudd inkl. kompensasjonsordninger som ikke omfattes av rammeoverføringene (inntektssystemet). Det vil f.eks. gjelde:
 - Integreringstilskudd
 - Tilskudd ressurskrevende tjenester
 - Kompensasjonstilskudd (rente- og avdragsrefusjon) for investeringer knyttet til handlingsplanen for eldreomsorg og opptrappingsplanen for psykisk helse
 - Rentekompensasjon skoleanlegg, skolebygg, svømmeanlegg og kirkebygg
 - Kompensasjon renter og avdrag for investeringer fra gjennomføringen av reform '97
 - Momskompensasjon
- Barnehagemidlene ble innlemmet i rammetilskuddet f.o.m. 2011 og fordeles etter den generelle kostnadsnøkkelen.
- Generelt kan det forventes at de nevnte tilskuddene og overføringspostene vil være sammenslåingsnøytrale.

Sone for arbeidsgiveravgift og distriktspolitisk virkeområde

- En sammenslåing vil også reise problemstillinger avhengig av om kommunene ligger i ulike soner når det gjelder arbeidsgiveravgiftssats og distriktspolitisk virkeområde.
- Regional- og distriktspolitiske ordninger som differensiert arbeidsgiveravgift og bedriftsstøtte er definert gjennom ulike virkeområder. Til grunn for inndelingen av det distriktspolitiske virkeområdet ligger det en vurdering av hvilke deler av landet som har spesielle utfordringer i forhold til distrikts- og regionalpolitiske mål om bosetting og verdiskaping.
 - Differensiert arbeidsgiveravgift innebærer at landet er delt inn i ulike arbeidsgiveravgiftssoner hvor det betales lavere satser i distriktene enn i sentrale strøk. Ordningen er delt i sju arbeidsgiveravgiftssoner hvor satsene varierer fra 14,1 % i sentrale strøk til 0 % i Finnmark og Nord-Troms.
 - Virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte bestemmer hvor offentlige myndigheter (stat, fylkeskommuner, kommuner og deres underliggende virksomheter) kan gi støtte til næringsvirksomhet.

Sone for arbeidsgiveravgift og distriktpolitisk virkeområde

- De aktuelle kommunene befinner seg i ulike soner for differensiert arbeidsgiveravgift per 2014 (jf. tabellen). Tre av kommunene er plassert i sone 1, to kommuner i sone 1a, tre kommuner i sone 2, 6 kommuner i sone 3 og to kommuner i sone 4.
- Alle kommunene, med unntak av Kristiansund og Fræna (sone II), er innenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte per 01.07.2014 (sone III).
 - Bare i sone III kan det gis investeringsstøtte til bedrifter i samsvar med ESAs regionalstøtteregelverk
- Distriktsindeksen er et uttrykk for hvor store distriktsutfordringer en kommune har, sammenliknet med andre kommuner. Departementet har i distriktsindeksen vurdert hvordan faktorer som befolkningsstruktur og –utvikling, situasjonen i arbeidsmarkedet og inntektsnivå har forandret seg over tid. Indeksen har verdi fra 0-100, og jo lavere verdi jo større distriktsutfordringer.
 - Halsa har lavest indeks med 16, mens Kristiansund har høyest indeks med 65.
 - Tildeling av distriktstilskudd Sør-Norge gjennom inntektssystemet tar utgangspunkt i distriktsindeksen (0-46).

Oversikt over sone for arbeidsgiveravgift og distriktpolitisk virkemiddelområde. Kilde: KMD

	Sone for arbeidsgiveravgift	Soneinndeling for det distriktpolitiske virkeområdet	Distriktsindeks 2015
Kristiansund	1	II	65
Neset	2	III	32
Fræna	1	II	57
Eide	1a	III	56
Averøy	1	III	50
Gjemnes	1a	III	54
Tingvoll	2	III	32
Sunndal	2	III	27
Surnadal	3	III	24
Rindal	3	III	23
Halsa	3	III	16
Smøla	4	III	19
Aure	3	III	18
Hemne	3	III	30
Hitra	4	III	38
Oppdal	3	III	36

Differensiert arbeidsgiveravgift og det distriktpolitiske virkeområdet – avklaring i kommunepropen 2016

- Kommunal- og moderniseringsdepartementet har utarbeidet en overgangsordning for differensiert arbeidsgiveravgift og det distriktpolitiske virkeområdet som gjelder ved kommunesammenslåinger. Ordningene vil i den sammenslåtte kommunen bli videreført innenfor de «gamle» kommunegrensene som om det fortsatt var to eller flere kommuner, fram til neste revisjon. Ved spørsmål om soneplassering i neste revisjon vil alle sammenslåtte kommuner i en ny kommune behandles som én kommune. Neste revisjon er i 2021.
- For sammenslåtte kommuner vil dagens grenser for støtte videreføres fra den nye kommunen er på plass til neste revisjon i 2021.
- Distriktpolitisk virkeområde:
 - Sone 3: Den geografiske inndelingen blir uendret.
 - Dersom to eller flere kommuner utenfor og innenfor sone 2 slår seg sammen, vil departementet i forkant av kommunesammenslåingen avklare i hvert enkelt tilfelle om den nye kommunen skal være i sone 1 eller sone 2. Det betyr at kommuner som vurderer sammenslåing kan henvende seg til departementet for en slik avklaring. Departementet vil i den sammenhengen legge vekt på samfunnsutviklingen i den nye kommunen målt ved KMDs distriktsindeks.

Landbrukstilskudd

- Innenfor landbruket er det forskjellige soner for distriktstilskudd for melk, kjøtt og areal- og kulturlandskapstilskudd. Høyere sonenummer gir høyere tilskudd. Ut fra erfaringer med tidligere kommunesammenslåinger vil ikke en kommunesammenslåing ha betydning for soneinndelingen for kjøtt og melk. Her følger ikke soneinndelingen alltid kommunegrensene. Det gjør derimot areal- og kulturlandskapstilskuddet. Dersom de aktuelle kommunene hadde ligget i ulike soner her, ville det ha utløst behov for nærmere avklaringer av soneplasseringen, fordi endringer av soneplasseringen kan påvirke bøndernes inntektsgrunnlag.
 - I forbindelse med sammenslåingen av Mosvik og Inderøy var det behov for slike avklaringer fordi kommunene var plassert i ulike soner. Utfordringene ble spilt inn overfor landbruksdepartementet som tok spørsmålet opp med ansvarlige parter for å få en avklaring. Resultatet av dette ble at eksisterende soneinndeling ble opprettholdt for den nye kommunen.
- I og med at de aktuelle kommunene ligger i samme sone i dag, vil ikke dette være en aktuell problemstilling her.

Soner for landbrukstilskudd. Kilde: Teknisk jordbruksavtale 2014-2015

	Areal- og kulturlandskaps-tilskudd
Kristiansund	5
Neset	5
Fræna	5
Eide	5
Averøy	5
Gjemnes	5
Tingvoll	5
Sunndal	5
Surnadal	5
Rindal	5
Halsa	5
Smøla	5
Aure	5
Hemne	5
Hitra	5
Oppdal	5

Eiendomsskatt

- En sammenslått kommune kan naturligvis ikke praktisere utskriving av eiendomsskatt lik «summen av» de gamle kommunene sin praksis.
- Eiendomsskatten kan gjelde hele kommunen eller avgrensede områder som er «utbygd på byvis». Etter § 3 i eiendomsskatteloven er det fire hovedalternativ for avgrensning av eiendomsskatt:
 - a. Eiendomsskatt i hele kommunen
 - b. Eiendomsskatt i klart avgrensede områder som er utbygd helt eller delvis på byvis
 - c. Eiendomsskatt på bare verk og bruk
 - d. Eiendomsskatt på næringseiendom
 - e. Alternativ b + c
 - f. Alternativ b + d
 - g. Alternativ a, unntatt alternativ d

Eiendomsskatt

- Det er ikke bare områdene som eiendomsskatten blir skrevet ut for som må harmoniseres, også nivået/takstgrunnlaget på eiendomsskatten må harmoniseres ved en kommunesammenslåing. Eiendomsskatten skal være minst 2 promille og maks 7 promille av takstgrunnlaget. Tabellen under viser praksis for eiendomsskatt i de aktuelle kommunene i dag.
- Kristiansund, Averøy, Gjemnes, Sunndal, Surnadal, Halså, Hemne og Oppdal har eiendomsskatt i hele kommunen, mens Nesset, Fræna, Tingvoll, Rindal, Smøla, Aure og Hitra har eiendomsskatt kun på verk og bruk. Eide har ikke innført eiendomsskatt.
 - *Fræna har innført eiendomsskatt i hele kommunen fra 2014, mens Nesset og Tingvoll har innført eiendomsskatt i hele kommunen fra 2015 (=rapporteringsåret + 1).

Oversikt over praksis for eiendomsskatt 2014. Kilde: KOSTRA

	Hele kommunen	Kun verk og bruk	Generell skattesats	Skatte-sats bolig/fritidseien-dom
Kristiansund	x	-	3,70	-
Nesset	-	x	7,00	-
Fræna	-	x	7,00	-
Eide	-	-	-	-
Averøy	x	-	7,00	5,00
Gjemnes	x	-	5,50	-
Tingvoll	-	x	7,00	-
Sunndal	x	-	7,00	2,00
Surnadal	x	-	7,00	4,00
Rindal	-	x	7,00	-
Halså	x	-	7,00	4,00
Smøla	-	x	7,00	-
Aure	-	x	7,00	-
Hemne	x	-	2,00	-
Hitra	-	x	7,00	-
Oppdal	x	-	7,00	2,20

Eiendomsskatt (forts.)

- Tabellen under viser nivået på kommunenes inntekter fra eiendomsskatt.
 - Sunndal har høyest inntekter fra eiendomsskatt, med 11,8 prosent av brutto driftsinntekter i 2013.

Oversikt over nivået for kommunenes inntekter fra eiendomsskatt i 2013. Kilde: KOSTRA

	Boliger og fritidseiendommer	Annen eiendom	Eiendomsskatt totalt	Eiendomsskatt i % av brutto driftsinntekter
Kristiansund	45 183	18 043	63 226	3,7 %
Neset	0	13 742	13 742	5,2 %
Fræna	0	27 323	27 323	4,0 %
Eide	0	0	0	0,0 %
Averøy	12 004	6 846	18 850	4,9 %
Gjemnes	7 360	2 342	9 702	4,6 %
Tingvoll	0	595	595	0,2 %
Sunndal	5 059	82 187	87 246	11,8 %
Surnadal	2 754	17 424	20 178	4,1 %
Rindal	0	7 835	7 835	4,1 %
Halsa	4 000	2 206	6 206	4,2 %
Smøla	0	12 143	12 143	5,8 %
Aure	0	37 072	37 072	10,9 %
Hemne	2 808	7 729	10 537	3,3 %
Hitra	0	11 081	11 081	2,8 %
Oppdal	13 794	6 520	20 314	3,7 %

Kommunal prissetting

- En annen problemstilling er at kommunene har ulike priser på kommunale tjenester. Dette kan være alt fra SFO-satser til kommunale avgifter. Sentrale spørsmål vil være om en kommunesammenslåing medfører høyere priser og avgifter i en av de «gamle» kommunene. Er forskjellene store eller vil det være relativt enkelt å harmonisere prissettingen?
- Prissettingen av tjenestene varierer mellom kommunene, og satsene må bli harmonisert i en ny kommune.
- Sunndal har lavest foreldrebetaling for en SFO-plass, mens foreldrebetalingen er høyest i Averøy (jf. tabellen). Årsgebyr for vann varierer fra 1 492 kr i Aure til 4 950 kr i Smøla. Rindal har høyest årsgebyr på avløp med 6 040 kr, mens Gjemnes har høyest årsgebyr på avfall med 3 478 kr.
 - Kommunene tilhører ulike interkommunale renovasjonsselskap:
 - Nordmøre interkommunale renovasjonsselskap: Kristiansund, Averøy, Tingvoll, Smøla, Aure, Halså, Sunndal og Oppdal
 - Romsdalshalvøya interkommunale renovasjonsselskap: Fræna, Nesset, Eide og Gjemnes
 - HAMOS forvaltning: Surnadal, Rindal, Hemne og Hitra

Eksempel på kommunale satser for aktuelle kommuner.

Kilde: KOSTRA 2013

	Foreldre- betaling SFO: (20 t)	Årsgebyr		
		Vann	Avløp	Avfall
Kristiansund	2 200	2 069	3 082	2 867
Nesset	1 250	3 579	1 566	2 543
Fræna	1 764	3 040	2 790	3 127
Eide	2 105	2 108	3 849	3 220
Averøy	2 620	4 168	2 431	2 205
Gjemnes	2 142	7 144	3 060	3 478
Tingvoll	1 835	4 292	2 844	1 831
Sunndal	1 017	2 584	2 160	2 783
Surnadal	2 004	3 268	2 928	2 700
Rindal	1 500	4 340	6 040	2 450
Halsa	1 670	4 501	3 510	2 628
Smøla	2 400	4 950	5 100	2 170
Aure	1 847	1 492	1 932	2 464
Hemne	2 314	4 125	1 762	3 063
Hitra	2 000	4 905	4 094	2 450
Oppdal	2 238	2 365	2 570	2 134

Demografiske endringer

Demografi og kommuneøkonomi

- Kommunene har ansvaret for blant annet barnehage, grunnskole og pleie- og omsorgstjenester. Dette er tjenester som i hovedsak er rettet mot bestemte aldersgrupper av befolkningen, og hvor utgiftene i stor grad påvirkes av den demografiske utviklingen. Innbyggertallsutvikling og alderssammensetning har stor betydning for nivået på de statlige rammeoverføringene. Meningen er at rammetilskuddet skal reflektere at de ulike aldersgruppene ikke koster kommunekassa det samme. Yrkesaktive menneske klarer seg i hovedsak selv, mens de yngste skal ha barnehage og skoleplass. De eldste gir kostnader på helse- og omsorgstjenestene. Samtidig er det ikke sikkert at en kommune får reduserte kostnader i tjenestetilbudet på grunn av demografiske endringer. Kommunen vil da oppleve at det blir mindre penger til rådighet.

Prosentandel av befolkningen i ulike aldersgrupper per 01.01.2015. Kilde: SSB

- Kommunene på Nordmøre har generelt en eldre befolkning enn landsgjennomsnittet (jf. tabellen).
- For de 16 utredningskommunene samlet utgjorde andelen eldre over 67 år 16,7 prosent av befolkningen pr. 01.01.2015. Tilsvarende andel for landet var 14,0 prosent.

	0-5 år	6-15 år	16-66 år	67-79 år	80-89 år	90 år og eldre	0-66 år	67 år og eldre
Kristiansund	6,6	11,8	66,8	10,4	3,6	0,8	85,2	14,8
Nesset	5,3	11,4	64,4	12,4	4,9	1,5	81,1	18,9
Fræna	7,2	13,3	65,1	10,2	3,3	0,9	85,6	14,4
Eide	7,4	14,3	63,8	9,6	3,8	1,1	85,4	14,6
Averøy	7,0	12,8	64,4	11,1	3,5	1,1	84,3	15,7
Gjemnes	6,0	13,6	62,7	12,0	4,3	1,4	82,2	17,8
Tingvoll	5,8	11,4	62,7	13,9	4,8	1,3	79,9	20,1
Sunndal	5,6	11,8	65,3	11,0	5,1	1,2	82,7	17,3
Surnadal	5,6	12,2	63,8	13,1	4,4	1,0	81,5	18,5
Rindal	6,2	12,9	60,6	12,7	6,2	1,4	79,7	20,3
Halsa	4,8	12,6	60,5	15,4	5,2	1,5	77,9	22,1
Smøla	5,6	10,9	63,2	13,7	5,2	1,3	79,7	20,3
Aure	5,4	11,4	63,6	13,0	5,3	1,2	80,4	19,6
Hemne	6,3	12,0	63,5	12,6	4,5	1,0	81,9	18,1
Hitra	5,7	11,0	66,1	12,1	4,2	0,9	82,8	17,2
Oppdal	7,0	11,7	63,8	12,3	4,3	0,9	82,5	17,5
Sum alle	6,3	12,1	64,8	11,5	4,2	1,0	83,3	16,7
Møre og Romsdal	6,9	12,5	65,2	10,3	4,1	1,0	84,6	15,4
Sør-Trøndelag	7,3	11,6	67,6	9,4	3,3	0,8	86,5	13,5
Hele landet	7,2	12,0	66,7	9,7	3,4	0,8	86,0	14,0

Demografi og kommuneøkonomi

- I forbindelse med konsultasjonsmøtene mellom staten og kommunesektoren om kommende års statsbudsjett legger teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) fram beregninger om hvordan den demografiske utviklingen antas å påvirke kommunesektorens utgifter. I statsbudsjettet for 2015 har TBU beregnet at kommunesektoren kan få merutgifter på om lag 2,5 mrd. kr i 2015 som følge av den demografiske utviklingen. KMD har anslått at om lag 2,1 mrd. kr av disse merutgiftene må dekkes av veksten i frie inntekter. Anslagene er basert på uendret standard, dekningsgrad og effektivitet i tjenesteytingen, og er et uttrykk for hva det vil koste kommunesektoren å bygge ut tjenestetilbudet for å holde tritt med befolkningsutviklingen.
- Flere 0-15-åringer trekker isolert sett i retning av økte utgifter til barnehage og grunnskole. Flere eldre i aldersgruppen 67-79 år og over 90 år bidrar isolert sett til økte utgifter til pleie- og omsorgstjenesten, mens færre eldre i alderen 80-89 år trekker i motsatt retning.
- Med utgangspunkt i TBUs beregningsopplegg knyttet til den demografiske utviklingen, har vi beregnet framtidige «demografikostnader» for de 16 kommunene hver for seg og for de 13 ulike sammenslåingsalternativene.
- Mer- og mindreutgiftene vil gjenspeiles gjennom endret rammetilskudd og vil slik sett gi en indikasjon på hvilke økonomiske rammebetingelser en kommune vil ha for å håndtere befolkningsvekst og merkostnader knyttet til dette.

Beregnete demografikostnader 2015-2030

Beregnete mer- og mindretgifter i 2015-2030 knyttet til den demografiske utviklingen. Kilde: TBU/beregninger ved Telemarksforskning

	0-5 år	6-15 år	16-18 år	19-66 år	67-79 år	80-89 år	90 år og eldre	Sum	Sum ekskl 16-18
Kristiansund	23,2	72,7	11,4	33,8	70,7	128,0	42,5	382,4	371,0
Neset	1,4	-4,6	-3,9	-4,6	7,7	11,2	2,9	10,1	14,0
Fræna	12,1	11,4	1,0	8,5	24,8	53,8	5,8	117,5	116,5
Eide	-0,3	-1,6	-1,0	2,4	10,2	11,4	1,3	22,4	23,3
Averøy	3,1	3,0	0,0	4,7	17,8	28,0	1,7	58,3	58,3
Gjemnes	-2,2	-17,2	0,2	-3,6	8,1	15,3	-2,9	-2,3	-2,5
Tingvoll	-5,0	-11,0	-0,6	-1,7	4,3	15,5	-0,4	1,0	1,6
Sunndal	1,2	-13,6	-16,3	-6,9	24,2	16,5	5,8	10,8	27,1
Surnadal	7,1	-3,2	-14,4	-2,3	12,2	30,4	17,1	47,0	61,4
Rindal	3,6	3,8	-3,7	1,7	1,0	2,5	1,3	10,1	13,9
Halsa	0,2	-5,1	-0,2	-2,9	3,5	9,0	1,3	5,9	6,1
Smøla	2,4	2,0	0,6	-0,3	5,4	7,1	0,4	17,6	17,0
Aure	3,3	-5,4	-3,3	-0,2	7,6	15,5	-0,8	16,6	19,9
Hemne	6,7	5,7	-8,8	-0,4	7,6	21,4	3,3	35,4	44,2
Hitra	11,8	11,7	-3,5	4,8	7,3	24,8	3,8	60,7	64,2
Oppdal	3,0	5,9	-1,6	3,7	17,4	31,3	9,2	68,8	70,4

Oppsummering demografikostnader

- I perioden 2015-30 anslår man at samtlige kommuner, med unntak av Gjemnes, vil få økte demografikostnader. Kristiansund er anslått å få økte demografikostnader på om lag 371 mill. kr i denne perioden, mens Gjemnes er anslått å få reduserte demografikostnader på 2,5 mill. kr.
- Samlet sett er de 16 kommunene anslått å få økte demografikostnader på rundt 900 mill kr, tilsvarende 12,6 prosent av dagens brutto driftsinntekter.
- Målt i prosent av dagens brutto driftsinntekter er Kristiansund anslått å få økte demografikostnader tilsvarende 21,5 prosent, mens Gjemnes er anslått å få reduserte demografikostnader tilsvarende - 1,2 prosent.
- Alternativ 4 er anslått å få høyest demografikostnader tilsvarende 16,6 prosent av dagens inntektsnivå, mens alternativ 11 er anslått å få lavest (mer-)kostnader - tilsvarende 3,4 prosent av dagens inntektsnivå.

	2015-2030 (i mill. kr)	2015-30 i % av dagens brutto driftsinntekter
Kristiansund	371,0	21,5 %
Neset	14,0	5,3 %
Fræna	116,5	17,1 %
Eide	23,3	9,0 %
Averøy	58,3	15,2 %
Gjemnes	-2,5	-1,2 %
Tingvoll	1,6	0,6 %
Sunndal	27,1	3,7 %
Surnadal	61,4	12,6 %
Rindal	13,9	7,2 %
Halsa	6,1	4,1 %
Smøla	17,0	8,0 %
Aure	19,9	5,8 %
Hemne	44,2	13,7 %
Hitra	64,2	16,3 %
Oppdal	70,4	13,0 %
Sum alle	906,4	12,6 %
Alt. 1	556,1	13,8 %
Alt. 2	471,4	14,3 %
Alt. 3	457,8	15,3 %
Alt. 4	428,4	16,6 %
Alt. 5	151,5	10,7 %
Alt. 6	43,0	6,1 %
Alt. 7	81,7	12,7 %
Alt. 8	67,5	10,6 %
Alt. 9	75,2	11,1 %
Alt. 10	88,5	7,2 %
Alt. 11	42,8	3,4 %
Alt. 12	97,6	7,6 %
Alt. 13	198,1	15,0 %

Mulige effektiviseringsgevinster ved sammenslåing

Mulige effektiviseringsgevinster ved sammenslåing

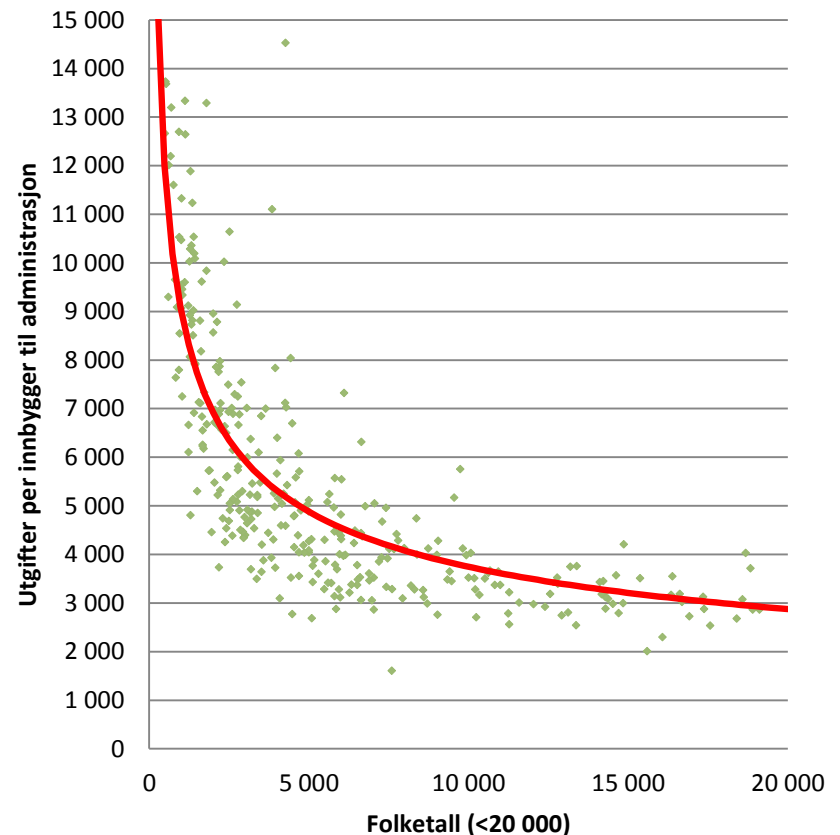
- Det vil være flere faktorer som avgjør hvilke og hvor mye effektiviseringsgevinster det er mulig å ta ut ved en kommunesammenslåing. I det videre har vi sett på innsparingspotensial på administrasjon og mulige effektiviseringsgevinster innenfor tjenesteproduksjon.

Mulige effektiviseringsgevinster på administrasjon

Mulige effektiviseringsgevinster på administrasjon

- Det er klart at en kommunesammenslåing også kan gi grunnlag for å hente ut stordriftsfordeler gjennom mer effektiv administrasjon og tjenesteproduksjon. Erfaringene fra tidligere kommunesammenslåinger viser at det er størst effektiviseringspotensial knyttet til administrasjon. Dette fordi man gjennom en sammenslåing får én administrativ og politisk organisasjon, og unngår dermed doble funksjoner, oppgaver, rutiner og systemer på ulike områder.
- De minste kommunene har klart høyere utgifter pr. innbygger, noe som viser at det er et klart effektiviseringspotensial i å slå sammen små kommuner (jf. figuren). Når man nærmer seg kommunestørrelser på 15-20 000 tusen innbyggere, ser vi at stordriftsfordelene knyttet til administrasjon i stor grad er realisert.

Sammenhengen mellom administrasjonsutgifter og innbyggertall 2013. Kilde: KOSTRA

Mulige effektiviseringsgevinster på administrasjon

- Vi har ikke foretatt noen detaljert vurdering av effektiviseringspotensialet på administrasjon, noe som ville krevd at vi konkret gikk inn i den enkelte kommune og vurderte hver enkelt stilling og måten kommunene er organisert på. Vi har derfor heller forsøkt å finne fram til mulige innsparingsgevinster ved å analysere KOSTRA-data fra 2013. Dette vil være en metode som gir et bilde av mulige innsparingsgevinster. Vår definisjon av «administrasjonsutgifter» i denne analysen er netto driftsutgifter på følgende KOSTRA-funksjoner: 100 Politisk styring, 110 Kontroll og revisjon, 120 Administrasjon, 121 Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen og 130 Administrasjonslokaler.

Mulige effektiviseringsgevinster på administrasjon

Alternativ 1

- Tabellen viser administrasjonsutgiftene i dag og mulig innsparingspotensial ved kommunesammenslåing for alternativ 1.
- Kristiansund har i dag lavest administrasjonskostnader av de 9 kommunene (3 378 kr per innbygger i 2013). Hvis den nye kommunen klarer å operere med et tilsvarende nivå på administrasjonsutgiftene, vil gevinsten kunne bli om lag 68 mill. kr sammenlignet med summen for dagens ni kommuner.
- Innsparingspotensialet for den nye kommunen i forhold til landsgjennomsnittet er beregnet til om lag 41 mill. kr årlig.
- Vi sammenligner også alternativ 1 med større sammenlignbare kommuner i samme fylke. Innsparingspotensialet i forhold til hva Molde og Ålesund bruker på administrasjon er på mellom 75 og 80 mill. kr.

Administrasjonsutgifter 2013 og mulig innsparingspotensial. Kilde: KOSTRA (konsern)

	Innbyggere (01.01.2014)	Netto driftsutgifter pr. innb. 2013	Netto driftsutgifter 1000 kr
<i>Kristiansund</i>	24 395	3 378	82 406
Eide	3 471	4 780	16 591
Averøy	5 687	3 814	21 690
Gjemnes	2 565	5 070	13 005
Tingvoll	3 064	7 159	21 935
Surnadal	5 954	5 201	30 967
Halsa	1 581	7 626	12 057
Smøla	2 166	7 381	15 987
Aure	3 577	8 466	30 283
Sum	52 460	4 669	244 921
Landsgjennomsnittet	11 900	3 885	-
Molde	26 048	3 230	-
Ålesund	45 747	3 147	-
Effektiviseringsgevinst ved nivå tilsvarende:			
Kristiansund			67 711
Landsgjennomsnittet			41 114
Molde			75 475
Ålesund			79 830

Mulige effektiviseringsgevinster på administrasjon

Alternativ 2

- Tabellen viser administrasjonsutgiftene i dag og mulig innsparingspotensial ved kommunesammenslåing for alternativ 2.
- Kristiansund har i dag lavest administrasjonskostnader av de 7 kommunene (3 378 kr per innbygger i 2013). Hvis den nye kommunen klarer å operere med et tilsvarende nivå på administrasjonsutgiftene, vil gevinsten kunne bli om lag 52 mill. kr sammenlignet med summen for dagens sju kommuner.
- Innsparingspotensialet for den nye kommunen i forhold til landsgjennomsnittet er beregnet til om lag 30 mill. kr årlig.
- Vi sammenligner også alternativ 2 med større sammenlignbare kommuner i samme fylke. Innsparingspotensialet i forhold til hva Molde og Ålesund bruker på administrasjon er på mellom 58 og 62 mill. kr.

Administrasjonsutgifter 2013 og mulig innsparingspotensial. Kilde: KOSTRA (konsern)

	Innbyggere (01.01.2014)	Netto driftsutgifter pr. innb. 2013	Netto driftsutgifter 1000 kr
Kristiansund	24 395	3 378	82 406
Averøy	5 687	3 814	21 690
Gjemnes	2 565	5 070	13 005
Tingvoll	3 064	7 159	21 935
Halsa	1 581	7 626	12 057
Smøla	2 166	7 381	15 987
Aure	3 577	8 466	30 283
Sum	43 035	4 586	197 363
Landsgjennomsnittet	11 900	3 885	-
Molde	26 048	3 230	-
Ålesund	45 747	3 147	-
Effektiviseringsgevinst ved nivå tilsvarende:			
Kristiansund			51 991
Landsgjennomsnittet			30 172
Molde			58 360
Ålesund			61 932

Mulige effektiviseringsgevinster på administrasjon

Alternativ 3

- Tabellen viser administrasjonsutgiftene i dag og mulig innsparingspotensial ved kommunesammenslåing for alternativ 3.
- Kristiansund har i dag lavest administrasjonskostnader av de 6 kommunene (3 378 kr per innbygger i 2013). Hvis den nye kommunen klarer å operere med et tilsvarende nivå på administrasjonsutgiftene, vil gevinsten kunne bli om lag 30 mill. kr sammenlignet med summen for dagens seks kommuner.
- Innsparingspotensialet for den nye kommunen i forhold til landsgjennomsnittet er beregnet til om lag 9 mill. kr årlig.
- Vi sammenligner også alternativ 3 med større sammenlignbare kommuner i samme fylke. Innsparingspotensialet i forhold til hva Molde og Ålesund bruker på administrasjon er på mellom 36 og 39 mill. kr.

Administrasjonsutgifter 2013 og mulig innsparingspotensial. Kilde: KOSTRA (konsern)

	Innbyggere (01.01.2014)	Netto driftsutgifter pr. innb. 2013	Netto driftsutgifter 1000 kr
<i>Kristiansund</i>	24 395	3 378	82 406
Eide	3 471	4 780	16 591
Averøy	5 687	3 814	21 690
Gjemnes	2 565	5 070	13 005
Tingvoll	3 064	7 159	21 935
Halsa	1 581	7 626	12 057
Sum	40 763	4 114	167 684
Landsgjennomsnittet	11 900	3 885	-
Molde	26 048	3 230	-
Ålesund	45 747	3 147	-
Effektiviseringsgevinst ved nivå tilsvarende:			
Kristiansund			29 987
Landsgjennomsnittet			9 320
Molde			36 020
Ålesund			39 403

Mulige effektiviseringsgevinster på administrasjon

Alternativ 4

- Tabellen viser administrasjonsutgiftene i dag og mulig innsparingspotensial ved kommunesammenslåing for alternativ 4.
- Kristiansund har i dag lavest administrasjonskostnader av de 4 kommunene (3 378 kr per innbygger i 2013). Hvis den nye kommunen klarer å operere med et tilsvarende nivå på administrasjonsutgiftene, vil gevinsten kunne bli om lag 18 mill. kr sammenlignet med summen for dagens fire kommuner.
- Innsparingspotensialet for den nye kommunen i forhold til landsgjennomsnittet er beregnet til om lag 0,3 mill. kr årlig.
- Vi sammenligner også alternativ 4 med større sammenlignbare kommuner i samme fylke. Innsparingspotensialet i forhold til hva Molde og Ålesund bruker på administrasjon er på mellom 24 og 27 mill. kr.

Administrasjonsutgifter 2013 og mulig innsparingspotensial. Kilde: KOSTRA (konsern)

	Innbyggere (01.01.2014)	Netto driftsutgifter pr. innb. 2013	Netto driftsutgifter 1000 kr
Kristiansund	24 395	3 378	82 406
Averøy	5 687	3 814	21 690
Gjemnes	2 565	5 070	13 005
Tingvoll	3 064	7 159	21 935
Sum	35 711	3 893	139 036
Landsgjennomsnittet	11 900	3 885	-
Molde	26 048	3 230	-
Ålesund	45 747	3 147	-
Effektiviseringsgevinst ved nivå tilsvarende:			
Kristiansund			18 404
Landsgjennomsnittet			299
Molde			23 690
Ålesund			26 654

Mulige effektiviseringsgevinster på administrasjon

Alternativ 5

- Tabellen viser administrasjonsutgiftene i dag og mulig innsparingspotensial ved kommunesammenslåing for alternativ 5.
- Hemne har i dag lavest administrasjonskostnader av de 5 kommunene (6 078 kr per innbygger i 2013). Hvis den nye kommunen klarer å operere med et tilsvarende nivå på administrasjonsutgiftene, vil gevinsten kunne bli om lag 18 mill. kr sammenlignet med summen for dagens fem kommuner.
- Innsparingspotensialet for den nye kommunen i forhold til landsgjennomsnittet er beregnet til om lag 53 mill. kr årlig.
- Vi sammenligner også alternativ 5 med større sammenlignbare kommuner i samme fylke. Innsparingspotensialet i forhold til hva Kristiansund og Molde bruker på administrasjon er på mellom 61 og 62 mill. kr.

Administrasjonsutgifter 2013 og mulig innsparingspotensial. Kilde: KOSTRA (konsern)

	Innbyggere (01.01.2014)	Netto driftsutgifter pr. innb. 2013	Netto driftsutgifter 1000 kr
Halsa	1 581	7 626	12 057
Smøla	2 166	7 381	15 987
Aure	3 577	8 466	30 283
Hemne	4 224	6 078	25 673
Hitra	4 522	6 898	31 193
Sum	16 070	7 168	115 193
Landsgjennomsnittet	11 900	3 885	-
Kristiansund	24 395	3 378	-
Molde	26 048	3 230	-
Effektiviseringsgevinst ved nivå tilsvarende:			
Hemne			17 520
Landsgjennomsnittet			52 761
Kristiansund			60 909
Molde			63 287

Mulige effektiviseringsgevinster på administrasjon

Alternativ 6

- Tabellen viser administrasjonsutgiftene i dag og mulig innsparingspotensial ved kommunesammenslåing for alternativ 6.
- Smøla har i dag lavest administrasjonskostnader av de 3 kommunene (7 381 kr per innbygger i 2013). Hvis den nye kommunen klarer å operere med et tilsvarende nivå på administrasjonsutgiftene, vil gevinsten kunne bli om lag 4 mill. kr sammenlignet med summen for dagens tre kommuner.
- Innsparingspotensialet for den nye kommunen i forhold til landsgjennomsnittet er beregnet til om lag 30 mill. kr årlig.
- Vi sammenligner også alternativ 6 med større sammenlignbare kommuner i samme fylke. Innsparingspotensialet i forhold til hva Sunndal og Fræna bruker på administrasjon er på mellom 26 og 29 mill. kr.

Administrasjonsutgifter 2013 og mulig innsparingspotensial. Kilde: KOSTRA (konsern)

	Innbyggere (01.01.2014)	Netto driftsutgifter pr. innb. 2013	Netto driftsutgifter 1000 kr
Halsa	1 581	7 626	12 057
Smøla	2 166	7 381	15 987
Aure	3 577	8 466	30 283
Sum	7 324	7 964	58 327
Landsgjennomsnittet	11 900	3 885	-
Sunndal	7 171	4 453	-
Fræna	9 720	4 042	-
Effektiviseringsgevinst ved nivå tilsvarende:			
Smøla			4 268
Landsgjennomsnittet			29 873
Sunndal			25 713
Fræna			28 723

Mulige effektiviseringsgevinster på administrasjon

Alternativ 7

- Tabellen viser administrasjonsutgiftene i dag og mulig innsparingspotensial ved kommunesammenslåing for alternativ 7.
- Averøy har i dag lavest administrasjonskostnader av de 2 kommunene (3 814 kr per innbygger i 2013). Hvis den nye kommunen klarer å operere med et tilsvarende nivå på administrasjonsutgiftene, vil gevinsten kunne bli om lag 3 mill. kr sammenlignet med summen for dagens to kommuner.
- Innsparingspotensialet for den nye kommunen i forhold til landsgjennomsnittet er beregnet til om lag 3 mill. kr årlig.
- Vi sammenligner også alternativ 7 med større sammenlignbare kommuner i samme fylke. Innsparingspotensialet i forhold til hva Fræna og Sula bruker på administrasjon er på mellom 1 og 3 mill. kr.

Administrasjonsutgifter 2013 og mulig innsparingspotensial. Kilde: KOSTRA (konsern)

	Innbyggere (01.01.2014)	Netto driftsutgifter pr. innb. 2013	Netto driftsutgifter 1000 kr
Eide	3 471	4 780	16 591
Averøy	5 687	3 814	21 690
Sum	9 158	4 180	38 282
Landsgjennomsnittet	11 900	3 885	-
Sula	8 651	3 865	-
Fræna	9 720	4 042	-
Effektiviseringsgevinst ved nivå tilsvarende:			
Averøy			3 353
Landsgjennomsnittet			2 703
Sula			2 886
Fræna			1 265

Mulige effektiviseringsgevinster på administrasjon

Alternativ 8

- Tabellen viser administrasjonsutgiftene i dag og mulig innsparingspotensial ved kommunesammenslåing for alternativ 8.
- Surnadal har i dag lavest administrasjonskostnader av de 2 kommunene (5 201 kr per innbygger i 2013). Hvis den nye kommunen klarer å operere med et tilsvarende nivå på administrasjonsutgiftene, vil gevinsten kunne bli om lag 4 mill. kr sammenlignet med summen for dagens to kommuner.
- Innsparingspotensialet for den nye kommunen i forhold til landsgjennomsnittet er beregnet til om lag 14 mill. kr årlig.
- Vi sammenligner også alternativ 8 med større sammenlignbare kommuner i samme fylke. Innsparingspotensialet i forhold til hva Sunndal og Fræna bruker på administrasjon er på mellom 9 og 13 mill. kr.

Administrasjonsutgifter 2013 og mulig innsparingspotensial. Kilde: KOSTRA (konsern)

	Innbyggere (01.01.2014)	Netto driftsutgifter pr. innb. 2013	Netto driftsutgifter 1000 kr
<i>Surnadal</i>	5 954	5 201	30 967
Halsa	1 581	7 626	12 057
Sum	7 535	5 710	43 023
Landsgjennomsnittet	11 900	3 885	-
Sunndal	7 171	4 453	-
Fræna	9 720	4 042	-
Effektiviseringsgevinst ved nivå tilsvarende:			
Surnadal			3 834
Landsgjennomsnittet			13 750
Sunndal			9 470
Fræna			12 567

Mulige effektiviseringsgevinster på administrasjon

Alternativ 9

- Tabellen viser administrasjonsutgiftene i dag og mulig innsparingspotensial ved kommunesammenslåing for alternativ 9.
- Surnadal har i dag lavest administrasjonskostnader av de 2 kommunene (5 201 kr per innbygger i 2013). Hvis den nye kommunen klarer å operere med et tilsvarende nivå på administrasjonsutgiftene, vil gevinsten kunne bli om lag 7 mill. kr sammenlignet med summen for dagens to kommuner.
- Innsparingspotensialet for den nye kommunen i forhold til landsgjennomsnittet er beregnet til om lag 17 mill. kr årlig.
- Vi sammenligner også alternativ 9 med større sammenlignbare kommuner i samme fylke. Innsparingspotensialet i forhold til hva Sunndal og Fræna bruker på administrasjon er på mellom 13 og 16 mill. kr.

Administrasjonsutgifter 2013 og mulig innsparingspotensial. Kilde: KOSTRA (konsern)

	Innbyggere (01.01.2014)	Netto driftsutgifter pr. innb. 2013	Netto driftsutgifter 1000 kr
<i>Surnadal</i>	5 954	5 201	30 967
Rindal	2 046	8 512	17 416
Sum	8 000	6 048	48 382
Landsgjennomsnittet	11 900	3 885	-
Sunndal	7 171	4 453	-
Fræna	9 720	4 042	-
Effektiviseringsgevinst ved nivå tilsvarende:			
Surnadal			6 774
Landsgjennomsnittet			17 302
Sunndal			12 758
Fræna			16 046

Mulige effektiviseringsgevinster på administrasjon

Alternativ 10

- Tabellen viser administrasjonsutgiftene i dag og mulig innsparingspotensial ved kommunesammenslåing for alternativ 10.
- Sunndal har i dag lavest administrasjonskostnader av de 2 kommunene (4 453 kr per innbygger i 2013). Hvis den nye kommunen klarer å operere med et tilsvarende nivå på administrasjonsutgiftene, vil gevinsten kunne bli om lag 4 mill. kr sammenlignet med summen for dagens to kommuner.
- Innsparingspotensialet for den nye kommunen i forhold til landsgjennomsnittet er beregnet til om lag 12 mill. kr årlig.
- Vi sammenligner også alternativ 10 med større sammenlignbare kommuner i samme fylke. Innsparingspotensialet i forhold til hva Fræna og Kristiansund bruker på administrasjon er på mellom 10 og 19 mill. kr.

Administrasjonsutgifter 2013 og mulig innsparingspotensial. Kilde: KOSTRA (konsern)

	Innbyggere (01.01.2014)	Netto driftsutgifter pr. innb. 2013	Netto driftsutgifter 1000 kr
<i>Sunndal</i>	7 171	4 453	31 932
Surnadal	5 954	5 201	30 967
Sum	13 125	4 792	62 899
Landsgjennomsnittet	11 900	3 885	-
Fræna	9 720	4 042	-
Kristiansund	24 395	3 378	-
Effektiviseringsgevinst ved nivå tilsvarende:			
Sunndal			4 454
Landsgjennomsnittet			11 909
Fræna			9 848
Kristiansund			18 563

Mulige effektiviseringsgevinster på administrasjon

Alternativ 11

- Tabellen viser administrasjonsutgiftene i dag og mulig innsparingspotensial ved kommunesammenslåing for alternativ 11.
- Sunndal har i dag lavest administrasjonskostnader av de 3 kommunene (4 453 kr per innbygger i 2013). Hvis den nye kommunen klarer å operere med et tilsvarende nivå på administrasjonsutgiftene, vil gevinsten kunne bli om lag 15 mill. kr sammenlignet med summen for dagens tre kommuner.
- Innsparingspotensialet for den nye kommunen i forhold til landsgjennomsnittet er beregnet til om lag 22 mill. kr årlig.
- Vi sammenligner også alternativ 11 med større sammenlignbare kommuner i samme fylke. Innsparingspotensialet i forhold til hva Fræna og Kristiansund bruker på administrasjon er på mellom 20 og 29 mill. kr.

Administrasjonsutgifter 2013 og mulig innsparingspotensial. Kilde: KOSTRA (konsern)

	Innbyggere (01.01.2014)	Netto driftsutgifter pr. innb. 2013	Netto driftsutgifter 1000 kr
Neset	3 001	6 615	19 852
Tingvoll	3 064	7 159	21 935
<i>Sunndal</i>	7 171	4 453	31 932
Sum	13 236	5 570	73 719
Landsgjennomsnittet	11 900	3 885	-
Fræna	9 720	4 042	-
Kristiansund	24 395	3 378	-
Effektiviseringsgevinst ved nivå tilsvarende:			
Sunndal			14 779
Landsgjennomsnittet			22 297
Fræna			20 219
Kristiansund			29 008

Mulige effektiviseringsgevinster på administrasjon

Alternativ 12

- Tabellen viser administrasjonsutgiftene i dag og mulig innsparingspotensial ved kommunesammenslåing for alternativ 12.
- Oppdal har i dag lavest administrasjonskostnader av de 2 kommunene (3 708 kr per innbygger i 2013). Hvis den nye kommunen klarer å operere med et tilsvarende nivå på administrasjonsutgiftene, vil gevinsten kunne bli om lag 5 mill. kr sammenlignet med summen for dagens to kommuner.
- Innsparingspotensialet for den nye kommunen i forhold til landsgjennomsnittet er beregnet til om lag 3 mill. kr årlig.
- Vi sammenligner også alternativ 12 med større sammenlignbare kommuner i samme fylke. Innsparingspotensialet i forhold til hva Fræna og Kristiansund bruker på administrasjon er på mellom 1 og 10 mill. kr.

Administrasjonsutgifter 2013 og mulig innsparingspotensial. Kilde: KOSTRA (konsern)

	Innbyggere (01.01.2014)	Netto driftsutgifter pr. innb. 2013	Netto driftsutgifter 1000 kr
Sunndal	7 171	4 453	31 932
Oppdal	6 814	3 708	25 266
Sum	13 985	4 090	57 199
Landsgjennomsnittet	11 900	3 885	-
Fræna	9 720	4 042	-
Kristiansund	24 395	3 378	-
Effektiviseringsgevinst ved nivå tilsvarende:			
Oppdal			5 342
Landsgjennomsnittet			2 867
Fræna			671
Kristiansund			9 957

Mulige effektiviseringsgevinster på administrasjon

Alternativ 13

- Tabellen viser administrasjonsutgiftene i dag og mulig innsparingspotensial ved kommunesammenslåing for alternativ 13.
- Averøy har i dag lavest administrasjonskostnader av de 3 kommunene (3 814 kr per innbygger i 2013). Hvis den nye kommunen klarer å operere med et tilsvarende nivå på administrasjonsutgiftene, vil gevinsten kunne bli om lag 6 mill. kr sammenlignet med summen for dagens tre kommuner.
- Innsparingspotensialet for den nye kommunen i forhold til landsgjennomsnittet er beregnet til om lag 4 mill. kr årlig.
- Vi sammenligner også alternativ 13 med større sammenlignbare kommuner i samme fylke. Innsparingspotensialet i forhold til hva Kristiansund og Molde bruker på administrasjon er på mellom 14 og 17 mill. kr.

Administrasjonsutgifter 2013 og mulig innsparingspotensial. Kilde: KOSTRA (konsern)

	Innbyggere (01.01.2014)	Netto driftsutgifter pr. innb. 2013	Netto driftsutgifter 1000 kr
Fræna	9 720	4 042	39 288
Eide	3 471	4 780	16 591
Averøy	5 687	3 814	21 690
Sum	18 878	4 109	77 570
Landsgjennomsnittet	11 900	3 885	-
Kristiansund	24 395	3 378	-
Molde	26 048	3 230	-
Effektiviseringsgevinst ved nivå tilsvarende:			
Averøy			5 569
Landsgjennomsnittet			4 229
Kristiansund			13 800
Molde			16 594

Oppsummering mulige effektiviseringsgevinster på administrasjon

Alt.	Innbyggertall (2014)	Mulig innsparingspotensial			
		Lavest i dag (mill. kr)	Sammenlignbare kommuner (mill. kr)	Landsgjenno m-snitt (mill. kr)	I % av brutto driftsinntekter (basert på lavest i dag)
1	52 460	68	75-80	41	1,7 %
2	43 035	52	58-62	30	1,6 %
3	40 763	30	36-39	9	1,0 %
4	35 711	18	24-27	0	0,7 %
5	16 070	18	61-63	53	1,2 %
6	7 324	4	26-29	30	0,6 %
7	9 158	3	1-3	3	0,5 %
8	7 535	4	9-13	14	0,6 %
9	8 000	7	13-16	17	1,0 %
10	13 125	4	10-19	12	0,4 %
11	13 236	15	20-29	22	1,2 %
12	13 985	5	1-10	3	0,4 %
13	18 878	6	14-17	4	0,4 %

Oppsummering mulige effektiviseringsgevinster på administrasjon

- Når det gjelder innsparingspotensial innenfor administrasjon har vi foran vist at dersom de nye kommunealternativene driver administrasjonen like effektivt som den billigste kommunen i dag, vil innsparingspotensial sammenlignet med dagens kommuner være fra 3 mill. kr (alternativ 7) til 68 mill. kr (alternativ 1) per år.
- Disse illustrasjonsberegningene er verdt å merke seg. Selv om det er anslag, får beregningene fram at det bør være et klart potensial for reduserte administrasjonsutgifter ved en eventuell kommunesammenslåing.
- Tidligere i rapporten ble det vist til illustrasjonsberegninger av effekten på rammetilskuddet ved kommunesammenslåing for de ulike alternativene. Det ble her vist at inntektsnivået vil være fra 10 mill. kr (alternativ 12) til 92 mill. kr (alternativ 1) lavere enn dagens nivå etter perioden for inndelingstilskuddet. Gitt dagens inntektssystem vil altså en slik inntektsreduksjon slå ut med full tyngde først etter 20 år fra sammenslåingstidspunktet.
- Reduksjon i administrasjonsutgifter bør imidlertid kunne realiseres vesentlig tidligere enn etter 15-20 år fra tidspunktet for en eventuell kommunesammenslåing. Slik sett må altså ikke et inntektsbortfall etter at inndelingstilskuddet i sin helhet faller bort etter 20 år, oppfattes som en tilsvarende redusert økonomisk handlefrihet sammenlignet med dagens situasjon. I mellomtiden bør en altså ha klart å redusere administrasjonsutgiftene.
- I tillegg til administrasjon, vil kommunen kunne hente ut effektiviseringsgevinster ved å harmonisere tjenestetilbudet. Dette er omtalt nærmere i påfølgende avsnitt.

Mulige effektiviseringsgevinster på tjenesteproduksjon

Mulige effektiviseringsgevinster på tjenesteområdene

- I tillegg til innsparing i administrasjon vil en sammenslått kommune også kunne hente ut innsparingsgevinster på tjenesteområdene gjennom realisering av stordriftsfordeler og harmonisering av utgiftsnivået. En skal ikke undervurdere innsparingsmuligheter innen tjenesteområdene, men erfaringer tilsier at det er vanskelig å hente ut direkte økonomiske effektiviseringsgevinster for førstelinjetjenester, spesielt for tjenester hvor nærhet til innbyggerne er viktig. Erfaringer fra de gjennomførte kommunesammenslåingene er at skoler, barnehager, sykehjem og lignende gjerne blir liggende hvor de er (Brandtzæg 2009). Det kan være en fordel for prosessen å avklare på et tidlig tidspunkt hvilke områder som vil være gjenstand for vurdering av ny lokalisering og hvilke områder som eventuelt skjermes for slike endringer.
- På administrasjonsområdet har vi definert et mulig innsparingspotensial som en nedjustering til den av de sammenslåtte kommunene som i dag har lavest utgifter. Etter vår vurdering vil det være urealistisk for tjenesteområdene, og vi har derfor sett på hvilket innsparingspotensial som kan hentes ut i de nye kommunekonstellasjonene dersom de hadde samme driftsutgifter som landsgjennomsnittet på utvalgte sentrale tjenesteområder. Om man klarer å hente ut innsparingspotensialet, er blant annet avhengig av samlokalisering og om man klarer å redusere stillinger ved naturlig avgang.
- Tabellene på de neste sidene viser netto driftsutgifter på ulike tjenesteområder i dag og mulig innsparingspotensial for den nye kommunen dersom utgiftene per innbygger legges på det som er dagens nivå for landsgjennomsnittet.

Mulige effektiviseringsgevinster på tjenesteområdene - Status

Netto driftsutgifter i kr per innbygger (i målgruppen) på utvalgte tjenesteområder 2013. Kilde: KOSTRA (konsern)/beregninger ved Telemarksforskning.

	Kristiansund	Neset	Fræna	Eide	Averøy	Gjemnes	Tingvoll	Sunndal	Surnadal	Rindal	Halsa	Smøla	Aure	Hemne	Hitra	Oppdal	Hele landet
Barnehage (1-5 år)	117 199	131 850	109 556	116 903	111 829	122 930	110 643	125 783	123 841	97 844	137 269	93 149	122 497	134 720	108 595	120 781	119 752
Grunnskole (6-15 år)	100 279	132 830	99 744	107 895	112 801	103 910	115 492	122 270	108 560	108 864	121 199	134 360	136 970	121 183	124 874	104 482	98 465
Barnevern (0-17 år)	7 685	3 970	8 527	6 547	8 054	13 392	9 417	4 275	7 817	8 285	7 703	4 656	5 196	6 698	9 158	4 895	7 297
Sosialtjeneste (20-66 år)	2 690	1 634	2 194	1 318	2 120	912	1 832	3 876	700	378	1 369	1 438	1 705	2 339	1 338	2 694	3 320
Pleie og omsorg (67 år +)	119 884	131 195	120 074	116 423	98 842	115 407	84 716	140 414	115 970	126 415	99 023	99 864	110 486	88 527	84 788	88 196	111 467
Kommunehelse	2 056	3 466	1 746	1 896	1 733	2 365	2 302	2 279	1 975	2 470	3 384	4 057	4 242	2 368	3 257	2 553	2 133
Brann/ulykkesvern	951	1 558	545	635	753	930	687	655	727	789	927	653	843	969	865	1 094	683
Fysisk planlegging	461	974	488	531	391	350	255	840	744	172	843	1 187	918	993	468	726	556
Samferdsel	707	1 055	1 080	592	718	661	1 246	1 442	2 074	1 089	1 409	1 188	161	1 363	2 563	906	746
Kirke	523	1 139	440	517	584	805	1 176	669	824	928	913	921	947	887	875	603	522
Kultur	1 929	1 714	967	1 201	1 128	1 937	2 191	3 477	3 132	2 538	1 875	3 289	2 173	2 681	2 457	2 783	1 921

Mulige effektiviseringsgevinster på tjenesteområdene

- Tabellen på neste side viser mulig innsparingspotensial for de aktuelle kommunene dersom utgiftene per innbygger legges på det som er dagens nivå for landsgjennomsnittet. I vurderingen av det samlede utgiftsnivået for alle tjenesteområdene har vi også tatt høyde for kommunenes samlede utgiftsbehov – for på den måten å gi et fullstendig bilde av om kommunen ligger høyere eller lavere på samlet ressursbruk enn hva utgiftsutjevningen over inntektssystemet skulle tilsi.
- Dersom netto driftsutgifter for de aktuelle tjenesteområdene blir harmonisert ned til nivå for gjennomsnittskommunen, vil de 16 kommunene samlet sett ha et effektiviseringspotensial på om lag 161 mill. kr (jf. tabellen på neste side). Etter justering for utgiftsbehovet, viser beregningen et samlet innsparingspotensial på om lag 142 mill. kr.
- I kr og øre er grunnskole og samferdsel de sektorene der det blir beregnet høyest merforbruk i forhold til landsgjennomsnittet. På kommunehelse og kultur blir det også beregnet et relativt høyt merforbruk i forhold til landsgjennomsnittet. På barnehage, barnevern og sosialtjeneste er det beregnet et mindreforbruk i forhold til landsgjennomsnittet.

Mulige effektiviseringsgevinster på tjenesteområdene – hver kommune

Mulig effektiviseringspotensial i mill. kr på utvalgte tjenesteområder sammenlignet med landsgjennomsnittet i 2013 i hver kommune.

Kilde: KOSTRA (konsern)/beregninger ved Telemarksforskning.

	Kristian sund	Neset	Fræna	Eide	Averøy	Gjemnes	Tingvoll	Sunndal	Surnadal	Rindal	Halsa	Smøla	Aure	Hemne	Hitra	Oppdal	Sum
Barnehage (1-5 år)	-3,6	1,8	-6,0	-0,7	-2,7	0,4	-1,4	1,9	1,2	-2,4	1,2	-3,0	0,5	3,5	-2,4	0,4	-11,5
Grunnskole (6-15 år)	5,2	12,3	1,7	4,6	10,2	1,9	6,3	20,1	7,4	2,7	4,3	8,5	16,4	11,8	13,4	5,1	132,1
Barnevern (0-17 år)	2,0	-2,0	2,8	-0,6	1,0	3,4	1,3	-4,4	0,7	0,4	0,1	-1,1	-1,5	-0,6	1,7	-3,6	-0,4
Sosialtjeneste (20-66 år)	-9,6	-3,0	-6,5	-4,0	-4,1	-3,7	-2,6	2,4	-9,1	-3,3	-1,8	-2,4	-3,4	-2,4	-5,5	-2,5	-61,4
Pleie og omsorg (67 år +)	29,4	10,5	11,8	2,5	-11,2	1,7	-16,6	35,9	4,8	6,2	-4,3	-5,1	-0,7	-17,1	-20,2	-26,7	0,9
Kommunehelse	-1,9	4,0	-3,8	-0,8	-2,3	0,6	0,5	1,0	-0,9	0,7	2,0	4,2	7,5	1,0	5,1	2,9	19,8
Brann/ulykkesvern	6,5	2,6	-1,3	-0,2	0,4	0,6	0,0	-0,2	0,3	0,2	0,4	-0,1	0,6	1,2	0,8	2,8	14,7
Fysisk planlegging	-2,3	1,3	-0,7	-0,1	-0,9	-0,5	-0,9	2,0	1,1	-0,8	0,5	1,4	1,3	1,8	-0,4	1,2	3,9
Samferdsel	-1,0	0,9	3,2	-0,5	-0,2	-0,2	1,5	5,0	7,9	0,7	1,0	1,0	-2,1	2,6	8,2	1,1	29,3
Kirke	0,0	1,9	-0,8	0,0	0,4	0,7	2,0	1,1	1,8	0,8	0,6	0,9	1,5	1,5	1,6	0,6	14,5
Kultur	0,2	-0,6	-9,3	-2,5	-4,5	0,0	0,8	11,2	7,2	1,3	-0,1	3,0	0,9	3,2	2,4	5,9	19,1
Sum	24,9	29,7	-8,9	-2,4	-13,9	5,0	-9,0	76,1	22,3	6,5	4,0	7,1	21,1	6,6	4,7	-12,9	161,0
Behovsjustering (-)	-0,8	3,5	0,3	0,2	0,7	0,8	1,5	4,1	1,6	1,1	0,9	1,2	3,1	0,3	0,3	0,4	19,3
Sum etter justering	25,7	26,2	-9,2	-2,6	-14,5	4,2	-10,5	72,0	20,7	5,4	3,1	5,9	18,0	6,3	4,4	-13,3	141,7

Mulige effektiviseringsgevinster på tjenesteområdene – hvert sammenslåingsalternativ

Mulig effektiviseringspotensial i mill. kr på utvalgte tjenesteområder sammenlignet med landsgjennomsnittet i 2013 ved hvert sammenslåingsalternativ. Kilde: KOSTRA (konsern)/beregninger ved Telemarksforskning.

	Alt. 1	Alt. 2	Alt. 3	Alt. 4	Alt. 5	Alt. 6	Alt. 7	Alt. 8	Alt. 9	Alt. 10	Alt. 11	Alt. 12	Alt. 13
Barnehage (1-5 år)	-8,3	-8,8	-6,9	-7,4	-0,3	-1,4	-3,4	2,3	-1,2	3,1	2,3	2,3	-9,4
Grunnskole (6-15 år)	65,0	52,9	32,6	23,6	54,5	29,3	14,9	11,8	10,1	27,6	38,8	25,2	16,5
Barnevern (0-17 år)	5,2	5,2	7,2	7,7	-1,4	-2,5	0,3	0,8	1,1	-3,7	-5,1	-7,9	3,1
Sosialtjeneste (20-66 år)	-40,6	-27,4	-25,7	-19,9	-15,4	-7,5	-8,1	-10,9	-12,4	-6,7	-3,2	-0,1	-14,6
Pleie og omsorg (67 år +)	0,5	-6,7	1,5	3,3	-47,4	-10,1	-8,7	0,5	11,0	40,7	29,9	9,3	3,1
Kommunehelse	8,9	10,6	-1,9	-3,0	19,8	13,7	-3,1	1,0	-0,3	0,1	5,6	3,9	-6,9
Brann/ulykkesvern	8,6	8,5	7,8	7,6	2,9	0,9	0,2	0,6	0,5	0,1	2,4	2,6	-1,1
Fysisk planlegging	-0,6	-1,6	-4,3	-4,7	4,6	3,1	-1,0	1,6	0,3	3,2	2,4	3,2	-1,7
Samferdsel	7,5	0,1	0,7	0,2	10,7	-0,1	-0,7	9,0	8,6	12,9	7,5	6,1	2,6
Kirke	7,9	6,1	3,7	3,1	6,1	3,0	0,3	2,4	2,6	2,9	4,9	1,6	-0,5
Kultur	5,1	0,3	-6,0	-3,4	9,4	3,8	-7,0	7,1	8,5	18,4	11,4	17,0	-16,3
Sum	59,2	39,2	8,7	7,1	43,5	32,2	-16,3	26,3	28,8	98,4	96,7	63,2	-25,1
Behovsjustering (-)	9,2	7,4	3,3	2,2	5,9	5,2	0,9	2,5	2,7	5,6	9,1	4,5	1,2
Sum etter justering	49,9	31,8	5,3	4,8	37,6	27,0	-17,2	23,8	26,1	92,7	87,6	58,7	-26,3

Oppsummering mulige effektiviseringsgevinster på tjenesteområdene

Mulig effektiviseringspotensial på utvalgte tjenesteområder sammenlignet med landsgjennomsnittet i 2013. I mill. kr og i % av brutto driftsinntekter. Kilde: KOSTRA (konsern)/beregninger ved Telemarksforsking.

Alt.	Kommuner	Mulig innsparingspotensial på tjenesteområdene	
		I mill. kr	I % av brutto driftsinntekter
1	Storkommune Nordmøre – Kristiansund, Eide, Averøy, Gjemnes, Tingvoll, Surnadal, Halså, Smøla og Aure	49,9	1,2 %
2	Kristiansund, Averøy, Gjemnes, Tingvoll, Halså, Smøla og Aure	31,8	1,0 %
3	Kristiansund, Eide, Averøy, Gjemnes, Tingvoll og Halså	5,3	0,2 %
4	Kristiansund, Averøy, Gjemnes, Tingvoll	4,8	0,2 %
5	Halså, Smøla, Aure, Hemne og Hitra	37,6	2,7 %
6	Halså, Smøla og Aure	27,0	3,9 %
7	Eide og Averøy	-	-
8	Surnadal og Halså	23,8	3,7 %
9	Surnadal og Rindal	26,1	3,8 %
10	Sunndal og Surnadal	92,7	7,6 %
11	Neset, Sunndal og Tingvoll	87,6	6,9 %
12	Sunndal og Oppdal	58,7	4,6 %
13	Fræna, Eide og Averøy	-	-

Oppsummering mulige effektiviseringsgevinster

Mulig effektiviseringspotensial på administrasjon og utvalgte tjenesteområder sammenlignet med landsgjennomsnittet i 2013. I mill. kr og i % av brutto driftsinntekter. Kilde: KOSTRA (konsern)/beregninger ved Telemarksforskning.

Alt.	Kommuner	Administrasjon (lavest)	Tjeneste- områdene	Sum	I % av brutto driftsinntekter
1	Storkommune Nordmøre – Kristiansund, Eide, Averøy, Gjemnes, Tingvoll, Surnadal, Halså, Smøla og Aure	68	50	118	2,9 %
2	Kristiansund, Averøy, Gjemnes, Tingvoll, Halså, Smøla og Aure	52	32	84	2,6 %
3	Kristiansund, Eide, Averøy, Gjemnes, Tingvoll og Halså	30	5	35	1,2 %
4	Kristiansund, Averøy, Gjemnes, Tingvoll	18	5	23	0,9 %
5	Halså, Smøla, Aure, Hemne og Hitra	18	38	55	3,9 %
6	Halså, Smøla og Aure	4	27	31	4,5 %
7	Eide og Averøy	3	-17	-14	-
8	Surnadal og Halså	4	24	28	4,3 %
9	Surnadal og Rindal	7	26	33	4,8 %
10	Sunndal og Surnadal	4	93	97	7,9 %
11	Neset, Sunndal og Tingvoll	15	88	102	8,1 %
12	Sunndal og Oppdal	5	59	64	5,0 %
13	Fræna, Eide og Averøy	6	-26	-21	-

Oppsummering mulige effektiviseringsgevinster

- Det er klart at en kommunesammenslåing kan gi grunnlag for å hente ut stordriftsfordeler gjennom mer effektiv administrasjon og tjenesteproduksjon. Erfaringene fra tidligere kommunesammenslåinger viser at det er størst effektiviseringspotensial knyttet til administrasjon. Dette fordi man gjennom en sammenslåing får én administrativ og én politisk organisasjon, og dermed unngår doble funksjoner, oppgaver, rutiner og systemer på ulike områder.
- Når det gjelder innsparingspotensial innenfor tjenesteproduksjon og administrasjon, har vi foran vist at dersom de nye kommunealternativene driver administrasjonen like effektivt som den billigste kommunen i dag, vil innsparingspotensialene sammenlignet med dagens kommuner være fra 3-68 mill. kr. Selv om det er anslag, får beregningene fram at det bør være et klart potensial for reduserte administrasjonsutgifter ved slike eventuelle kommunesammenslåinger.
- Vi har også sett på innsparingspotensial på tjenesteproduksjonen. Der er det tatt hensyn til utgiftsbehovet kommunene har i dag. Dersom netto driftsutgifter for de aktuelle tjenesteområdene blir harmonisert ned til nivå for gjennomsnittskommunen, vil kommunene samlet sett ha et effektiviseringspotensial på om lag 161 mill. kr. Etter justering for utgiftsbehovet, viser beregningen et samlet innsparingspotensiale på om lag 142 mill. kr. Beregningene for de ulike sammenslåingsalternativene viser et mulig effektiviseringspotensial i prosent av dagens brutto driftsinntekter på mellom 0 og 7,6 prosent (alternativ 10).
- Vi vil presisere at det hverken er nødvendig, realistisk eller ønskelig å hente ut hele innsparingspotensialet slik vi har beregnet det i disse tilfellene. Beregningene gir likevel et bilde av områder som det er mulig å se nærmere på, uavhengig av en sammenslåing eller ikke. Med tanke på tjenesteproduksjon vil ikke direkte økonomiske innsparinger være blant de viktigste effektene av en sammenslåing. De største gevinstene knyttet til en sammenslåing må være muligheter for større fagmiljøer og bedre og mer fleksibel utnyttelse av de ressurser som kommunene samlet sett har. Større og sterkere fagmiljøer vil være viktige som grunnlag for å kunne håndtere de framtidige utfordringene som kommunene står overfor. En av ulempene kan være større reiseavstander for ansatte til arbeidsplassen.

Samlet vurdering av strukturalternativene

Oppsummering alternativ 1 – Kristiansund, Eide, Averøy, Gjemnes, Tingvoll, Surnadal, Halså, Smøla og Aure

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Økonomiske virkemidler i kommunereformen	Støttebeløp i prosent av brutto driftsinntekter utgjør 2,2 prosent.	10/20	😐
Netto driftsresultat	Samlet netto driftsresultat er 0,8 prosent av brutto driftsinntekter.	0/10	😡
Effekt på frie inntekter 1-15 år	Vekst i frie inntekter er 0,4 prosent av brutto driftsinntekter.	10/20	😐
Effekt på frie inntekter etter 20 år	Nedgang i frie inntekter er -2,3 prosent av brutto driftsinntekter.	5/10	😐
Effektiviseringsgevinster administrasjon	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 1,7 prosent av brutto driftsinntekter.	20/20	😄
Effektiviseringsgevinster tjenesteproduksjon	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 1,2 prosent av brutto driftsinntekter.	5/10	😐
Endring konsesjonskraftsinntekter	Det er ikke økte inntekter knyttet til konsesjonskraft.	0/5	😡
Forventet endring i demografikostnader 2015-2030	Økning i demografikostnader på 13,8 prosent av brutto driftsinntekter.	5/5	😄
Samlet vurdering økonomi	Samlet sett får alternativ 1 en poengscore på 55 av 100 poeng, noe som gir en middels rangering.	55/100	😐

Oppsummering alternativ 2 – Kristiansund, Averøy, Gjemnes, Tingvoll, Halså, Smøla og Aure

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Økonomiske virkemidler i kommunereformen	Støttebeløp i prosent av brutto driftsinntekter utgjør 2,4 prosent.	10/20	😐
Netto driftsresultat	Samlet netto driftsresultat er 1,3 prosent av brutto driftsinntekter.	5/10	😐
Effekt på frie inntekter 1-15 år	Vekst i frie inntekter er 0,4 prosent av brutto driftsinntekter.	10/20	😐
Effekt på frie inntekter etter 20 år	Nedgang i frie inntekter er -2,0 prosent av brutto driftsinntekter.	5/10	😐
Effektiviseringsgevinster administrasjon	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 1,6 prosent av brutto driftsinntekter.	20/20	😊
Effektiviseringsgevinster tjenesteproduksjon	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 1,0 prosent av brutto driftsinntekter.	5/10	😐
Endring konsesjonskraftsinntekter	Det er ikke økte inntekter knyttet til konsesjonskraft.	0/5	😡
Forventet endring i demografikostnader 2015-2030	Økning i demografikostnader på 14,3 prosent av brutto driftsinntekter.	5/5	😊
Samlet vurdering økonomi	Samlet sett får alternativ 2 en poengscore på 60 av 100 poeng, noe som gir en middels rangering.	60/100	😐

Oppsummering alternativ 3 – Kristiansund, Eide, Averøy, Gjemnes, Tingvoll og Halså

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Økonomiske virkemidler i kommunereformen	Støttebeløp i prosent av brutto driftsinntekter utgjør 2,7 prosent.	10/20	😐
Netto driftsresultat	Samlet netto driftsresultat er 1,0 prosent av brutto driftsinntekter.	5/10	😐
Effekt på frie inntekter 1-15 år	Vekst i frie inntekter er 0,3 prosent av brutto driftsinntekter.	10/20	😐
Effekt på frie inntekter etter 20 år	Nedgang i frie inntekter er -2,2 prosent av brutto driftsinntekter.	5/10	😐
Effektiviseringsgevinster administrasjon	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 1,0 prosent av brutto driftsinntekter.	20/20	😊
Effektiviseringsgevinster tjenesteproduksjon	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 0,2 prosent av brutto driftsinntekter.	5/10	😐
Endring konsesjonskraftsinntekter	Det er ikke økte inntekter knyttet til konsesjonskraft.	0/5	😡
Forventet endring i demografikostnader 2015-2030	Økning i demografikostnader på 15,3 prosent av brutto driftsinntekter.	5/5	😊
Samlet vurdering økonomi	Samlet sett får alternativ 3 en poengscore på 60 av 100 poeng, noe som gir en middels rangering.	60/100	😐

Oppsummering alternativ 4 – Kristiansund, Averøy, Gjemnes, Tingvoll

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Økonomiske virkemidler i kommunereformen	Støttebeløp i prosent av brutto driftsinntekter utgjør 2,7 prosent.	10/20	😐
Netto driftsresultat	Samlet netto driftsresultat er 0,8 prosent av brutto driftsinntekter.	0/10	😡
Effekt på frie inntekter 1-15 år	Nedgang i frie inntekter er -0,1 prosent av brutto driftsinntekter.	0/20	😡
Effekt på frie inntekter etter 20 år	Nedgang i frie inntekter er -2,0 prosent av brutto driftsinntekter.	5/10	😐
Effektiviseringsgevinster administrasjon	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 0,7 prosent av brutto driftsinntekter.	10/20	😐
Effektiviseringsgevinster tjenesteproduksjon	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 0,2 prosent av brutto driftsinntekter.	5/10	😐
Endring konsesjonskraftsinntekter	Det er ikke økte inntekter knyttet til konsesjonskraft.	0/5	😡
Forventet endring i demografikostnader 2015-2030	Økning i demografikostnader på 16,6 prosent av brutto driftsinntekter.	5/5	😬
Samlet vurdering økonomi	Samlet sett får alternativ 4 en poengscore på 35 av 100 poeng, noe som gir en middels rangering.	35/100	😐

Oppsummering alternativ 5 – Halsa, Smøla, Aure, Hemne og Hitra

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Økonomiske virkemidler i kommunereformen	Støttebeløp i prosent av brutto driftsinntekter utgjør 4,9 prosent.	20/20	
Netto driftsresultat	Samlet netto driftsresultat er 2,1 prosent av brutto driftsinntekter.	5/10	
Effekt på frie inntekter 1-15 år	Vekst i frie inntekter er 1,1 prosent av brutto driftsinntekter.	20/20	
Effekt på frie inntekter etter 20 år	Nedgang i frie inntekter er -3,5 prosent av brutto driftsinntekter.	0/10	
Effektiviseringsgevinster administrasjon	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 1,2 prosent av brutto driftsinntekter.	20/20	
Effektiviseringsgevinster tjenesteproduksjon	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 2,7 prosent av brutto driftsinntekter.	5/10	
Endring konsesjonskraftsinntekter	Det er ikke økte inntekter knyttet til konsesjonskraft.	0/5	
Forventet endring i demografikostnader 2015-2030	Økning i demografikostnader på 10,7 prosent av brutto driftsinntekter.	5/5	
Samlet vurdering økonomi	Samlet sett får alternativ 5 en poengscore på 75 av 100 poeng, noe som gir en god rangering.	75/100	

Oppsummering alternativ 6 – Halså, Smøla og Aure

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Økonomiske virkemidler i kommunereformen	Støttebeløp i prosent av brutto driftsinntekter utgjør 5,0 prosent.	20/20	
Netto driftsresultat	Samlet netto driftsresultat er 3,5 prosent av brutto driftsinntekter.	5/10	
Effekt på frie inntekter 1-15 år	Vekst i frie inntekter er 0,01 prosent av brutto driftsinntekter.	10/20	
Effekt på frie inntekter etter 20 år	Nedgang i frie inntekter er -4,9 prosent av brutto driftsinntekter.	0/10	
Effektiviseringsgevinster administrasjon	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 0,6 prosent av brutto driftsinntekter.	10/20	
Effektiviseringsgevinster tjenesteproduksjon	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 3,9 prosent av brutto driftsinntekter.	5/10	
Endring konsesjonskraftsinntekter	Det er ikke økte inntekter knyttet til konsesjonskraft.	0/5	
Forventet endring i demografikostnader 2015-2030	Økning i demografikostnader på 6,1 prosent av brutto driftsinntekter.	2,5/5	
Samlet vurdering økonomi	Samlet sett får alternativ 6 en poengscore på 52,5 av 100 poeng, noe som gir en middels rangering.	52,5/100	

Oppsummering alternativ 7 – Eide og Averøy

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Økonomiske virkemidler i kommunereformen	Støttebeløp i prosent av brutto driftsinntekter utgjør 3,9 prosent.	20/20	
Netto driftsresultat	Samlet netto driftsresultat er 1,9 prosent av brutto driftsinntekter.	5/10	
Effekt på frie inntekter 1-15 år	Nedgang i frie inntekter er -0,4 prosent av brutto driftsinntekter.	0/20	
Effekt på frie inntekter etter 20 år	Nedgang i frie inntekter er -2,4 prosent av brutto driftsinntekter.	5/10	
Effektiviseringsgevinster administrasjon	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 0,5 prosent av brutto driftsinntekter.	10/20	
Effektiviseringsgevinster tjenesteproduksjon	Det er ikke effektiviseringsgevinster knyttet til tjenesteproduksjon.	0/10	
Endring konsesjonskraftsinntekter	Det er ikke økte inntekter knyttet til konsesjonskraft	0/5	
Forventet endring i demografikostnader 2015-2030	Økning i demografikostnader på 12,7 prosent av brutto driftsinntekter.	5/5	
Samlet vurdering økonomi	Samlet sett får alternativ 7 en poengscore på 45 av 100 poeng, noe som gir en middels rangering.	45/100	

Oppsummering alternativ 8 – Surnadal og Halså

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Økonomiske virkemidler i kommunereformen	Støttebeløp i prosent av brutto driftsinntekter utgjør 3,9 prosent.	20/20	😊
Netto driftsresultat	Samlet netto driftsresultat er -0,6 prosent av brutto driftsinntekter.	0/10	😞
Effekt på frie inntekter 1-15 år	Vekst i frie inntekter er 1,0 prosent av brutto driftsinntekter.	20/20	😊
Effekt på frie inntekter etter 20 år	Nedgang i frie inntekter er -1,7 prosent av brutto driftsinntekter.	10/10	😊
Effektiviseringsgevinster administrasjon	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 0,6 prosent av brutto driftsinntekter.	10/20	😐
Effektiviseringsgevinster tjenesteproduksjon	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 3,7 prosent av brutto driftsinntekter.	5/10	😐
Endring konsesjonskraftsinntekter	Det er ikke økte inntekter knyttet til konsesjonskraft.	0/5	😞
Forventet endring i demografikostnader 2015-2030	Økning i demografikostnader på 10,6 prosent av brutto driftsinntekter.	5/5	😊
Samlet vurdering økonomi	Samlet sett får alternativ 8 en poengscore på 70 av 100 poeng, noe som gir en god rangering.	70/100	😊

Oppsummering alternativ 9 – Surnadal og Rindal

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Økonomiske virkemidler i kommunereformen	Støttebeløp i prosent av brutto driftsinntekter utgjør 3,7 prosent.	20/20	
Netto driftsresultat	Samlet netto driftsresultat er -1,0 prosent av brutto driftsinntekter.	0/10	
Effekt på frie inntekter 1-15 år	Vekst i frie inntekter er 0,03 prosent av brutto driftsinntekter.	10/20	
Effekt på frie inntekter etter 20 år	Nedgang i frie inntekter er -2,5 prosent av brutto driftsinntekter.	0/10	
Effektiviseringsgevinster administrasjon	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 1,0 prosent av brutto driftsinntekter.	20/20	
Effektiviseringsgevinster tjenesteproduksjon	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 3,8 prosent av brutto driftsinntekter.	5/10	
Endring konsesjonskraftsinntekter	Det er ikke økte inntekter knyttet til konsesjonskraft.	0/5	
Forventet endring i demografikostnader 2015-2030	Økning i demografikostnader på 11,1 prosent av brutto driftsinntekter.	5/5	
Samlet vurdering økonomi	Samlet sett får alternativ 9 en poengscore på 60 av 100 poeng, noe som gir en middels rangering.	60/100	

Oppsummering alternativ 10 – Sunndal og Surnadal

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Økonomiske virkemidler i kommunereformen	Støttebeløp i prosent av brutto driftsinntekter utgjør 2,0 prosent.	10/20	
Netto driftsresultat	Samlet netto driftsresultat er 1,5 prosent av brutto driftsinntekter.	5/10	
Effekt på frie inntekter 1-15 år	Nedgang i frie inntekter er 0,1 prosent av brutto driftsinntekter.	0/20	
Effekt på frie inntekter etter 20 år	Nedgang i frie inntekter er -1,4 prosent av brutto driftsinntekter.	10/10	
Effektiviseringsgevinster administrasjon	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 0,4 prosent av brutto driftsinntekter.	0/20	
Effektiviseringsgevinster tjenesteproduksjon	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 7,6 prosent av brutto driftsinntekter.	10/10	
Endring konsesjonskraftsinntekter	Det er ikke økte inntekter knyttet til konsesjonskraft.	0/5	
Forventet endring i demografikostnader 2015-2030	Økning i demografikostnader på 7,2 prosent av brutto driftsinntekter.	2,5/5	
Samlet vurdering økonomi	Samlet sett får alternativ 10 en poengscore på 37,5 av 100 poeng, noe som gir en middels rangering.	37,5/100	

Oppsummering alternativ 11 – Nettet, Sunndal og Tingvoll

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Økonomiske virkemidler i kommunereformen	Støttebeløp i prosent av brutto driftsinntekter utgjør 2,8 prosent.	10/20	☹️
Netto driftsresultat	Samlet netto driftsresultat er 2,4 prosent av brutto driftsinntekter.	5/10	☹️
Effekt på frie inntekter 1-15 år	Nedgang i frie inntekter er 0,04 prosent av brutto driftsinntekter.	0/20	😞
Effekt på frie inntekter etter 20 år	Nedgang i frie inntekter er -2,6 prosent av brutto driftsinntekter.	0/10	😞
Effektiviseringsgevinster administrasjon	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 1,2 prosent av brutto driftsinntekter.	20/20	😊
Effektiviseringsgevinster tjenesteproduksjon	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 6,9 prosent av brutto driftsinntekter.	10/10	😊
Endring konsesjonskraftsinntekter	Økte inntekter knyttet til konsesjonskraft på 0,5 prosent av brutto driftsinntekter.	5/5	😊
Forventet endring i demografikostnader 2015-2030	Økning i demografikostnader på 3,4 prosent av brutto driftsinntekter.	2,5/5	☹️
Samlet vurdering økonomi	Samlet sett får alternativ 11 en poengscore på 52,5 av 100 poeng, noe som gir en middels rangering.	52,5/100	☹️

Oppsummering alternativ 12 – Sunndal og Oppdal

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Økonomiske virkemidler i kommunereformen	Støttebeløp i prosent av brutto driftsinntekter utgjør 2,0 prosent.	10/20	😐
Netto driftsresultat	Samlet netto driftsresultat er 4,7 prosent av brutto driftsinntekter.	10/10	😊
Effekt på frie inntekter 1-15 år	Vekst i frie inntekter er 0,4 prosent av brutto driftsinntekter.	10/20	😐
Effekt på frie inntekter etter 20 år	Nedgang i frie inntekter er -0,7 prosent av brutto driftsinntekter.	10/10	😊
Effektiviseringsgevinster administrasjon	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 0,4 prosent av brutto driftsinntekter.	0/20	😞
Effektiviseringsgevinster tjenesteproduksjon	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 4,6 prosent av brutto driftsinntekter.	5/10	😐
Endring konsesjonskraftsinntekter	Det er ikke økte inntekter knyttet til konsesjonskraft.	0/5	😞
Forventet endring i demografikostnader 2015-2030	Økning i demografikostnader på 7,6 prosent av brutto driftsinntekter.	2,5/5	😐
Samlet vurdering økonomi	Samlet sett får alternativ 12 en poengscore på 47,5 av 100 poeng, noe som gir en middels rangering.	47,5/100	😐

Oppsummering alternativ 13 – Fræna, Eide og Averøy

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Økonomiske virkemidler i kommunereformen	Støttebeløp i prosent av brutto driftsinntekter utgjør 3,8 prosent.	20/20	
Netto driftsresultat	Samlet netto driftsresultat er 1,0 prosent av brutto driftsinntekter.	5/10	
Effekt på frie inntekter 1-15 år	Vekst i frie inntekter er 0,2 prosent av brutto driftsinntekter.	10/20	
Effekt på frie inntekter etter 20 år	Nedgang i frie inntekter er -1,8 prosent av brutto driftsinntekter.	10/10	
Effektiviseringsgevinster administrasjon	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 0,4 prosent av brutto driftsinntekter.	0/20	
Effektiviseringsgevinster tjenesteproduksjon	Det er ikke effektiviseringsgevinster knyttet til tjenesteproduksjon.	0/10	
Endring konsesjonskraftsinntekter	Det er ikke økte inntekter knyttet til konsesjonskraft.	0/5	
Forventet endring i demografikostnader 2015-2030	Økning i demografikostnader på 15,0 prosent av brutto driftsinntekter.	5/5	
Samlet vurdering økonomi	Samlet sett får alternativ 13 en poengscore på 50 av 100 poeng, noe som gir en middels rangering.	50/100	

Oppsummering

Oppsummering økonomi

- Alle de aktuelle kommunene, med unntak av Eide og Tingvoll, har et inntektsnivå lik landsgjennomsnittet eller høyere. Aure peker seg ut med relativt høye korrigerte frie inntekter i forhold til landsgjennomsnittet.
- De 16 kommunene har hatt varierende netto driftsresultater de siste årene. Åtte av kommunene hadde et netto driftsresultat under «normen på 3 prosent» i 2013. Hvorav fire hadde et negativt netto driftsresultat dette året. Halså og Gjemnes hadde begge et netto driftsresultat på 5,9 prosent i 2013.
- For å legge til rette for overgangen for kommuner som slår seg sammen, vil regjeringen benytte positive økonomiske virkemidler som kan stimulere til kommunesammenslutning i reformperioden. Virkemidlene gjøres gjeldende for kommuner som slår seg sammen i reformperioden, det vil si sammenslåinger der det er fattet nasjonale vedtak innen 01.01.2018.
- I reformvirkemidler fra staten vil en sammenslått «Storkommune Nordmøre» få 90 mill. kr i direkte støtte, fordelt på 60 mill. i engangskostnader og 30 mill. i reformstøtte. Målt i % av dagens brutto driftsinntekter vil alternativ 5 og 6 utløse mest støtte med hhv. 4,9 prosent og 5,0 prosent, mens alternativ 10 og 12 vil utløse minst støtte med 2,0 prosent.
- For å stimulere til frivillige kommunesammenslåinger ble det fra og med budsjettåret 2002 innført et særskilt inndelingstilskudd som en del av inntektssystemet. Denne ordningen skal sikre at kommunene ikke får reduserte rammeoverføringer som følge av sammenslåing. Inndelingstilskuddet kompenserer for bortfall av basistilskudd (basistillegget) og en eventuell nedgang i regionalpolitiske tilskudd.

Oppsummering økonomi (forts.)

- Beregningene viser at de 13 alternativene vil få en endring i rammetilskuddet hvert år de første 15 årene på mellom -2,4 mill. kr (alternativ 7) og +15,5 mill. kr (alternativ 1). Etter 20 år når rammetilskuddet er nede på det nivået som skal gjelde på lang sikt, viser beregningene at de 13 alternativene vil få en reduksjon i rammetilskuddet på mellom -91,7 mill. kr (alternativ 1) og -9,6 mill. (alternativ 12). Målt i % av dagens brutto driftsinntekter vil alternativ 6 få størst nedgang med -4,9 prosent, mens alternativ 12 vil få minst nedgang med -0,7 prosent.
- Det er viktig å presisere at beregningene illustrerer effekter gitt dagens inntektssystem og tilhørende kriterieverdier for den enkelte kommune i 2015.
- Etter 20 år, når inndelingstilskuddet er trappet ned, må det være realisert et innsparingspotensial tilsvarende reduksjonen i rammetilskuddet. Det vil i utgangspunktet være lettest å realisere innsparingspotensialet på administrasjon. Innsparingspotensialet på tjenester kan være mer krevende å realisere, og vil innebære at tjenester samlokaliseres slik at forutsetningene for utnyttelse av stordriftsfordeler er til stede.
- Det er klart at en kommunesammenslåing kan gi grunnlag for å hente ut stordriftsfordeler gjennom mer effektiv administrasjon og tjenesteproduksjon. Erfaringene fra tidligere kommunesammenslåinger viser at det er størst effektiviseringspotensial knyttet til administrasjon. Dette fordi man gjennom en sammenslåing får én administrativ og én politisk organisasjon, og dermed unngår doble funksjoner, oppgaver, rutiner og systemer på ulike områder.
- Når det gjelder innsparingspotensial innenfor tjenesteproduksjon og administrasjon, har vi foran vist at dersom de nye kommunealternativene driver administrasjonen like effektivt som den billigste kommunen i dag, vil innsparingspotensial sammenlignet med dagens kommuner være fra 3-68 mill. kr. Selv om det er anslag, får beregningene fram at det bør være et klart potensial for reduserte administrasjonsutgifter ved slike eventuelle kommunesammenslåinger.

Oppsummering økonomi (forts.)

- Vi har også sett på innsparingspotensial på tjenesteproduksjonen. Der er det tatt hensyn til utgiftsbehovet kommunene har i dag. Dersom netto driftsutgifter for de aktuelle tjenesteområdene blir harmonisert ned til nivå for gjennomsnittskommunen, vil kommunene samlet sett ha et effektiviseringspotensial på om lag 161 mill. kr. Etter justering for utgiftsbehov, viser beregningen et samlet innsparingspotensial på om lag 142 mill. kr. Beregningene for de ulike sammenslåingsalternativene viser et mulig effektiviseringspotensial i prosent av dagens brutto driftsinntekter på mellom 0 og 7,6 prosent (alternativ 10).
- Vi vil presisere at det hverken er nødvendig, realistisk eller ønskelig å hente ut hele innsparingspotensialet slik vi har beregnet det i disse tilfellene. Beregningene gir likevel et bilde av områder som det er mulig å se nærmere på, uavhengig av en sammenslåing eller ikke. Med tanke på tjenesteproduksjon vil ikke direkte økonomiske innsparinger være blant de viktigste effektene av en sammenslåing. De største gevinstene knyttet til en sammenslåing må være muligheter for større fagmiljøer og bedre og mer fleksibel utnyttelse av de ressurser som kommunene samlet sett har. Større og sterkere fagmiljøer vil være viktige som grunnlag for å kunne håndtere de framtidige utfordringene som kommunene står overfor.
- Ellers kan en kommunesammenslåing gi økte inntekter fra salg av konsesjonskraft for en ny sammenslått kommune. Dette er økte inntekter som vil være varige for kommunene. Det er verdt å merke seg at økte inntekter fra konsesjonskraft ikke blir avregnet mot noen av ordningene innenfor inntektssystemet (kanskje med unntak av skjønnsmidler). Det er kun Nesset kommune som har overskudd av konsesjonskraft. Dermed er det kun en sammenslåing hvor Nesset kommune inngår som vil gi muligheter for økte konsesjonskraftsinntekter (alternativ 11). Vi har beregnet at alternativ 11 (Nesset + Tingvoll + Sunndal) kan få økte inntekter ved sammenslåing på ca. 5,8 mill kr (tilsvarende 0,5 prosent av dagens brutto driftsinntekter).
- Generelt kan det forventes at andre statstilskudd og øremerkede tilskudd, samt landbrukstilskudd, vil være sammenslåingsnøytrale.
- En sammenslåing vil også reise problemstillinger avhengig av om kommunene ligger i ulike soner når det gjelder arbeidsgiveravgiftssats og distriktpolitisk virkeområde. De aktuelle kommunene befinner seg i ulike soner for differensiert arbeidsgiveravgift. Alle kommunene, med unntak av Kristiansund og Fræna (sone II), er innenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte (sone III). For sammenslåtte kommuner vil dagens grenser for støtte videreføres fra den nye kommunen er på plass til neste revisjon i 2021.

Oppsummering økonomi (forts.)

- Kommunene har i dag ulik praksis for utskriving av eiendomsskatt. Kristiansund, Averøy, Gjemnes, Sunndal, Surnadal, Halså, Hemne og Oppdal har eiendomsskatt i hele kommunen, mens Nesset, Fræna, Tingvoll, Rindal, Smøla, Aure og Hitra har eiendomsskatt kun på verk og bruk. Nesset og Fræna har innført eiendomsskatt i hele kommunen fra 2015. Eide har ikke innført eiendomsskatt.
- Det er ikke bare områdene som eiendomsskatten blir skrevet ut for som må harmoniseres ved en sammenslåing, også nivået/takstgrunnlaget på eiendomsskatten må harmoniseres ved en kommunesammenslåing. Sunndal har høyest inntekter fra eiendomsskatt, med 11,8 prosent av brutto driftsinntekter i 2013.
- Prissettingen av tjenestene varierer noe mellom kommunene, og satsene må bli harmonisert i en ny kommune. Sunndal har lavest foreldrebetaling for en SFO-plass, mens foreldrebetalingen er høyest i Averøy. Årsgebyr for vann varierer fra 1 492 kr i Aure til 4 950 kr i Smøla. Rindal har høyest årsgebyr på avløp med 6 040 kr, mens Gjemnes har høyest årsgebyr på avfall med 3 478 kr.
- Med utgangspunkt i TBUs beregningsopplegg knyttet til den demografiske utviklingen, har vi beregnet framtidige «demografikostnader» for de 16 kommunene hver for seg og for de 13 ulike sammenslåingsalternativene. I perioden 2015 til 2030 er samtlige kommuner, med unntak av Gjemnes, anslått å få økte demografikostnader. Kristiansund er anslått å få økte demografikostnader på om lag 371 mill. kr i denne perioden (tilsvarende 21,5 prosent av dagens brutto driftsinntekter), mens Gjemnes er anslått å få reduserte demografikostnader på 2,5 mill. kr (tilsvarende -1,2 prosent av dagens brutto driftsinntekter).
- Alternativ 4 er anslått å få økte demografikostnader tilsvarende 16,6 prosent av dagens inntektsnivå, mens alternativ 11 er anslått å få lavest (mer-)kostnader - tilsvarende 3,4 prosent av dagens inntektsnivå.
- Mer- og mindreutgiftene vil gjenspeiles gjennom endret rammetilskudd og vil slik sett gi en indikasjon på hvilke økonomiske rammebetingelser en kommune vil ha for å håndtere befolkningsvekst og merkostnader knyttet til dette.

Oppsummering av økonomi - poengscore

Tabellen under viser en oppsummering av vurderingen av økonomi for hvert alternativ, vist med poengscore. Fargene i tabellen tilsvarer fargene på smileyene som er brukt i vurderingene i hvert alternativ tidligere i rapporten. Noen funn som kan være verdt å merke seg er at ingen av alternativene får null score på økonomiske virkemidler i kommunereformen og demografikostnader. Derimot får alle null poeng når det gjelder endringer i konsesjonskraftsinntekter (med unntak av alternativ 11). Dette skyldes at det er kun alternativet med Nesset kommune som vil få en endring. Tabellen viser også at det er varierende potensial for effektiviseringsgevinster i de ulike alternativene, både når det gjelder administrasjon og tjenester.

Vurderingskriterier	Maks sum	Alt 1	Alt 2	Alt 3	Alt 4	Alt 5	Alt 6	Alt 7	Alt 8	Alt 9	Alt 10	Alt 11	Alt 12	Alt 13
Økonomiske virkemidler kommunereform	20	10	10	10	10	20	20	20	20	20	10	10	10	20
Driftsresultat	10	0	5	5	0	5	5	5	0	0	5	5	10	5
Effekt på frie inntekter 1-15	20	10	10	10	0	20	10	0	20	10	0	0	10	10
Effekt på frie inntekter etter 20 år	10	5	5	5	5	0	0	5	10	0	10	0	10	10
Effektiviseringsgevinster administrasjon	20	20	20	20	10	20	10	10	10	20	0	20	0	0
Effektiviseringsgevinster tjenester	10	5	5	5	5	5	5	0	5	5	10	10	5	0
Endring konsesjonskraftsinntekter	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0
Demografikostnader	5	5	5	5	5	5	2,5	5	5	5	2,5	2,5	2,5	5
Totalt	100	55	60	60	35	75	52,5	45	70	60	37,5	52,5	47,5	50
Plassering		6	3	3	13	1	7	11	2	3	12	7	10	9

Tabell med poengsummene på hvert kriterium på økonomi i hvert alternativ.

Oppsummering samlet vurdering økonomi

Alternativ	Kommuner	Poeng	Smiley
1	Storkommune Nordmøre – Kristiansund, Eide, Averøy, Gjemnes, Tingvoll, Surnadal, Halså, Smøla og Aure	55	😞
2	Kristiansund, Averøy, Gjemnes, Tingvoll, Halså, Smøla og Aure	60	😞
3	Kristiansund, Eide, Averøy, Gjemnes, Tingvoll og Halså	60	😞
4	Kristiansund, Averøy, Gjemnes, Tingvoll	35	😞
5	Halså, Smøla, Aure, Hemne og Hitra	75	😊
6	Halså, Smøla og Aure	52,5	😞
7	Eide og Averøy	45	😞
8	Surnadal og Halså	70	😊
9	Surnadal og Rindal	60	😞
10	Sunndal og Surnadal	37,5	😞
11	Neset, Sunndal og Tingvoll	52,5	😞
12	Sunndal og Oppdal	47,5	😞
13	Fræna, Eide og Averøy	50	😞

Avslutning

Videre arbeid

- Dette er andre delrapport av fem som skal leveres til Nordmøre Næringsråd. De andre rapportene som skal leveres er:
 - Gode og likeverdige tjenester
 - Styrket lokaldemokrati
 - Samlet vurdering av fordeler og ulemper ved alternativene